Dzisiaj 24 strony

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 418

Poznań, sobota dnia 12 września 1931

Rok XXVI

U źródeł kryzysu polskiego

Szukając źródeł przeżywanego od kilku lat i z miesiąca na miesiąc wz nagającego się przesilenia gospodarczego w Polsce, nie możemy ograniczać się tylko — jakby tego chciały pisma „sanacyjne" —, do wskazywania na fatalną konjunkturę światową, której jakoby jedynie refleksem są stosunki gospodarcze w Polsce. Zapewne, istnieje współzależność międzynarodowa w dziedzinie gospodarczej, współzależność w powodzeniu i w klęskach. Jednakże kryzys światowy objawia się nierównomiernie w poszczególnych państwach, i stwierdzić można, że tam, gdzie prowadzono mądrą i przewidującą politykę gospodarczą i finansową, zdołano skutecznie sparaliżować względnie złagodzić natężenie kryzysu. Dotyczy to szczególnie Francji, Szwajcarji, państw skandynawskich z Danją na czele i in.

Niestety, nie można powiedzieć, by w Polsce prowadzono mądrą i przezorną politykę gospodarczą, liczącą się z rzeczywistością, zmierzającą do istotnego podniesienia dobrobytu społeczeństwa. Od chwili przewrotu majowego „sanacja" przez kilka lat korzystała z wyjątkowo pomyślnej konjunktury, która bynajmniej nie była jej zasługą, jakkolwiek koła „sanacyjne" w ten sposób interpretowały korzystny obrót sytuacji ekonomicznej.

Na szczęście, po przewrocie majowym robiono przynajmniej jednę rzecz, a mianowicie kontynuowano wielkie dzieło zrównoważenia budżetu i stabilizacji waluty b. ministra skarbu, Jerzego Zdziechowskiego. Dzisiaj dwa te czynniki ugruntowały się w opinji społeczeństwa, a również, przyznajemy to, i obecnych kół miarodajnych, jako kanony zdrowej polityki finansowej.

Niestety, w szóstym roku ery „sanacyjnej" zbierają się już groźne chmury na horyzoncie budżetowym, a również i sytuacja walutowa nasuwała przez pewien czas niepokój, który wprawdzie minął szczęśliwie, jednak przy dalszem pogłębianiu się deficytu budżetowego mógłby wrócić, z czego mamy obowiązek zdawać sobie sprawę.

Jeżeli przez kilka lat zdołano zachować równowagę budżetową, nie oznacza to, by polityka państwowa w dziedzinie gospodarczej odpowiadała interesom społeczeństwa. Niedość bowiem, by budżet był zrównoważony, by kasy skarbowe były zapełnione (to zresztą, jak wiadomo, należy już do przeszłości), trzeba się jeszcze spytać, jakim kosztem stan ten został osiągnięty, i czy dochody państwa były użyte celowo.

Dobra konjunktura pierwszych lat pomajowych spowodowała przecenienie sił finansowych społeczeństwa, na które nakładano co roku zwiększające się ciężary, pochłaniające nieproporcjonalnie wysoką część dochodu społecznego. W ten sposób finansowano „radosną twórczość", nadano czynnikowi państwowemu (w przeciwstawieniu do czynników prywatnych) ogromne znaczenie, wyposażając go obficie w środki pieniężne. Był to „złoty okres" banków i przedsiębiorstw państwowych, okres wypierania pogardzanej inicjatywy prywatnej.

Mimo korzystnej konjunktury społeczeństwo nie bogaciło się, bo nadwyżki jego gospodarki płynęły szerokiem korytem do kas państwowych. W tych warunkach nie można było gromadzić rezerw, które pozwoliłyby przetrwać okres kryzysu, jaki niebawem uderzył w nasze gospodarstwo narodowe. Ale przecież skarb miał nadwyżki, skarb mógł gromadzić rezerwy.

Sposób użycia środków budżetowych w znacznej części nie był celowy. Wyraziło się to w budowie monumentalnych, luksusowych gmachów, w sutych funduszach dyspozycyjnych, w uprawianiu kosztownej agitacji politycznej we wspaniałych samochodach i wystawnych przyjęciach, wreszcie w rozszerzeniu aparatu państwowego zarówno w dziedzinie czysto administracyjnej, jak zwłaszcza w dziedzinie gospodarczej. Działalność gospodarcza nie przyniosła spodziewanych wyników. Przedsiębiorstwa państwowe dawały przeważnie deficyty, a ponadto jeszcze stanowiły dla prywatnej gospodarki szkodliwą konkurencję, obniżając w ten sposób jej zdolność podatkową.

Nadwyżki budżetowe „rozeszły się" zatem bez istotnego pożytku dla społeczeństwa, wyniki dobrej konjunktury kilku lat zostały zmarnowane, i to jest bodaj że najcięższym grzechem „sanacji" w dziedzinie gospodarczej. Przechodziła ona do porządku nad głosami ostrzegawczemi obozu narodowego, nawołującego do oszczędnej gospodarki i pohamowania etatyzmu. Nie przeprowadziła żadnej donioślejszej reformy naszego ustroju gospodarczo - finansowego, nie popierała tworzenia się kapitału wewnętrznego w społeczeństwie, przeciwnie, drogą silnego nacisku fiskalnego pozbawiała społeczeństwo rezerw na przyszłość. Tworzył się wprawdzie kapitał państwowy, ale przeważnie nierentowny, a zatem najmniej pożyteczny dla narodu.

Ponieważ jednak rozwój życia gospodarczego nie mógł obyć się bez powiększenia się zasobów kapitału, zwrócono się o pomoc zagraniczną, zaciągnięto szereg pożyczek na warunkach dość ciężkich. Ten zastrzyk kapitałowy zzewnątrz umacniał na pewien czas pozycję „sanacji".

Dzisiaj, w okresie martwym pod względem dopływu kapitału zzagranicy, należy zastanowić się nad celowością powiększania naszego zadłużenia zagranicznego. Wobec wzrastającego zaniku rentowności gospodarstwa narodowego i zmniejszenia się siły finansowej społeczeństwa zaciąganie pożyczek za wszelką cenę, a szczególnie pożyczek idących bezpośrednio czy pośrednio na cele budżetowe, umożliwiających dalsze życie państwa nad stan, byłoby dla naszych interesów zgubne, odraczałoby tylko powrót do normalnych stosunków.

Dopóki sami nie zrobimy u siebie porządku, dopóki nie oprzemy naszej polityki wewnętrznej i gospodarczej na zdrowych, rozumnych zasadach, kapitał zagraniczny nie nabierze do nas zaufania, nie wejdzie na nasz rynek na warunkach, które moglibyśmy przyjąć bez uszczerbku dla naszych interesów.

Tymczasem i społeczeństwo — jak to niedawno stwierdził Państwowy Instytut Badania Konjunktur — wykazuje brak zaufania do naszych stosunków wewnętrznych. Społeczeństwo nie ma istotnie zaufania do obecnego systemu, pozbawionego zdolności przewidywania i marnującego pomyślne okazje. Czyż bowiem można ufać „sanacji", że przeprowadzi rozumną reorganizację naszego ustroju wewnętrznego i gospodarczego w okresie tak wyjątkowo ciężkim, gdy nie umiała tego dokonać w warunkach szczęśliwszych?

Obóz rządowy zresztą nie pragnie istotnych zmian, kieruje się natomiast przedewszystkiem dążeniem do utrzymania się przy władzy. Zdaje się on nie widzieć znaków czasu, wróżących jego upadek wraz ze stworzonym przezeń systemu.

Ujęcie niebezpiecznego szpiega niemieckiego

Bydgoszcz, 12. 9. (Tel. wł.) — Wczoraj o godz. 6.20 rano aresztowano na polecenie władz sądowych asystenta niemieckiej policji kryminalnej niejakiego Augusta Koppenatscha pełniącego służbę w urzędzie celno-paszportowym na stacji kolejowej w Gardei.

Na zasadzie umowy polsko-niemieckiej kontrola paszportowa i celna na granicy polsko - niemieckiej na tym odcinku odbywa się w Gardei, a więc całkowicie na polskiem terytorjum. W ten sposób urzędnicy niemieccy przychodzą z Prus do Polski codziennie dla dokonania odprawy celno - paszportowej, poczem wieczorem wracają z Gardei do Garnseedorf po stronie niemieckiej. Jednym z takich urzędników niemieckich, który pełnił służbę w Gardei, był asystent niemieckiej policji kryminalnej, Koppenatsch. Wykorzystywał on swoją służbę na terytorjum Polski w kierunku wyraźnie szpiegowskim, mianowicie różnemi sposobami zbierał wiadomości, które ze względu na swoją treść stanowią tajemnicę urzędową. Władze polskie od dłuższego czasu obserwowały działalność Koppenatscha i wreszcie wczoraj, zabrawszy obfity materjał dowodowy, przystąpiły do aresztowania szpiega. Aresztowanie nastąpiło w chwili, kiedy Koppenatsch przyszedł do służby na stronę polską.

Koppenatscha pod silną eskortą przewieziono do Grudziądza, gdzie umieszczono go w więzieniu sądu okręgowego. O aresztowaniu zawiadomiono władze centralne w Warszawie. Pierwiastkowe śledztwo w sprawie aresztowanego pod zarzutem szpiegostwa w Gardei urzędnika niemieckiego kontroli granicznej Augusta Koppenatscha ujawniło, że brał on czynny udział w słynnem zamordowaniu polskiego strażnika granicznego pod Opaleniem, oraz wmieszany jest w cały szereg afer szpiegowskich, których terenem było Pomorze.

Koppenatscha zatrzymano w więzieniu, podczas gdy 2 innych aresztowanych urzędników niemieckich, również podejrzanych o szpiegostwo, wypuszczono na wolną stopę.

Curtius o kryzysie gospodarczym i rozbrojeniu

Z dzisiejszych obrad Zgromadzenia Ligi Narodów

Genewa, 12. 9. (Tel. wł.). Na dzisiejszem Zgromadzeniu Ligi Narodów wygłosił przemówienie minister spraw zagr. Rzeszy Curtius.

Na wstępie stwierdził on, iż dwa główne problemy stoją przed Ligą Narodów: fatalna sytuacja gospodarcza świata oraz nadchodząca konferencja rozbrojeniowa.

Niebezpieczeństwa, wynikające z sytuacji gospodarczej, zaostrzyły się w ostatnim czasie niepomiernie, znajdując wyraz w powiększającej się z dnia na dzień armji niezadowolonych i głodnych, idących na oślep w objęcia wszelkiego radykalizmu i rewolucjonizmu.

Nasuwa się więc poważne pytanie, czy obecna sesja genewska zaradzi choć w części złemu. W tym względzie jest, jak dotąd, do zanotowania jeden poważny sukces. Mianowicie chodzi, o oświadczenie, złożone przez europejski komitet studjów w sprawie gospodarczej łączności państw. Łączność ta musi doprowadzić do umiarkowańszej polityki celnej (kto, jak nie Niemcy zainaugurowały ostry kurs celny? Red.). Realizacja tych planów musi oczywiście nastąpić w porozumieniu z krajami zamorskiemi.

Następnie Curtius przeszedł do sprawy kryzysu finansowego, przyczem sugestje jego szły oczywiście w kierunku zniesienia odszkodowań.

Drugą część swej mowy poświęcił Curtius sprawie rozbrojenia, przedstawiając znany już niemiecki punkt widzenia.

Meksyk przyjęty do Ligi Narodów

Genewa, 12. 9. (Tel. wł.) Meksyk został dziś jednomyślną uchwałą Zgromadzenia Ligi Nar. przyjęty do Ligi Narodów.

Za tydzień

Przypominamy, że od dziś za tydzień, w sobotę, dnia 19 bm., ukaże się numer jubileuszowy „Kurjera Poznańskiego" z powodu dwudziestopięciolecia naszej pracy publicznej. Prosimy już zgóry naszych Przyjaciół i Czytelników o rozpowszechnianie tego numeru wśród znajomych, nie abonujących pisma naszego.

Na stronie trzeciej

znajdą Czytelnicy sprawozdanie telefoniczne z procesu toruńskiego na tle sprawy brzeskiej.

Znaczenie dostępu do morza

Ciąg dalszy ważnej dyskusji

Poniżej podajemy pierwszy z czterech artykułów, stanowiących jedną całość na temat rozwoju zagadnienia morskiego w Polsce, a pochodzących z pod fachowego pióra inż. Witolda Huberta.

Dyskusja, jaka od kilku miesięcy toczy się w piśmie naszem w zasadniczej sprawie obrony państwa, a w której udział biorą wysoko postawione osobistości wojskowe, wzbudziła jak najżywsze zainteresowanie naszych Czytelników. Zwracamy im obecnie uwagę na wysoce ciekawy cykl artykułów inż. Huberta i komunikujemy, że następnie ogłosimy jeszcze dalsze ważne przyczynki do wyświetlenia tego podstawowego zagadnienia polityki państwowej.

Prosimy Czytelników o zwrócenie uwagi na tę dyskusję zasadniczą znajomym, którzy dotąd „Kurjera Poznańskiego" nie czytują i kierunku naszego politycznego nie znają. Redakcja.

Jedną z podstaw rozwoju ludzkości stanowi współżycie narodów. Współżycie to jest o tyle silniejsze, o ile narodom łatwiej porozumiewać się z sobą. Porozumiewanie się wzajemne stoi w nierozerwalnym związku z ułatwieniami komunikacyjnemi, które umożliwiają zarówno wymianę myśli, jak i ludzi oraz przedmiotów ich pracy.

Z tem dążeniem ludzkości do wyszukania najłatwiejszych arteryj komunikacyjnych, wiodących z jednego kraju do drugiego, spotyka się w dziejach na każdym kroku. Oczywiście, inicjatywa należała tu zawsze do narodów, przodujących swą energją, przedsiębiorczością i zdolnościami administracyjno-organizacyjnemi. Mamy tu Egipcjan, Greków i Rzymian w starożytności, Skandynawów, Wenecjan, Niemców i częściowo Polaków w średniowieczu, a wreszcie Hiszpanów, Holendrów, Francuzów i Anglików w czasach nowożytnych. Ubiegłe stulecie, w szczególności jego druga połowa, dało olbrzymią ekspansję Anglji, Francji i Niemiec, a na początku XX. wieku dołączyły się do tego Stany Zjednoczone i Japonja.

Jeżeli teraz zastanowić się, jaką drogą posuwała się ekspansja wspomnianych powyżej narodów, to otrzymamy odpowiedź, że szła ta ekspansja drogą wodną. Wzdłuż Nilu szli faraonowie, morzem Egejskiem posuwali się Grecy, opanowanie morza Śródziemnego stworzyło imperjum rzymskie. Stanowi to dzieje starożytne.

Wyprawy atlantyckie Normanów dały początek Normandji, która podbiła Anglję i królestwu Obojga Sycylij, przyczyniły się walnie do pochodów Krzyżowych na Wschód i zaniosły okruchy cywilizacji europejskiej do dalekiej Islandji. Żegluga śródziemnomorska Wenecjan połączyła w średniowieczu odległe Indje Wschodnie, a nawet Chiny, z Europą. Jednocześnie Łabą i Odrą sunęli się ku morzu Niemcy, a tą samą Odrą i Wisłą szli ku Bałtykowi pierwsi polscy Piastowie, hen zaś od północnych jezior fińskich Dźwiną i Dnieprem, tworząc po drodze księstwa nowogrodzkie i kijowskie, posuwały się ku morzu Czarnemu łodzie Normanów, wpatrzonych w daleki Konstantynopol. Tak było w wiekach średnich.

Przepłynięcie Atlantyku przez żaglowce Kolumba i oceanu Indyjskiego, przez statki Vasco de Gamy dało w wyniku Amerykę Południową i Środkową Hiszpanji, a Indje Wschodnie — Portugalji. Ciężkie okręty holenderskie, idące w ślad za Portugalczykami, przyłączają do małego kraiku niderlandzkiego w XVI i XVII stuleciach połowę największego na kuli ziemskiej i najbogatszego w „towary kolonjalne" archipelagu Malajskiego. Potęga króla - Słońca, Ludwika XIV, przysparza Francji niezmierzone przestrzenie w Ameryce Północnej, które traci jego nieudolny następca na rzecz świeżo powstałej potęgi, jaką się stała Wielka Brytanja na początku XVIII wieku. Wyzyskuje po mistrzowsku Wielka Brytanja wojnę Siedmioletnią, w której bije wojskiem Fryderyka II. znienawidzoną, bo współzawodniczącą z nią w ekspansji morskiej Francję i wyrzuca ją zarówno z Kanady, jak i z Indyj Wschodnich. Pokój w Hubertsburgu to pierwsza podwalina angielskiej potęgi kolonjalnej, a bitwa pod Trafalgarem, w której ginie wskrzeszona z olbrzymim nakładem energji i mozołu przez Napoleona flota francuska, to utrwalenie na sto lat zgórą przewagi angielskiej na oceanach. Tak działo się w czasach nowożytnych.

Wiek XIX, wiek szalonego rozwoju przemysłu i handlu europejskiego, ogarniających swemi mackami całą kulę ziemską, wysuwa na pierwszy plan opanowanie zamorskich rynków zbytu dla wyrobów europejskich i jednocześnie rynków podaży dla tych surowców, których Europa ma mało lub nie posiada wcale, a które są jej niezbędne dla jej wytwórczości. Po dalekie kolonje, które ocalały od zaborczości angielskiej, wyciągają ręce zarówno zwycięskie po Sedanie Niemcy, jak i zgnębiona tym pogromem Francja, nie ostaje w tyle maleńka Belgja, pęd ten zjawia się w zjednoczonych tylko co Włoszech, a wreszcie z chęcią zdobycia kolonij biorą się do oręża Stany Zjednoczone i zyskują w ciągu paru miesięcy od zmartwiałej Hiszpanji resztę jej obszarów zamorskich. Na Dalekim Wschodzie Japonja wypiera Rosję i zagarnia całą połać stałego lądu azjatyckiego w postaci Korei. Jednocześnie dalekie kolonje w związku z rosnącym dobrobytem europejskim, który wywołuje z kolei szybkie zwiększanie się ludności w Europie, zaczynają nabierać podwójnego znaczenia, mianowicie, pozostając nadal rynkami zbytu dla wyrobów i podaży dla surowców, stają się one odbiornikami dla wzmagającego się z każdym rokiem wychodztwa europejskiego.

Ten stan rzeczy trwa aż do wybuchu wielkiej wojny światowej, po której następuje uniezależnienie się od Europy pozostałych części świata, przyczem to uniezależnienie się ma przeważnie charakter ekonomiczny (Indje Wschodnie, Chiny, Ameryka Południowa), załamanie się ekspansji gospodarczej, europejskich państw przemysłowych, przodujących dotychczas na tem polu, jak Anglja i Niemcy, tracących nagle zamorskie rynki zbytu i podaży, oraz powstały w związku z tem ogólny kryzys ekonomiczny w Europie i złączonych z nią ściśle węzłami gospodarczemi Stanach Zjednoczonych. Następuje okres gorączkowego szukania ratunku przed grożącym ogólnym niedostatkiem i wysunięcie hasła samowystarczalności każdego kraju pod względem ekonomicznym. Rozbrzmiewa to hasło po całej Europie; głoszą je zarówno dominujące do niedawna państwa o charakterze przemysłowym — Wielka Brytanja i Niemcy, jak i upośledzone jeszcze przed kilkunastu laty na rzecz uprzywilejowanych krajów przemysłowych państwa rolnicze — Francja, Włochy, Rumunja. Rozlega ono i w Polsce.

Kwestje ekonomiczne wychodzą po za ramy artykułu niniejszego. Możemy jednak przyjąć za pewnik jedno, że istotna samowystarczalność, doprowadzająca w rezultacie do odgrodzenia się murem chińskim od sąsiadów, jest mrzonką, której zadaje kłam cały dotychczasowy bieg dziejów ludzkości, wykazujący, jak na dłoni, ogólnoludzki pęd do współżycia, wspólny wszystkim rasom i narodom. Pęd ten wzmaga się lub słabnie, co zależy od danych okoliczności, jednak on istniał, istnieje i istnieć będzie tak długo, jak będzie egzystowała ludzkość. Środek ciężkości tego pędu może się przesuwać od jednego narodu do drugiego, a nawet od jednej rasy do drugiej, ale pęd zawsze pozostanie pędem i jest rzeczą zupełnie naturalną, że przechodzić on będzie od narodów, które się nim zmęczyły, do narodów, które go zaznały bardzo mało lub nie zaznały go wcale.

Żywotność owego pędu jest zawsze tem większa, im bardziej są odpowiednie dla niego warunki. Warunki te są dwóch rodzajów: duchowe i materjalne. Do pierwszych należą chęć danego narodu do pracy, jego zdolności w tym kierunku oraz umiejętność wydajnego pracowania; do drugich — posiadanie odpowiednich rzeczy, które są niezbędne dla innych narodów, i możność ich łatwego i szybkiego dostarczania. Warunki pierwsze występują najsilniej u narodów bądź młodych, bądź wypoczętych, a drugie zależą częściowo od danego narodu, częściowo zaś od jego położenia geograficznego.

Pozostawiając chwilowo na uboczu warunki duchowe i tę część warunków materjalnych, która zależy bezpośrednio od danego narodu, będące indywidualną cechą poszczególnych narodów, należy się zastanowić pokrótce nad tą częścią warunków materjalnych, które zależą od położenia geograficznego, a które można charakteryzować ogólnie, nie zwracając uwagi na indywidualne cechy narodu. Temi warunkami jest łatwe i szybkie dostarczanie artykułów zbytu, jakie dany kraj produkuje, a jakie innym krajom są potrzebne.

Idzie więc o dwie rzeczy: arterję komunikacyjną i środki komunikacyjne. Łatwo i szybko można dostarczać tylko wówczas, jeżeli dostarczający czuje się panem na danym trakcie, ma odpowiedni wehikuł i trakt jest dlań zawsze dostępny. Jeżeli wziąć pod uwagę trzy istniejące rodzaje traktów: lądowy, wodny i powietrzny, to komunikacja lądowa jest zawsze połączona z dużym nakładem wydatków na jej utworzenie i zachowanie (budowa dróg żelaznych lub szosowych) oraz bardzo niepewna pod względem bezpieczeństwa i regularności dostawy w razie zawikłań politycznych; komunikacja wodna (mowa tu o morskiej) nie wymaga żadnych prawie inwestycyj na szlakach, a jedynie wymaga wybudowania stacyj załadowczych, jakiemi są porty, co się zaś tyczy bezpieczeństwa i regularności dostawy na wypadek wojny, to jest ona uwarunkowana posiadaniem odpowiedniej siły zbrojnej na morzu, daleko mniej licznej i eo ipso procentowo mniej kosztownej od wojsk lądowych; komunikacja powietrzna wreszcie, mając wszelkie cechy komunikacji wodnej, nie jest w stanie zadowolić ani taniości przewozu, ani wielkości przesyłek. Stąd też komunikacja wodna ma między trzema zasadniczemi rodzajami transportu bezwzględne pierwszeństwo, i ludzkość już od zarania swych dziejów dążyła ku rzekom, a rzekami ku morzor Przykłady historyczne, podane powyżej, oświetlają to w dostatecznej mierze. Komunikacja morska w dziedzinie współżycia narodów zajmowała, zajmuje i, według wszelkich danych, zajmować będzie miejsce dominujące.

Inż. Witold Hubert.

Francja przedmiotem zawiści

(Korespondencja własna „Kurjera Poznańskiego".)

Genewa, 10 września.

Słyszy się obecnie zdanie że od czasów Napoleona Francja nie była tak silna, jak obecnie. Przeżywa ona kryzys gospodarczy w stopniu stosunkowo słabym. Natomiast stała się bankierem świata i wskutek tego rozporządza największemi wpływami w Europie. Rola, jaką finanse francuskie odegrały w ostatnich miesiącach, jest olbrzymia. Kredyty francuskie uratowały wespół z kredytami amerykańskiemi funta szterlingów, usunęły z porządku obrad sprawę „Anschlussu", obaliły rewizjonistyczny rząd Bethlena na Węgrzech, a dziś gotuje się do odpowiedzialnego urobienia polityki niemieckiej.

Możnaby na pierwszy rzut oka przypuścić, że istotnie potęga francuska oparła się teraz na podstawach niewzruszonych, a co więcej, że bogactwo Francji zapewni jej przyjaźń różnych mocarstw, zabiegających o jej pomoc. — Tymczasem nie należy zapominać, że nawet w obecnych materjalistycznych czasach nie można przyjaźni kupić, i że wierzyciel nigdy nie wzbudza wśród swoich dłużników miłości, lecz raczej zawiść, a nawet nienawiść. Dziś Francja jest największą potęgą w Europie. Ale właśnie dlatego inne narody zaczynają na nią patrzeć z zazdrością. Dopóki będą potrzebowały jej kredytów, odnosić się do niej będą z szacunkiem, ale przy pierwszej sposobności starać się będą wynagrodzić sobie jej kosztem swe upokorzenia i swą dzisiejszą słabość.

Jeżeli obecną potęgę Francji porównuje się z potęgą Napoleona, to może też dlatego, że cesarstwo francuskie spowodowało powstanie największej koalicji, z jaką kiedykolwiek naród francuski miał do czynienia i której musiał ulec. Dlatego też byłoby ze strony Francji wielkim błędem, gdyby, w nadziei pozyskania trwałych przyjaźni, szafowała zbyt hojnie kredytami i na nich tylko budowała swoją potęgę. — Istnieją wartości trwalsze, a nawet niezmienne i na nich musi się opierać polityka każdego narodu.

Piszemy o tem dlatego, że już teraz, mimo że wszyscy jeszcze potrzebują francuskiej pomocy, zarysowuje się przeciw Francji znamienna ofensywa. Rozwinie się ona na przyszłorocznej konferencji rozbrojeniowej. Wczoraj wskazaliśmy na niezwykle zręczną mowę włoskiego ministra spraw zagranicznych, który, mówiąc z entuzjazmem o konferencji rozbrojeniowej, zaproponował wstrzymanie zbrojeń aż do ukończenia jej obrad. Oczywiście mowa p. Grandiego wymierzona była we Francję, która uchodzi za najlepiej i najpotężniej uzbrojone państwo. Propozycja delegacji włoskiej jest narazie tak ogólnikowa, że trudno zdać sobie sprawę z jej konkretnego znaczenia. Dotyczy ona w praktyce przedewszystkiem zbrojeń na morzu, co do których toczy się między Francją a Włochami stary spór. Ale może też dotyczyć zbrojeń lądowych, np. fortyfikowania granic, co Francja przeprowadza z wielką energją.

Otóż dziś propozycje p. Grandiego, które zyskały poklask opinji pacyfistycznej, poparł z entuzjazmem pierwszy delegat brytyjski lord Robert Cecil (to samo uczyniły następnie zbiorowo delegacje Danji, Norwegji, Szwecji, Holandji i Szwajcarji — red.). Jednocześnie lord Robert Cecil przeciwstawił się wszelkim pomysłom odroczenia konferencji rozbrojeniowej, o której b. premjer francuski, p. Leygues, oświadczył niedawno, że zapowiada się na niej wielka awantura, mogąca, według zdania innych, doprowadzić do nowej wojny. Słowem, choć Anglja uzyskała niedawno dwukrotnie olbrzymią pomoc finansową od Francji, jej pierwszy delegat w Genewie bynajmniej nie zamierza iść na rękę rządowi francuskiemu.

Konferencja rozbrojeniowa, o której szerzej napiszemy osobno, ma więc w mniemaniu niektórych państw posłużyć do rozbrojenia Francji. Te plany zarysowują się tu coraz wyraźniej i ogarniają coraz szersze sfery. Nie należy zresztą zapominać, że Niemcy i Sowiety odniosły się ujemnie do popieranego przez Francję projektu konwencji rozbrojeniowej, który ma służyć za podstawę obrad przyszłorocznej konferencji. Z tej strony spodziewać się więc można wyraźnej obstrukcji, która będzie na rękę innym państwom.

Dyplomację francuską czeka więc wielki wysiłek, zwłaszcza że na konferencji rozbrojeniowej będą obecne również Stany Zjednoczone, a więc czynnik od Paryża niezależny, któremu kombinacje angielsko - włoskie są bardzo bliskie.

Czy Francja zdoła te manewry unieszkodliwić odpowiednią wyłącznie polityką kredytową? Gdy wchodzą w grę pieniądze, ten, kto je ma, może stawiać sprawę w ten sposób: zróbcie to, a to, bo inaczej nie dam wam pożyczki, ale ten, kto nie ma pieniędzy, może zawsze powiedzieć: jeżeli nie dasz mi pożyczki, zrobię ci taki, a taki kawał. Mowy p. Grandiego i lorda Cecila są dla Francji poważnem ostrzeżeniem.

Trzecie ostrzeżenie przychodzi z Niemiec. Jak było do przewidzenia, skompromitowany w oczach swych rodaków dr. Curtius pragnie się odegrać starym zwyczajem na Polsce. Delegacja niemiecka zaproponowała odesłanie tej części raportu sekretarjatu Ligi Narodów za rok ubiegły, która odnosi się do spraw mniejszości narodowych, do szóstej komisji Zgromadzenia, gdzie odbędzie się niewątpliwie wielka rozprawa. Dobrze, że się to stanie w przededniu wyjazdu pp. Lavala i Brianda do Berlina. Są bowiem we Francji czynniki, które przypuszczają, że dziś jest najlepsza chwila, aby osłabione i żebrzące o pomoc Niemcy zmusić do zgody i zbliżenia. Tymczasem mimo nędzy stara niemiecka polityka nie zamiera. Życie i cele narodów są bowiem silniejsze od kombinacyj bankowych. Dlatego też Francja wówczas tylko ugruntuje swoje obecne triumfy, jeżeli przez chwilę nie zapomni o wielkich prawach, które rządzą światem i ludźmi. Nie jest to tak trudne. Wystarczy znać historję.

R Piestrzyński.

Połączenie telefoniczne Gdyni z zagranicą.

Gdynia, 12. 9. (Tel. wł.). W połowie przyszłego miesiąca Gdynia otrzyma bezpośrednie połączenie telefoniczne z zagranicą, mianowicie przez oddanie jej do dyspozycji przewodów, które po najkrótszej linji biec będą przez Wejherowo i Strzebielino (granica polsko-niemiecka) do Słupska (Stolp) w Niemczech.

Dotychczasowe zagraniczne połączenia telefoniczne Gdyni, które były stałą bolączką sfer gospodarczych rozwijającego się portu, prowadziły drogą okrężną przez Bydgoszcz i Poznań do Berlina, przez co utrudniało się szczególnie komunikację ze Skandynawją.

S. B.

Proces na tle sprawy Brześcia

Toruń, 12. 9 (Tel. wł.). W dniu dzisiejszym punktualnie o godz. 10.30 rozpoczął się przed sądem grodzkim w Torunip proces przeciwko redaktorowi odpowiedzialnemu „Gazety Bydgoskiej". p. Włodzimierzowi Małysze o zamieszczenie artykułu p. t. „Zdziczenie moralne" („Gazeta Bydgoska" nr. 301 z dnia 31 grudnia 1930), zawierającego krytykę Brześcia. Przewodniczy rozprawie nacz. sędzia sądu grodzkiego w Toruniu p. Gumiński. Oskarża wiceprokurator sądu apel. w Toruniu przydzielony specjalnie do tej sprawy, p. Binkowski. Bronią adwokaci: dr Szurlej z Warszawy, dr. Paweł Ossowski z Torunia i Felcyn z Bydgoszczy. — Miejsca dla publiczności wypełnione szczelnie inteligencją. Na sali wielkie podniecenie.

Po sprawdzeniu personalij oskarżonego prokurator oświadcza. że cofa akt oskarżenia w stosunku do wszystkich ustępów inkryminowanego artykułu z wyjątkiem ustępu końcowego, który brzmi: „Kaźń więc brzeska nie jest jakimś oderwanym fragmentem, ale okrutnem ogniwem systemu, który świadczy o zdziczeniu i sadyzmie moralnym oprawców brzeskich i ich zwierzchników, którzy im wydawali nakazy i rozkazy", — zaczem oświadczył, że ustęp ten podpada pod art. 131 k. k. (o zohydzaniu władz).

Na wstępie rozprawy adw. Szurlej w imieniu obrony wnosi o powołanie świadków: Aleksandra Dembskiego. Karola Popiela, Henryka Bagińskiego. Hermana Libermana i Stanisława Dubois na okoliczność, że więzienie brzeskie było kaźnią, w której znęcano się nad więźniami, umieszczając ich w warunkach wysoce niehigjenicznych, nakazując im czyścić ustępy i podłogi niemal gołemi rękoma, dając im najgorsze pożywienie. bijąc ich. grożąc im, tudzież urządzając im pozorne egzekucje Nadto adw. Szurlej wnosi o powołanie posła Wojciecha Trąmpczyńskiego na okoliczność, iż tego rodzaju fakty, jak Brześć, zachodziły już poprzednio. o czem oskarżony Małycha wiedział. Tutaj obrońca wymienia sprawy Mostowicza, Zdziechowskiego, Nowaczyńskiego i t. d.

Prokurator wnosi o odrzucenie wniosków obrony, stwierdzając, że ma on znaczenie demonstracyjne i podkład polityczny. Zdaniem prokuratora w więzieniu brzeskim nie było faktów znęcania się nad więźniami, ani sadyzmu, gdyż podobnym pogłoskom zaprzeczył swego czasu w oświadczeniu, złożonem w Sejmie, ówczesny premjer płk. Sławek, którego enuncjacja według mniemania prokuratora powinna być dla sądu jedynie i wyłącznie miarodajna. Ponadto prokurator zaznacza, że ani jeden z b. więźniów brzeskich nie wystosował skargi do władz wyższych przeciwko osobom wojskowym w Brześciu działającym.

Adw. Szurlej, polemizując z prokuratorem, zastrzega się kategorycznie przeciw sprowadzaniu roli sądu do jakiegoś wymiaru sprawiedliwości politycznej. To, co się działo w Brześciu jest kwestją moralną. Jeśli idzie o oświadczenie p. premjera Sławka, było ono enuncjacją polityczną, a enuncjacje polityczne nie są miarodajne dla władz sądowych. Jeśli więźniowie nie wnosili skarg przeciwko Kostce-Biernackiemu i jego podwładnym w Brześciu. uczynili to z powodu ukazania się rozkazu wiceministra spraw wojsk. gen. Konarzewskiego, który uznał, że w Brześciu było wszystko w porządku i zabronił nawet oficerom wdawania się z powodu Brześcia w sprawy honorowe.

Adw. Ossowski w swej polemice z wywodami prokuratora zaznacza. że oskarżony w artykule swym zamieścił fakty konkretne, do których wyjaśnienia dażyć powinien przedewszystkiem prokurator. który w tym celu powinien domagać się nawet powołania na świadków b. więźniów brzeskich. Tylko w ten sposób bowiem będzie można sprawę brzeską należycie wyświetlić.

Adw. Felcyn wnosi dodatkowo o powołanie przodownika Sikory na okoliczność. że samochód. którym we wrześniu 1927 r wywożono red. Mostowicza prowadził właśnie przodownik Sikora

Po dłuższej naradzie sąd odrzucił wniosek o przesłuchanie świadków.

Firma „DAIMON" Gdańsk
zapisana w rejestrze handlowym w Gdańsku
jako **filia berlińskiej** firmy radjotechnicznej
„Schmidt & Co" i jako „Vertrieb der Daimon-Erzeugnisse"
usiłuje w ostatnim czasie przez wywieszanie
biało czerwonych plakatów-chorągiewek
zmylić publiczność polską.
Temsamem mimo, że **jest filją berlińską w Gdańsku** stara się stworzyć u radjoamatorów i konsumentów na **baterje tak anodowe jak kieszonkowe** mniemanie, że należy ją ze względów patryotycznych popierać.
Uważamy za swój obowiązek powyższe podać do ogólnej wiadomości.
Centra
W. Tomaszewski i Ska
Fabryka Elementów i Bateryj.
Pw 7317-C 73

Ku ugodzie Związku Dyr. z ZASP-em

Warszawa, 12. 9. (Tel. wł.) Jak słychać, podczas wczorajszych rokowań między dyr. Szyfmanem jako prezesem Związku Dyrektorów a zarządem głównym ZASP-u uzgodniono szereg punktów i nakreślono preliminarz umowy prowizorycznej. Na jutro jest zwołany do Warszawy zjazd wszystkich złączonych w Związku dyrektorów. Zjazd zbada propozycje w powyższych układach uzgodnione i poweźmie decyzję ostateczną.

Warszawa, 12. 9. (Tel. wł.). — Warunki umowy prowizorycznej w sprawie teatrów są trzymane w tajemnicy co do szczegółów, aż do uczynienia jej definitywną, co ma nastąpić w niedzielę. Z przenikających na zewnątrz ogólnych zarysów wynikałoby, że n. p. co do kontraktu 12 miesięcznego został ułożony kompromis. Teatry będą prowadzone przez dyrektorów na własny rachunek w ciągu ośmiu miesięcy, na cztery zaś letnie będą mogły być przez dyrekcje oddane aktorom do eksploatacji na ich własny rachunek, albo też dyrektorzy mogą w tym okresie płacić gaże procentowo, w stosunku do dochodów kasy. Przymusowa — chociaż dobrowolną nazywana — danina na t. zw. Dom Aktora, tj. na przedsiębiorstwo ZASP-owe, została zamieniona na istotnie dobrowolną, tj. o ile publiczność sama zechce odnośne znaczki w kasie nabywać, dotychczas zaś dyrekcje musiały pobierać ją od publiczności i gwarantować pewną sumę rocznie ZASP-owi swojemi wekslami.

Obniżone zostało minimum gaży „rzeczywistego członka ZASP-u", które wynosić ma 300 złotych miesięcznie, nie 350. Zniesioną będzie przymusowa danina na ZASP za „konwencję" w kwocie 500 złotych. Dyrekcja złoży coś na Dom Aktora, o ile uzna za właściwe. Nadto nie mają dyrekcje obowiązku przyjmować obecnie zespołu, który był zajęty w przeszłym roku.

Warszawa, 12. 9. (Tel. wł). Los teatrów miejskich w Warszawie ma być rozstrzygnięty w przyszły czwartek na posiedzeniu rady miejskiej. Magistrat postanowił, jak wiadomo, operę zwinąć zupełnie i artystów bądź poprzenosić na emeryturę, bądź dać im odprawy. Co do dramatu (Teatr Narodowy, Nowy i Letni) magistrat ma zamiar oddać go w rodzaj subwencjonowanej dzierżawy dyr. Solskiemu. Nad projektem tym, jak i nad całokształtem sprawy teatralnej, będzie musiała właśnie zastanowić się rada miasta.

Skazanie kapitana Skwirzyńskiego za defraudacje i nadużycia

Majątek defraudanta Lewice w Poznańskiem skonfiskowano na pokrycie brakujących sum — Sąd skazał kpa. Skwirzyńskiego na 5 lat więzienia i wydalenie z wojska

Warszawa, 12 9. (Tel. wł.). — Sąd Najwyższy rozpatrywał sprawę przeciwko kapitanowi Stanisławowi Skwirzyńskiemu, kierownikowi referatu budżetowego w oddziale czwartym sztabu głównego, pozostającego pod zarzutem defraudacji 110.000 złotych.

Podczas rozprawy Skwirzyński przyznał się częściowo do winy, tłumacząc się tem, że był osobiście w sytuacji przymusowej. Mianowicie musiał pokryć 70.000,— zł weksli, żyrowanych swemu przyjacielowi, bogatemu przemysłowcowi i znanemu sportmanowi w Warszawie, Bitschanowi, który po zbankrutowaniu popełnił samobójstwo. Oskarżony zeznał dalej, że udzielał pożyczek znajomym oraz wkładał pewne sumy w kamieniołomy na Wołyniu, stanowiące jego własność.

Przewód sądowy nie ustalił żadnych dowodów, potwierdzających te dane, stwierdził natomiast, że oskarżony dopożyczał pieniądze w banku i nabył za 600.000,— zł majątek Lewice w Poznańskiem, którego wartość istotna wynosi podobno około 1 miljona złotych.

Po ujawnieniu defraudacji majątek Lewice przeznaczono na pokrycie zobowiązań bankowych i sumy, sprzeniewierzonej przez oskarżonego.

Sąd wojskowy uznał Skwirzyńskiego winnym dokonania stopniowej defraudacji i nadużyć w 29 punktach, oraz skazał go w 9 wypadkach na 5 lat więzienia i wydalenie z wojska, a w 20 wypadkach na karę od 6 miesięcy do 4 lat więzienia i wydalenie z wojska, co razem uczyni 55 lat więzienia i 29-krotne wydalenie z wojska. Przy połączeniu tych kar sąd orzekł łączną karę na 5 lat więzienia i wydalenie z wojska. Najwyższy Sąd wojskowy wyrok ten utrzymał w mocy.

Od siebie dodajemy, że kapitan Skwirzyński odgrywał w swoim czasie bardzo poważną rolę. (w)

Dalsze go'osłowne zaprzeczenia Niemców

Berlin, 12. 9. (Tel. wł.). Urzędowe biuro Wolffa oświadcza, że dokumenty, wykazujące współpracę rządu Rzeszy z organizacjami ukraińskiemi. są rzekomo sfałszowane (!)

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.91½ zł; w Gdańsku na Warszawę 8.93 zł.

Kurs guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 guld gd w dewizach 173.09 do 173.35 zł, gotówką 172 75 złotych.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo. dostawa bieżąca za 100 kg.:

Poznań, dnia 12. 9. 1931.

Ceny orjentacyjne

Żyto nowe. drowe suche	20.75— 21.25
Usposobienie stalsze.	
Pszenica nowa. zdr sucha	20.25— 21.2
Usposobienie stalsze.	
Jęczmień przemiałowy . .	18.50— 20.00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy . . .	22.50— 24.00
Usposobienie spokojne.	
Owies	17.50— 18.50
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł work.	32.00— 33.00
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł work.	31.50— 33.50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	12.25— 13.00
Otręby pszenne	11.75— 12.75
Otręby pszenne (grube) . .	12.75— 13.75
Rzepak	28.00— 29 00
Groch Victoria	23.00— 26.00
Groch Folgery	23.00— 25.00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: pszenicy 15 tonn, owsa 15 tonn.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 12 9. 1931

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była w dalszym ciągu słaba. Wobec małych obrotów doszło do notowania tylko w kilku papierach, mianowicie w papierach procentowych.

Za 5% pożyczkę konwersyjną płacono 44¼%. Z papierów lokacyjnych Pozn Ziem. Kredyt. 8% listy dolarowe stare 88¾% i 4% listy zastawne konwert 31 — w płaceniu, 6% listy żytnie handlowano bez kwalifikacji do notowania po 15.25 do 15.40 w płaceniu, we wszystkich notowanych papierach zauważono słabą podaż.

Akcje bankowe i przemysłowe bez notowania.

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej.
Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału):

5% Pożyczka konwersyjna 44¼% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 88¾% P.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 31 —% P
Tendencja słaba.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 12. 9. 1931.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8,91; sp.: 8,93; kup.: 8,89.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	360.20	361.10	359.30
Londyn	43.39	43.50	43.28
Nowy Jork czeki	8.924	8.944	8.904
Nowy Jork kabel	8.928	8.948	8.908
Paryż	35.00	35.09	34.91
Praga	26.45	26.51	26.39
Szwajcarja	174.19	174.62	173.76
Sztokholm	239.00	239.60	238.40
Wiedeń	125.53	125.84	125.22

Tendencja spokojna.

Papiery wartościowe i obligacje:

6% poż dol.	63.50 64.50
10% poż. kol.	100.00

Akcje w złotych:

Bank Polski	0.00—100.00

Tendencja utrzymana.

Komentarz.

Dla papierów państwowych tendencja niejednolita, z listów zastawnych słabe warszawskie, prowincjonalne mocniejsze, z akcyj bankowych robiono tylko Bankiem Polskim po kursie utrzymanym.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 12. 9. 1931.

Pszenica march. nowe zbiory	218.00—220.00
Tendencja spokojna.	
Żyto march nowe zbiory .	179.00—181.00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	158.00—160.00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	26.50—32 75
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia	24.60—27.25
Tendencja mocniejsza.	
Ospa pszenna	11.50—11.80
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	9.50 — 9.80
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	22.00—28.00
Makuchy lniane	13.60—13.80
Makuchy arachid 50% loco Hamburg	0.00—11.60
Mączka arachid. 50% loco Hamburg	00.0—11.70
Wytłoki suche paryt Berlin	6.70— 6.80
Śrót soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	0.00—11.90
Śrót soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	0.00—12.40

Ogólna tendencja spokojna.

Tp318

Położenie Polaków w Niemczech w świetle procesu kluczborskiego

Przemówienia stron — Prokurator w roli obońcy (!)

Kluczbork, 12. 9. (PAT.) Wczoraj rano ogłaszaliśmy wyrok w sprawie napadu na nauczyciela polskiego Karaśkiewicza w Wędzinie. Ogłoszenie wyroku poprzedziły przemówienia prokuratora i przedstawicieli oskarżyciela ubocznego p. Baczewskiego.

Prokurator w przemówieniu swojem odmówił procesowi charakteru politycznego, a polemizując z zarzutami, wysuniętemi w czasie przewodu sądowego przez posła Baczewskiego, skierowanemi przeciwko władzom niemieckim, twierdził, iż władze te spełniły swój obowiązek wobec zajść w Wędzinie.

Pos. Baczewski oświetla pruskie metody wobec mniejszości polskiej

Następnie zabrał głos przedstawiciel oskarżyciela ubocznego, p. Baczewski, który oświadczył na wstępie, iż przemówienie prokuratora brzmiało, jak mowa obrońcy, a nie jak urzędowego oskarżyciela. W dłuższym wywodzie p. Baczewski oświetlił sytuację prawną mniejszości polskiej w dziedzinie szkolnictwa mniejszościowego. Przy tej sposobności mówca wskazał na dziwny zbieg wydarzeń, a mianowicie w dniu 13 marca rb. przedstawiciele kilku ministerstw pruskich opracowywali przy udziale reprezentantów Związku Towarzystw Szkolnych wytyczne dla funkcjonowania polskiego szkolnictwa mniejszościowego. W tym samym dniu nauczyciel niemieckiej szkoły w Wędzinie przy udziale sołtysa i zarządu gminnego redagował wniosek w sprawie skasowania szkoły polskiej w tej miejscowości.

Przechodząc do oceny zarzutów, skierowanych przeciwko działalności Karaśkiewicza, mówca wykazał ich bezpodstawność. Świadkowie, którzy składali zeznania pod przysięgą, wystawili mu świadectwo lojalnego postępowania. Na podstawie konwencji genewskiej usunięty być może ze Śląska Opolskiego nauczyciel obcej przynależności państwowej tylko w tym wypadku, gdy rozwija antypaństwową działalność Zarzut taki, podniesiony przez oskarżonych, w przewodzie sądowym nie uzyskał żadnego dowodu.

W dziwnem oświetleniu — zdaniem mówcy — przedstawia się również postępowanie zastępcy landrata, który na posiedzeniu zarządu gminnego oświadczył, iż w razie osiągnięcia przez polską prywatną szkołę liczby 25 dzieci, koszt utrzymania miałby obciążać gminę. Powyższe bezpodstawne twierdzenie zastępcy landrata, wypowiedziane w okresie powstawania polskiej szkoły, miało na celu wywołanie fermentu antypolskiego w wiosce.

Po scharakteryzowaniu zajść, których ofiarą padł nauczyciel Karaśkiewicz, mówcą oświadczył iż nie można oszczędzić zarzutu władzom niemieckim w związku z walką o szkołę polską. W dniu 15 stycznia rb przebywający w Wędzinie landrat Ulitzka wysłał sołtysa do gospodarza Gorzołki, celem nakłonienia go do zrezygnowania z kontraktu sprzedaży parceli pod budowę szkoły polskiej Z chwilą, gdy aktualną stała się kwestja założenia polskiej szkoły prywatnej w Wędzinie, władze niemieckie, celem sparaliżowania akcji polskiej, nagle przystąpiły do założenia drugiej niemieckiej szkoły powszechnej.

Właściwi sprawcy nie siedzą na ławie oskarżonych...

Najpoważniejszy zarzut stawiał mówca landraturze w Dobrodzieniu z powodu dopuszczenia do zajść w Wędzinie. Od chwili otrzymania wniosku t. j. od 13. III. do 26. III., w którym to dniu miało miejsce zajście, landratura nie wydała żadnych zarządzeń ochronnych. Również druzgocącej krytyce poddał p. Baczewski wniosek prokuratora, dotyczący wymiaru kary. Ukaranie oskarżonych grzywną pieniężną uważa mówca jako karę całkowicie niedostateczną, wyrażając przypuszczenie, że na pokrycie kary znajdą oskarżeni środki gdzieindziej. Właściwi sprawcy nie siedzą na ławie oskarżonych, lecz znajdują się gdzieindziej.

Pod koniec rozprawy prokurator wysunął nagle wniosek o aresztowanie nauczyciela Karaśkiewicza pod zarzutem krzywoprzysięstwa. Po przemówieniu p. Karaśkiewicza, który w sposób przekonywujący odparł ten zarzut, prokurator wniosek swój cofnął, poczem przewodniczący posiedzenie zamknął.

Sierpień budżetowy

Jakkolwiek oficjalne ogłoszenie zamknięć budżetowych za 5 miesięcy nastąpi dopiero za dwa tygodnie w „Wiadomościach Statytstycznych", to jednak prasa rządowa z wyjątkową skwapliwością opublikowała już cyfry wydatków i dochodów skarbowych w sierpniu. Pierwsze wyniosły 182, drugie 169 miljonów. Dwa były powody tej skwapliwości. Pierwszy, że deficyt za sierpień wynosi „tylko" 13 miljonów, drugi, że rządowi udało się miesięczne wydatki zredukować poniżej 200 miljonów, czego dotąd nie było.

Możnaby się istotnie cieszyć z tak znacznej kompresji wydatków, gdyby nie wątpliwość, czy wynik ten nie jest uzyskany przez odroczenie płatności. Wiemy z doświadczenia roku ubiegłego, że zmniejszano sztucznie deficyt przez przerzucanie płatności na następny rok. Praktykowano ten system i w budżecie administracji i w przedsiębiorstwach. Skutkiem tego do dziś dnia nie wiemy, jaki jest naprawdę deficyt roku 1930-1. Że jest on znacznie większy od urzędowo wykazanej cyfry 62 miljonów, to nie ulega żadnej wątpliwości.

W jakich rozmiarach odroczenia zastosowano w sierpniu, tego dzisiaj powiedzieć nie można. Przykładowo tylko możemy wskazać na budżet emerytur. Wiadomo, że w ostatnich czasach masowo zwalnia się urzędników i nauczycieli, przenosząc ich na emeryturę, przyczem związane z tem formalności trwają tak długo, że nowy emeryt przez kilka pierwszych miesięcy nie otrzymuje żadnej pensji. Oszczędność, w ten sposób osiągnięta, jest tylko chwilowa i odbije się na następnych miesiącach, kiedy przyjdzie płacić emerytury często za pół roku wstecz. Niedługo się o tem przekonamy.

Tak zatem radość z powodu niskiej sumy wydatków sierpniowych i niedużego stosunkowo deficytu jest prawdopodobnie tylko chwilowa. Opublikowany wynik sierpniowy nie upoważnia bynajmniej do tej radości, ale raczej powinien być przedmiotem troski, a to ze względu na bardzo niski stan dochodów.

Tak małych dochodów, jak w sierpniu r. b. nie było od 5 lat. Sierpień należy pod względem dochodowym do najgorszych miesięcy. Chcąc zatem z cyfry jego dochodów wyciągać jakiekolwiek wnioski, należy je porównać z wynikami sierpniowemi innych lat. Otóż w latach 1926 i 1927 sierpień dał po 166 miljonów dochodu. W r. 1927-8 było już 192 miljony, w r. 1928-9 aż 238 miljonów, w r. 1929-30 także dużo, bo 233 miljony. Nawet w ciężkim roku poprzednim 1930-1 sierpień przyniósł 215 miljonów. A w tym roku zaledwie 169 miljonów, czyli o 46 miljonów mniej.

Jak widzimy z powyższych cyfr dochodowość skarbu państwa cofnęła się w sierpniu do lat 1925 i 1926. A trzeba pamiętać, że wartość towarowa ówczesnego złotego była większa, niż obecnego. I trzeba przypomnieć, że dochód całego roku 1925 wyniósł 1.900 miljonów, a roku następnego 2.136 miljonów. A tymczasem budżet tegoroczny w sejmowej wersji wynosi 2.866 miljonów, a w poprawionej edycji rządu p. Prystora 2.460 miljonów.

Właściwy obraz naszej sytuacji budżetowej przedstawia tablica porównawcza wyników pięciomiesięcznych za trzy ostatnie okresy.

Kwiecień — sierpień
miljony złotych

Rok	1929/30	1930/1	1931/2
Dochody . .	1.214	1.140	946
Wydatki . .	1.201	1.136	1.082
	+3	+4	—136

Cyfry te wiele mówią. Spadek dochodów, który między rokiem 1929-30 a 1930-1 wynosił 74 miljony, w tym roku obniżył się o dalszych 194 miljonów. — Jeszcze ważniejszy jest stosunek wydatków do dochodów. O ile w roku 1930-1 udało się przystosować wydatki do zmniejszonych dochodów, to w roku obecnym już nie. Deficyt 136 miljonów za 5 miesięcy jest bardzo wysoki Tylko ktoś bardzo lekkomyślny może się pocieszać, że jest on kilkanaście razy większy... w Anglj'. Anglja może w ciągu jednego dnia pożyczyć kilka miljardów złotych na 4 i pół procent i ma mimo wszelkich trudności zawsze czynny bilans płatniczy. A my na 10 i więcej procent nie możemy dostać stu miljonów bez dodatkowej opłaty w formie jakiejś koncesji.

Teraz dopiero płacimy koszta „radosnej twórczości" lat ubiegłych. Kiedy i jak się to skończy, trudno dziś przewidzieć.

M. K.

Jeszcze w sprawie sądów doraźnych

Z kół prawniczych piszą nam, co następuje:

Społeczeństwo nasze przyzwyczaiło się już niestety do wielu rzeczy. Część społeczeństwa przyzwyczaiła się już nawet do tego, że „si duo faciunt idem, non est idem" (gdy dwóch robi to samo, nie jest to to samo). Nic więc dziwnego, że zdenerwowane społeczeństwo, słysząc o wprowadzeniu sądów doraźnych, sądzi, że to nowy jakiś środek do utrwalenia „sanacyjnej" potęgi, że to może coś więcej, niż prasowy dekret, niż Brześć. Ale stając na stanowisku normalnych stosunków prawnych, to sądy doraźne należy uważać za smutną konieczność, za pewien chwilowo nieunikniony prawny stan przejściowy. Prawnik i obywatel, praworządnie myślący najlepiej narazie uczyni, gdy przedewszystkiem takie zajmie stanowisko wobec tego nowego zagadnienia i zjawiska w naszem życiu państwowem.

Wybitni komentatorowie naszego nowego kodeksu postępowania karnego, omawiając rozporządzenie z dnia 19 marca 1928 roku piszą o postępowaniu doraźnem następująco: Postępowanie doraźne jest zabytkiem dawnym i hołduje teorji odstraszenia, zarzuconej przez nowoczesną naukę prawa karnego. Czy osiąga swój cel, czy jest środkiem tamującym przestępczość, czy szybkość postępowania daje gwarancję dokładnego zbadania i ustalenia prawdy materjalnej i nie grozi popełnieniem pomyłki sprawiedliwości, w tym względzie zdania są bardzo podzielone. — W świecie sędziowskim i adwokackim postępowanie doraźne, jak wogóle każde postępowanie wyjątkowe budzi niepokój, a nawet często spaczanie idei sprawiedliwości". (Komentarz do kodeksu postępowania karnego, Angermen — Nowotny i Przeworski, Warszawa 1930).

Główną cechą i celem postępowania doraźnego jest szybkość i to szybkość taka, że najwyższy cel postępowania sądowego, to jest wykrycie prawdy materjalnej, może na tem ucierpieć. Szybkie aresztowanie, szybkie postawienie w stan oskarżenia, szybka rozprawa i szybkie w ciągu 24 godzin wykonanie wyroku, od którego niema odwołania: wszystko to wskazuje na to, że przy postępowaniu doraźnem chodzi — jak to właśnie zaznaczają komentatorowie — przedewszystkiem o wrażenie zewnętrzne, które wywołuje się pośpiechem w prowadzeniu sprawy. Popularnie mówią prawnicy i laicy, że lepiej dziesięciu winnych uwolnić, niż jednego niewinnego skazać. Przy postępowaniu doraźnem możnaby powiedzieć: „Lepiej szybko dziesięciu niewinnych zasądzić, niż jednego winnego w normalnem postępowaniu zwolnić, ułatwiając mu obronę, przez dokładne i powolniejsze z tego powodu, badanie sprawy".

Aż do rozprawy jest głównym czynnikiem sprawiedliwości przy postępowaniu doraźnem prokurator. Śledztwa prowadzonego przez sędziego tu niema. Prokurator może sam dokonać wszystkiego wedle swego uznania, a sędzia śledczy lub sąd grodzki są związani jego wnioskami. Sąd doraźny tworzą 3 sędziowie sądu okręgowego, wyznacza ich prezes sądu okręgowego, tworząc z nich osobny wydział i mianując jednego z nich przewodniczącym. Wydziałów takich może być kilka. Minister sprawiedliwości może do rozpoznania spraw w postępowaniu doraźnem wyznaczyć stałą siedzibę, poza siedzibą sądu okręgowego.

Jakie czyny karygodne podlegają sądom doraźnym w dzielnicach zachodnich? Przedewszystkiem rozporządzenie wymienia tu zbrodnię zdrady stanu, a więc działania, godzące w ustrój i całość państwa oraz szpiegostwo. Przez sąd doraźny sądzeni będą również naruszający mir powszechny, i to przywódcy oraz uczestnicy winni gwałtu na osobach, względnie dopuszczający się łupiestwa, zniszczenia lub — burzenia rzeczy. Bierni uczestnicy publicznie skupionego tłumu, który jako całość wspólnie dopuścił się gwałtu na osobach lub rzeczach, będą sądzeni przez sąd zwyczajny w postępowaniu zwykłem.

Również pod sądownictwo doraźne podpadną zbrodnie przeciw życiu, a więc zabójstwa, zbrodnie przeciw mieniu ludzkiemu, jak kradzieże i naturalnie zbrodnie, będące połączeniem jednego i drugiego, jak rozboje. Co do kradzieży należy zaznaczyć, że tylko zbrodniarze, mający broń przy sobie (nie tylko w znaczeniu technicznem), lub osoby, złączone do ciągłego popełniania kradzieży, wspólnie podlegać będą sądom doraźnym.

Podpalenie, tak często w ostatnich czasach dokonywane, będzie oczywiście również czynem karygodnym, karanym przez sądy doraźne. To samo odnosi się do uszkodzeń znaków kolejowych lub umyślnego narażenia na niebezpieczeństwo ruchu kolejowego a także ruchu telegraficznego. Wreszcie do czynów karalnych przez sądy doraźne zalicza rozporządzenie umyślne uszkodzenia budowli wodnych, umyślne narażanie na niebezpieczeństwo żeglugi, umyślne spowodowanie osadzenia lub zatonięcia statku i zbrodnicze wszechgrożące używanie środków wybuchowych.

„Gazeta Polska" pociesza przeciwników politycznych, że „postępowanie doraźne nie stosuje się do t. zw. przestępstw politycznych". Kto to może wiedzieć, „co jest przestępstwem politycznem", i to jeszcze „tak zwanem"?. Kodeks karny nie określa żadnych czynów karygodnych jako „przestępstw politycznych". Dotąd prawnicy i laicy zaliczali do przestępstw politycznych te czyny karygodne, których wyłącznym motywem były pobudki polityczne. Można uważać za przestępstwa polityczne także zamachy, zdradę stanu, szpiegostwo i t. p., wówczas, gdy pobudką ich wyłączną są przekonania polityczne i chęć osiągnięcia ich zwycięstwa przez czyn karygodny. Te czyny karygodne jednak bez względu na ich pobudki podlegają właśnie sądom doraźnym wedle rozporządzenia.

Zdaje się atoli, że „Gazeta Polska" wyjątkowo zgadza się z nami, że przekonania polityczne oskarżonych wedle treści rozporządzenia nie będą decydowały o poddaniu oskarżonego sądom doraźnym.

Dr. E. S.

Przedstawiciel na Poznańskie i Pomorze
BR. ZMIDZIŃSKI
Poznań, Piekary nr. 5. ow 5025

Fw 6207-62.289

Ochronka im. Piusa X w Urbanowie

Zachęta do składek redakcji „Kurjera Poznańskiego" trzy lata temu zatroskała grono osób o dolę najmłodszych dzieci rodzin bezdomnych, dla których magistrat w pospiesznem tempie przygotowywał mieszkania w budynkach „Pneumatyku". Należało dać przynajmniej dzieciom na kilka godzin dziennie warunki znośniejsze. W tym celu użyczył magistrat domu w środku „Pneumatyku" z ogródkiem i ogrodem. Od tej chwili ochronka rozwija się, przygarnia przeszło 100 dzieci, a w przyszłości ma nadzieję przytulić więcej, gdy dom cały będzie do jej dyspozycji. W ochronce jest łazienka, gdzie matki kąpią dzieci, nie mogąc tego uczynić w prowizorycznych mieszkaniach. Dzieci mają w ochronce opiekę, ciepłe pokoje, mleko, ciepłą odzież, zabawki, jednem słowem, mimo ubogiego otoczenia nie braknie niczego w tem królestwie dziecka. Powyższa rycina przedstawia zespół dzieci w ochronce urbanowskiej wraz z opiekunkami.

Zwracając dziś uwagę na tę dobroczynną instytucję, gorąco polecamy niżej zamieszczoną odezwę o datki na podobną ochronkę dla biednych dzieci na terenie Powszechnej Wystawy Krajowej.

O ochronkę na terenie P. W. K.

Na terenach powystawowych skupiła się największa niedola i nędza ludzka. Paręset rodzin jest bez dachu nad głową, ojcowie bez pracy, matki rozpaczające nad losem swoich dzieci, które zapadają coraz liczniej to na szkarlatynę, to na koklusz, to na dysenterję. Pawilony Powszechnej Wystawy Krajowej, tej doniedawna dumy Poznania, stały się dziś zbiornikiem nędzy, która woła o pomoc do Boga.

Nadchodzi zima, która na tej biedocie wywrze bez litości całą srogość swego charakteru. W tej porze najbardziej odczują to małe dzieci. Ogłuszone zgiełkiem wspólnego wielkiego baraku, zziębnięte, przemoknięte, ciepłej strawy łaknące wyciągają do was ręce o ratunek, zacne matki i obywatele miasta Poznania. Ulitujcie się serdecznie nad tem maleństwem, dopomóżcie utworzyć dla tej dziatwy zimową ochronę, która im da choć kilka godzin dziennie promyk słońca i ciepły wesoły kącik.

Łaskawe ofiary na ten cel upraszamy przesyłać do administracji pisma naszego, lub do Banku Kratochwill & Pernaczyński, Poznań, plac Wolności 18 na konto: „Ochronka Dzieciątka Jezus na terenie Powszechnej Wystawy Krajowej".

Poznań, dnia 10 września 1931 r.

Stefanja Posadzowa, Bernard Chrzanowski, Maria Scheffsowa, Euzebjusz Wardejn, Ludwik Posadzy, Paweł Mrozowski.

Drzewo z Sowietów

Wywóz drzewa z Rosji Sowieckiej stał się obecnie zjawiskiem światowego znaczenia w tej dziedzinie gospodarczej.

W roku 1929 główne kraje, wywożące drzewo sosnowe, wywiozły w miljonach metrów kwadratowych desek: Finlandja 1424, Stany Zjednoczone 1154, Rosja 1113, Polska 990, Szwecja 955 Ale w roku 1930 wywiozła Rosja już 2 miljardy 782 miljonów m. kw., a na rok 1933 obliczają Sowiety 6 miljardów m. kw. wywozu tych desek z ogólnej produkcji na ten rok w Rosji, obliczonej na 36 miljonów m. kw., przyczem obliczają obszar swych lasów sosnowych na 800 miljonów ha, z czego dotychczas eksploatują tylko 17 proc.

Dwa są główne ośrodki tego wywozu drzewa. Jeden znajduje się w Archangielsku, nad Morzem Białem, a gospodarka tamtejsza jest mało znana, gdyż istnieje tam praca zesłańców, do której oglądania Sowiety nie dopuszczają nikogo. Drugim ośrodkiem jest dawny Carycyn, obecnie Stalingrad, którego gospodarkę drzewną zwiedził Amerykanin p. Knikerbocker i podał o niej zajmujące dane.

Do Stalingradu nad Wołgą dochodzą spławy drzewa z odległości nieraz aż 9 tys. kilometrów. Spławy, liczące po 10 tys. m. sześć. sosny dochodzą z pod Uralu i z północy Rosji różnemi dopływami Wołgi. Na każdym spławie znajduje się 20 ludzi, którzy tygodniami są na wodzie.

Przedsiębiorstwo sowieckie Wołżańsko - Kaspijskie wysyła zagranicę sosne. W roku 1930 wyprodukowało 200 miljonów m. kw. desek, a na r. 1932 przewiduje 300 miljonów. Dyrektorem tych olbrzymich tartaków jest bolszewik przedwojenny, z t. zw. staragą bolszewików, dawny komendant pułku Łotyszów, Iwan Jakowliwicz. Podane przez niego liczby stwierdzają, że w r. 1927 przedsiębiorstwo dostawało 800 tys. metrów sześć. sosny, a w roku 1931 dostanie 2 miljony. Pracuje tam 104 tartaków z maszynami ostatniego wzoru, sprowadzonemi ze St. Zj. Ameryki. Sześć żórawi elektrycznych podnosi drzewo z Wołgi i składa na przestrzeni 2½ km kw., poczem amerykańskie samochody z żórawiami przewożą je do tartaków. Robotnicy płatni są od sztuki i płace wahają się od 2 do 5 rubli dziennie, jak zwykle w Rosji, z nieokreśloną wartością rzeczywistą rubla Ze Stalingradu drzewo i deski wiezie się koleją do Noworosyjska nad Morzem Czarnem, a stamtąd statki rosyjskiego towarzystwa żeglugi Sawtorgfot rozwożą je po świecie.

P. Gaston Japy, senator francuski, znawca gospodarstwa wiejskiego i leśnego, przedstawiając ten stan rzeczy („L'Ordre" nr. 620) i stwierdzając, że sama Anglja n. p. kupiła w 1930 r. nie mniej niż 400 milj. m kw. desek sowieckich, po cenach, w których Sowiety nie liczą wogóle wartości drzewa, zaznacza, że przemysł drzewny we Francji został całkowicie zaburzony tą konkurencją, a wiadomo, że nietylko we Francji.

W stan spoczynku

Potwierdza się wiadomość o przechodzeniu w stan spoczynku prezesa Okręgowej Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Poznaniu, p. Władysława Kaźmierskiego.

W listopadzie r. 1918 p. Władysław Kaźmierski został powołany przez Naczelną Radę Ludową w Poznaniu do sprawowania nadzoru nad przejętemi po Niemcach urzędami pocztowemi. Następnie sprawą organizacji poczt zajmował się z polecenia ministerstwa poczt i telegrafów w Gdańsku i w Warszawie jako radca ministerjalny, poczem na stanowisko prezesa dyrekcji poczt i telegrafów został przeniesiony do Poznania.

Obrady Międzynarodowego Stow. Lekarzy

z udziałem Polski

W dniach od 10 do 13 b. m. odbywa się w Budapeszcie posiedzenie rady głównej Międzynarodowego Stowarzyszenia Zawodowego Lekarzy. (L'Association profesionnelle internationale des médecins).

W toku obrad omawiane są m. in. sprawy organizacji kas chorych w różnych krajach, sprawy pomocy lekarskiej na wsi, projekt zorganizowania międzynarodwego urzędu kinematografu higjeny i zdrowia publicznego, oraz sprawy odbytej ostatnio w Genewie konferencji europejskiej do spraw higjeny wiejskiej.

Z ramienia Związku Lekarzy Państwa Polskiego w obradach bierze udział p. dr. Celestyn Rydlewski z Poznania.

Z projektu nowej ustawy o rybołówstwie

Uchwalony ostatnio przez Radę Ministrów projekt ustawy o rybołówstwie rozwiązuje trzy główne zagadnienia, a mianowicie: 1) ustala pojęcie rybołówstwa i reguluje stosunek własności w tej dziedzinie, 2) organizuje rozproszone, a wzajemnie uzależnione posiadłości wodne w jednostki najbardziej wydajne (organizacja racjonalnej hodowli i połowu ryb), oraz 3) stwarza warunki zabezpieczające rybołówstwo przed różnego rodzaju szkodami.

Postanowienia projektu nowej ustawy odnoszą się tylko do wód słodkich (rzeki, jeziora, stawy), nie mają zaś zastosowania na wodach morskich.

Jeśli chodzi o prawo własności, projekt ustanawia zasadę, że rybołóstwo należy do właściciela wody. Prawo do rybołówstwa może być udzielone równie żinnej osobie (nie właścicielowi), jednak musi być wpisane do księgi wieczystej nieruchomości, względnie do księgi wodnej. Prawo własności uprawnia do wstępu na grunta przyległe do wody.

Projektowana ustawa przewiduje dalej, że wszystkie przydatne do rybołówstwa wody zostaną podzielone na tzw. obwody rybackie, których obszar ustanowią władze administracyjne. Obwody rybackie mogą być wydzierżawiane. Do łowienia ryb w danym obwodzie uprawniać będą t. zw. dowody rybackie. Na łowienie ryb wędką trzeba będzie uzyskać pozwolenie od właściciela lub dzierżawcy danego obwodu rybackiego, przyczem pozwolenie to musi być poświadczone przez odnośną powiatową władzę administracji ogólnej.

W przepisach ochronnych, projekt nowej ustawy zakazuje używanie materjałów wybuchowych, trujących, odurzających i narzędzi kaleczących ryby, zabrania usuwania i niszczenia ikry ryb, jak również zanieczyszczania wód.

Wreszcie projektowana ustawa przewiduje ustanowienie straży rybackich oraz stworzenie t. zw funduszu ochrony rybołówstwa; na fundusz ten złożą się wpływy ze świadczeń obwodów rybackich i z opłat uiszczanych przy otrzymywaniu dowodów rybackich.

Fundusz ochrony rybołówstwa służyć ma na cele ogólnego zagospodarowania wód otwartych.

Kościół katolicki w imperjum brytyjskiem.

(KAP.) Niedawno wydany został (nakładem tow. „Burrns, Oates & Washbourne Ltd.) „The Catholic Directory". To 94 zkolei wydanie cennej publikacji zawiera dane o całej hierarchji katolickiej w państwie brytyjskiem, o szlachcie katolickiej, członkach parlamentu i Tajnej Rady, o duchowieństwie świeckiem i zakonnem w Anglji i Szkocji, o życiu organizacyjnem katolików, o wychowaniu i nauczaniu, o duszpasterstwie w wojsku i flocie i t. d.

Imperjum brytyjskie posiada 40 stolic arcybiskupich, 125 stolic biskupich, 59 wikarjatów i 30 prefektur apostolskich. W Tajnej Radzie Anglji zasiada jedenastu katolików, w izbie lordów 3 książąt, 13 hrabiów, 2 wicehrabiów i 28 baronów, a w izbie gmin 24 posłów katolickich. Ogólna liczba duchowieństwa w Anglji i Walji wynosi 2.785 księży świeckich i 1.590 zakonników, ogólna liczba katolików 2174673. W 1930 r. nawróciły się 12 372 osoby. Liczba katolików w całem imperjum brytyjskiem wynosi 16.328.159.

Niedobrana para

„Baba zaczyna mi już na dobre brzydnąć!"

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Sensacyjna rozprawa sądowa

Echa afer Bogdanowa — O zarzuty pod adresem zastępcy starosty krajowego p. dr. Huberta

Dziś w sądzie powiatowym pod przewodnictwem p. sędziego Stacha rozpoczęła się rozprawa wytoczona przez p. Juljana Huberta wyższego radcy krajowego i zastępcy starosty krajowego, przeciwko p. Henrykowi Święcickiemu b. urzędnikowi magistratu. Sala jest przepełniona publicznością, bowiem rozprawa budzi ogólne zaciekawienie.

Oskarżony stawiał dr. Hubertowi w wydawanych przez siebie broszurach oraz doniesieniach do władz zarzuty p. in., że dr. Hubert utrzymywał bliższe stosunki z osławionym Bogdanowem znanym aferzystą, o którego sprawkach pisaliśmy b. szczegółowo w swoim czasie, że łączyły dr. Huberta różne interesy z Bogdanowem z czego dr. H. miał czerpać niedozwolone korzyści ze szkodą skarbu państwa; że angażował w tych interesach Pozn. Woj. Zw. Komunalny, a Bogdanowa przedstawiał jako członka ze wszech miar godnego zaufania i umożliwił oszustowi bezkarne grasowanie na gruncie Poznania.

Oskarżony Święcicki podnosi przed trybunałem, że stawiał zarzuty mając jedynie na względzie dobro państwa. Twierdzi on że zarzuty, poczynione dr. Hubertowi dyktowane były pozatem pobudkami czysto ideowemi. W końcu oskarżony podkreśla, że wszelkie przez niego nagromadzone materjały dadzą niezbity dowód o przestępczości dr. Huberta.

Zapytany przez przewodniczącego czy podtrzymuje poczynione przeciwko dr. Hubertowi zarzuty natury kryminalnej, oświadcza oskarżony, że tak. Kiedy p. sędzia Stach żądał konkretnych dowodów, wówczas oskarżony mówi, że to nie jest jego rzeczą. Ostatecznie wnosi o powołanie na świadków p. wojewodę i b. wice-wojewodę Typrowicza, którzy mają zeznać na okoliczność, że toczy się dochodzenie dyscyplinarne przeciwko oskarżycielowi.

Sąd postanowił sprawę odroczyć do 16 bm. z tem, że obrona nagromadzi w tym czasie odpowiedni materjał, na podstawie którego, będzie można prowadzić rozprawę. Trybunał na wniosek obrony, zasięgnie również wywiad w województwie odnośnie do wszystkich okoliczności naprowadzonych przez oskarżonego a dotyczących dowodu prawdy objętych aktem oskarżenia. Przyszła rozprawa odbędzie się w sali 63 o godzinie 10.

Obrona, stawiła jeszcze wniosek o powołanie na świadka komisarza Żbikowskiego, który w sprawie Bogdanowa prowadził śledztwo P. Żbikowski ma zeznać, jakie stosunki łączyły Huberta z Bogdanowem. (z)

Samochód wpadł do rowu

Zniszczenie mebli przeznaczonych na wyprawę dla nowożeńców.

Przy zjeździe pochyłą szosą pod Ossową Górą (pow. bydgoski) rozbił się wpadając do rowu z wysokości około 3 metrów samochód ciężarowy p. Cywińskiego z Bydgoszczy, naładowany meblami. Na górzystej drodze samochód ten począł się nagle staczać, a szofer stracił panowanie nad wozem. Jadący pasażerowie pp.: Cywiński i Berger wyskoczyli w biegu nie ponosząc żadnego szwanku. Auto tymczasem wpadło z całym rozpędem do rowu, a sytuację pogarszał brak hamulców i rozpaczliwe wołanie o ratunek właścicielki mebli p. Wejnerowskiej, wiozącej wyprawę dla swej zamężnej córki w Nakle. Samochód rozbił się w drzazgi, a z mebli pozostał tylko niekształtny stos drzewa, który nakrył p. Wejnerowską. Szofer wyszedł z katastrofy bez szwanku. P. Wejnerowską zaś wydobyto w stanie nieprzytomnym z pod kupy gruzów.

Przywołane pogotowie ratunkowe przewiozło nieszczęśliwą do szpitala w Bydgoszczy, gdyż uległa ona ciężkim potłuczeniom i odniosła złamanie kilku żeber. Stan jej jest bardzo poważny. Straty są duże, gdyż zniszczeniu uległy kosztowne meble. Zatem wskutek nieostrożności właściciela auta, który nie zaopatrzył swego wozu w hamulce, uległa zniszczeniu cała wyprawa nowożeńców, a ich teściowa, będzie musiała chorować przez czas dłuższy. (k)

Skutki alkoholu

Bójka na noże w czasie zabawy.

W Ossowej Górze pod Bydgoszczą odbywała się zabawa w restauracji p. Lisa. Uczestnikami tej zabawy byli głównie żołnierze-lotnicy. W pewnej chwili dwóch z nich wszczęło sprzeczkę, która zakończyła się bójką na noże. Jednak pokrwawieni i poranieni towarzysze pogodzili się i podawszy sobie ręce poszli do bufetu by napić się na zgodę.

Podniecenie alkoholowe jednak sprawiło swoje. Doszło znów do nieporozumienia między żołnierzami, a gospodarzem, w wyniku czego w stronę bufetu poczęły padać krzesła, przyczem zgasła pod ich razami lampa. W sali powstał popłoch, a goście poczęli uciekać z restauracji. Podczas zamieszania nieznany sprawca pchnął nożem cywilnego 18-letniego Romana Vettera z Czyżkówka. Opatrzyło go pogotowie ratunkowe przewożąc do szpitala w Bydgoszczy. Udzielono też doraźnej pomocy lekarskiej obu poranionym nożami żołnierzom. (k)

Młodociany zbrodniarz

zamordował swą ofiarę i pastwił się nad śmiertelnie rannym

Nasz korespondent nowotomyski donosi:

Ostatnio doszło do sprzeczki na tle osobistem pomiędzy 19-letnim rzeźnikiem Bolesławem Szwajcą a 58-letnim gospodarzem Brunonem Hoffmanem z Chmielinki (pow. nowotomyski). — Sprzeczka ta zakończyła się zabójstwem Hoffmanna.

Szwajca zachodził do córki H., co się jemu nie podobało ze względu na złą opinję S. w okolicy. H. podszedł do rzeźnika, zakazując mu chodzenia z jego córką. Na to S. wykpił H., przyczem doszło do sprzeczki, a Sz. dostał w twarz.

Wieczorem, gdy gospodarz wracał z wiejskiej restauracji, Szwajca, ukryty, czekał na swą ofiarę. W chwili, gdy H. zbliżył się, uderzył go kilkakrotnie w głowę tak, iż ten upadł na ziemię bez przytomności z pękniętą czaszką. Szwajca wyjął jeszcze nóż i zadał swej ofierze kilka ciosów. Śmiertelnie ranionego H. przewieziono późną nocą do szpitala powiatowego w Nowym Tomyślu, gdzie nie odzyskawszy przytomności, zmarł.

Zbrodniarz usiłował uciec, jednak zdołano go zatrzymać i osadzić w więzieniu w Pniewach.

Zatrucie grzybami

Zachorowała cała rodzina kolejowca

Po spożyciu grzybów trujących zachorowała rodzina pracownika kolejowego p. Jakóba Kubickiego, zamieszkała przy ul. Św. Leonarda 2 na Winiarach. Ogółem uległo zatruciu pięć osób, a mianowicie: 58-letni Jakób Kubicki, żona jego 57-letnia Marjanna, córki 30-letnia Gertruda i 25-letnia Ewa, oraz 20-letni syn Roman.

Najpoważniej zasłabła p. Marja Kubicka; ją i jej męża — przewiozło pogotowie ratunkowe do lecznicy kolejowej. Jak się dowiadujemy w zdrowiu wszystkich nastąpiła już znaczna poprawa. Dzieci opuściły lecznicę miejską po wypompowaniu żołądka, a stan ich nie jest groźny. (k)

KALENDARZYK

Sobota, 12 września 1931.

Słońce: wschód 5,22; — zachód 18,17; — długość dnia 12 godz. 56 min.

Księżyc: wschód 5,12; — zachód 18,27; — nów.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw Pozn: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 9 st. C., pochmurno, wiatr wschodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 752 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 17 st. C., najniższa plus 4 st. C. Ilość opadu 1 mm.

Przepowiednia pogody na niedzielę: Pogoda zmienna.

Celem podniesienia poziomu wykształcenia fachowego, urządza **Związek Zawodowy Pracowników Kupieckich w Poznaniu**, specjalne **kursy dekoracyjne** wzorując się przytem na zagranicy, gdzie podobne kursy cieszą się niesłabnącą frekwencją. Kursy postawione od razu na wysokim poziomie, obejmują poza praktyką dekoracyjną jako najważniejsze przedmioty naukę o rysunku — perspektywie, racjonalne oświetlenie okien oraz specjalne wykłady o nowoczesnej reklamie.

Informacyj udziela i zapisy przyjmuje Sekretarjat Związku przy ul. Podgórnej 12 b, jak to wynika z zamieszczonego w dzisiejszym wydaniu ogłoszenia. zw 10 961

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Wczoraj plus 0,46 m; dziś plus 0,40 m. Kal. rzk.: Gwidon W.; jutro Aureljusz B. Kal. słow.: Radzimir; jutro Chronisław.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12. — Apteka pod Białym Orłem Stary Rynek. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1.

Wilda: Apteka „Fortuna", Górna Wilda 96. — Apteka przy Bramie Wildeckiej, ul. Górna Wilda 3.

Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha narożnik ul. Niegolewskich.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22. — Apteka „Pod Opatrznością Boską", ul. Dąbrowskiego 76.

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— * **P. Feliks Kaczmarek,** właściciel przedsiębiorstwa elektrotechnicznego przy Starym Rynku, obchodzi 15 bm. 10-lecie istnienia swej firmy; przy tej sposobności życzymy dalszego pomyślnego rozwoju tej placówce przemysłowej.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Z Młodego Przemysłu.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 14 bm. o godz. 8 wieczorem na sali posiedzeń w Domu Rzemieślniczym (wejście z Wałów Zygmunta Starego I ptr.). Na porządku obrad m. in. referat p. red. Gruczińskiego na temat: „Wrażenia z Wystawy Kolonjalnej w Paryżu" oraz inne ważne sprawy.

— * **Z Sodalicji Pań Zawodu Kupieckiego.** Zebranie sekcji misyjnej odbędzie się w poniedziałek, 14 bm. o godz. 19 w ochronce S. S. św. Józefa. Referat wygłosi O. sup. Kowalski.

— * **Ze Stow. Urzędników Poznańskiego Samorządu Wojewódzkiego.** Nabożeństwo za zmarłych członków Sowarzyszenia odbędzie się w dniu 16 bm. o godz. 7 rano w kościele OO. Franciszkanów. — Uprasza się o jak najliczniejszy udział w nabożeństwie.

— * **Z Narodowej Organizacji Kobiet — Koło Wilda.** Plenarne zebranie odbędzie się w poniedziałek, dnia 14 września o godzinie 20 w lokalu p. Kasprzaka, ul. Kilińskiego 15. Referat wygłosi p. poseł Grossmannówna p. t. „Moje wakacje na kresach wschodnich". Wstęp za okazaniem legitymacji.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Ostatnią niedzielę lata,** tj. 13 bm od godz 2 spędzimy wszyscy wesoło przy dźwiękach orkiestry w uroczym ogrodzie Bractwa Kurkowego na Szelągu. Dla miłych gości szykuje się wiele niespodzianek. — Wstęp do ogrodu tylko 30 gr. dzieci do lat 14 w towarzystwie starszych nie płacą. — Autobusy kursować będą co 20 minut od przystanku przy Starym Rynku. Przez przybycie przyczyni się Szanowna Publiczność do poparcia wzniosłego dzieła, bo zysk czysty przeznacza się na gwiazdkę dla ubogich. O poparcie uprasza Stow Pań Mił. Św. Wincentego a Paulo przy Farze p. w. N. M. P.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Wszystkim śpiewakom i obywatelom-sympatykom** przypominamy o jutrzejszej familijnej wycieczce całodziennej Pozn Tow. Oratoryjnego do Kobylepola, która z powodu deszczu nie odbyła się w ubiegłą niedzielę. Jak już wszystkim wiadomo, autobusy kursują co godzinę, począwszy od 9 rano, z ul. Woźnej przy Warcie. Przejazd od osoby 50 gr. — W ogrodzie kobylepolskim przygrywać będzie muzyka cygańska. Gry towarzyskie dla wszystkich o nagrody oraz loterja fantowa. Ceny na napoje i jedzenie bardzo niskie, jak np. kufel piwa 25 gr itd Wstęp do ogrodu wolny. Wszyscy śpiewacy, śpiewaczki i sympatycy biorą w wycieczce tej udział. A zatem jazda z rodzinami do Kobylepola za 50 gr.

— * **Akcja niesienia pomocy dla bezrobotnych,** zainicjowana przez J. Em. ks. Kardynała Prymasa, rozpocznie się w październiku. Związek Tow. Dobroczynności „Caritas" wobec tego uprasza wszystkie swe organizacje społeczno-charytatywne, aby odczekały wskazówek, odnoszących się do przeprowadzenia akcji niesienia pomocy dla bezrobotnych, które wyda E. Em. ks. Kardynał-Prymas.

Przy objawach przeczulenia, uczucia strachu, bezsenności, dolegliwościach sercowych, ucisku w piersiach naturalna woda gorzka „Franciszka-Józefa" ożywia krwiobieg w organach podbrzusza i działa przez to uspokajająco na zaburzenia w nich. Żądać w aptekach i drogerjach. nw 5622

— * **Z Państwowego Instytutu Dentystycznego w Warszawie.** Egzamin wstępny (kwalifikacyjny) dla kandydatów do Państw. Instytutu Dentystycznego odbędzie się w środę, dnia 23 września rb. o godz. 8 w gmachu Anatomicum, ul. Chałubińskiego 5.

— * **Z Tow. b. Żołnierzy 14 p. a. p.** Sekretarjat Towarzystwa mieści się w czerwonych koszarach 14 p. a. p., w świetlicy 5 baterji przy ulicy Solnej i urzęduje dwa razy w tygodniu, w poniedziałki i czwartki od godz. 18—20, w którym to czasie załatwia się wszelkie sprawy związane z towarzystwem.

— * **Polskie Towarzystwo Krajoznawcze — Touring Klub** (Oddział w Poznaniu, ul. M. Focha 18 tel. 71-52) urządza w niedzielę, 13 bm. wycieczkę krajoznawczą do jezior Białokoszyckiego i Lutomskiego. — Wyjazd z Poznania o godz. 8 rano, przyjazd do Pniew o godz. 9,28. Następnie wędrówka wzdłuż ślicznego jeziora Białokoszyckiego i innych mniejszych, przez Łęczyce i Lutom do jeziora Lutomskiego i Sierakowa, skąd odjazd do Poznania o godz. 20,11. Przyjazd o godz. 22,07. Pieszej drogi około 5 godzin, prowiant należy zabrać z sobą. Koszt biletów do Pniew i z Sierakowa III kl. 9,00, IV kl. 7,00 zł. — Ewentualnie krócej z Łęczyc koło jeziora Chrzypskiego do Chrzypska, skąd powrót o godz. 20,29. Prowadzi dr. Smoluchowski (prezes Oddziału Tatrzańskiego) — Zbiórka uczestników w halu dworca głównego na 15 minut przed odjazdem. Goście mile widziani.

— * **Wielki raid wytrzymałości samochodów Forda.** W toku przygotowań do tej trzydniowej imprezy udzielił nam tutejszy przedstawiciel zakładów Forda p. Zagórski następujących danych o celu imprezy: „Szereg standartowych wozów fordowskich pojedzie we dnie i nocy nieprzerwanie. Zatrzymanie wozu jest jedynie dozwolone przy nabieraniu benzyny i smarów. Temsamem mamy zamiar poinformować ogół, że nasze samochody nie zawodzą w żadnych warunkach. Start odbędzie się we wtorek 15 b. m. o godz. 12 z ul. Ogrodowej 17. Interesującym będzie szczegół, ile poszczególne wozy przejadą w pierwszym, drugim i trzecim dniu kilometrów". Kto ma chęć poświęcić kilka godzin jako bezpłatny obserwator, może się zgłosić do zakładów p. Zagórskiego przy ul. Ogrodowej 17. Przez cały tydzień odbędzie się równocześnie specjalna wystawa w magazynie sprzedaży przy Św. Marcinie.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Cyklista pod kołami auta.** Na ul. Mickiewicza samochód P. Z. 11 840 najechał 12-letniego Juljana Żurkiewicza (ul. Dąbrowskiego 50). Chłopiec odniósł lżejsze pokaleczenia. (k.)

— * **Napad, którego nie było.** W tych dniach rozeszła się wiadomość o napadzie pod Biedruskiem na młodocianego Kazimierza Trawińskiego z Glinienka. — Przyszedł on do domu z pokaleczoną ręką. Twierdził, że rzucili się na niego rabusie i postrzelili z rewolweru. Obecnie okazało się, iż napadu nie było. Trawiński znalazł na placu ćwiczeń wojskowych zapalnik od granatu i począł nim manipulować. Nastąpił wybuch, podczas którego odniósł dotkliwe poranienia na ręce. By uniknąć przykrych następstw złożył zeznania o napadzie w policji i na stacji Pogotowia Lekarskiego. Gdy sprawa się wydała podejrzaną, Trawiński zeznania swe odwołał. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Ujęci za kradzież.** Z samochodu p Władysława Węcławskiego z Radomska skradziono na ul. Warszawskiej dwie paczki z materjałami łokciowemi wartości 600 zł. Jako sprawców ujęto wkrótce 18-letniego Wacława Krajewskiego i 20-letniego Franciszka Spalińskiego (ulica Warszawska 6). Odebrano im też towar. (k.)

— * **Ograny w karty.** Przechodzącego ul. Półwiejską mieszkańca Pleszewa p. Leona Kl. zaczepił nieznajomy jegomość. Poszedł on z nim do lokalu „Paryżanka", gdzie rozpoczęto grę w karty. Wkrótce p. Kl. stracił 40 zł. Sprawą zajęła się policja i wykryła podejrzanych partnerów. — Są nimi Leon Szewczyk (Czajcza 2) i Bronisław Lewicki (G. Wilda 67). (k.)

KRONIKA SĄDOWA

— * **O prawa autorskie.** Teatr miejski w Grudziądzu wystawił swego czasu sztukę Briena „O czem się nie mówi", bez upoważnienia Związku Autorów Dramatycznych. Dyr. teatru grudziądzkiego Henryk Czarnecki, pociągnięty na wniosek wymienionego związku do odpowiedzialności sądowej, zasądzony został mocą wyroku sądu okręgowego w Grudziądzu na miesiąc więzienia i 2 000 zł pokutnego. Na rozprawie instancji odwoławczej, która odbyła się dnia 8 bm. w sądzie apelacyjnym w Toruniu, przedstawiciel związku zeznał, że oskarżony od dłuższego czasu, mimo przypomnień, honorarjum autor-

skiego nie płacił, wskutek czego był przez związek bojkotowany, że oskarżony mimo to nie stosował się do zakazu. Podsądny bronił się tem, że wymienioną sztukę, która dała deficyt kasowy, reżyser wystawił bez jego wiedzy, dalej, że dał agencji związku weksel gwarancyjny na 1 000 zł, którego jedynie wskutek trudnego położenia teatru dotąd nie uregulował. Sąd apelacyjny zatwierdził wyrok pierwszej instancji co do winy oskarżonego, obniżając karę na 200 zł a pokutne na 400 zł. (x.)

JARMARKI

— * **Lwówek.** W czwartek, dnia 24 b. m. odbędzie się jarmark ogólny tj. na towary kramne, bydło i konie.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Gniezno.** (Wypadek samochodowy.) Samochód P. Z. 41 599, jadąc z ulicy Tumskiej na Rynek, uderzył błotnikiem przechodzącą przez jezdnię Marję Łukównę z Dziekanki, przyczem Ł. odniosła okaleczenie lewego kolana. Prowadzone dochodzenia wykażą, kto winę ponosi.

— (Kradzież.) Nieznani złoczyńcy skradli rolnikowi Pawłowi Kempie w Sroczynie parokonną bryczkę na resorach, koloru żółtego. Ślady prowadzą w kierunku Pobiedzisk. (br.)

— * **Obrzycko** nad Wartą. (Pięciolecie S. M. P.) Miejscowe Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej obchodzi w niedzielę, 27 bm. pięciolecie istnienia i pracy. Dla uczczenia tak rzadkiej uroczystości członkowie S. M. P. już obecnie czynią starania, aby uroczystość wypadła jak najlepiej. — W tę samą niedzielę i w związku z uroczystością 5-lecia, urządza S. M. P. swoje doroczne „Święto Młodzieży".

— (Z urzędu Stanu Cywilnego w Obrzycku.) W miesiącu sierpniu 1931 r. zarejestrowano w urzędzie stanu cywilnego na obwód i miasto Obrzycko 17 wypadków urodzeń i 8 wypadków śmierci. Naturalny przyrost ludności wynosi zatem 9 osób.

— (Osobiste.) Jak się dowiadujemy, powołało Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego do tutejszej 7-klasowej szkoły powszechnej nauczycielkę p. Annę Patoczankę z Sławna, powiat Gniezno.

— (Z życia Tow. Przemysłowego.) Plenarne zebranie Towarzystwa Przemysłowców w Obrzycku odbyło się w ub. niedzielę pod przewodnictwem prezesa p. Brunona Schwartza. Po zagajeniu odczytał sekretarz p. Szwacki protokóły z ostatnich 2 zebrań plenarnych, które zostały jednogłośnie przyjęte do wiadomości. Następnie wygłosił sekretarz referat n. t. „Polskie prawo przemysłowe" — organizacja rzemiosła w świetle polskiego prawa przemysłowego, napisanego przez p. Zbigniewa Ehrenberga, redaktora pism rzemieślniczych. Obszernego i treściwego referatu, wykazującego usterki i bolączki rzemiosła, wysłuchali zebrani z zainteresowaniem. W dłuższej dyskusji zabierali głos pp. Jan Wójtkowiak, Władysław Owczarzak, Stanisław Bruch i Ignacy Figas. — Prezes p. Schwartz udzielił wszystkim stosownych wyjaśnień, poczem przystąpiono do przyjęcia nowych członków, na których się zgłosili pp. Franciszek Pruszkowski, mistrz piekarski i Karol Schelenz z Obrzycka. (os.)

— * **Nowemiasto n. Wartą.** (Z S. M. P.) Ostatnie miesięczne zebranie S. M. P. odbyło się w lokalu szkolnym. Po odczytaniu protokółu wygłosił ks. patron J. Dybizbański treściwy wykład o brzegach polskiego morza oraz opowiedział wrażenia, jakie odniósł w czasie pobytu swego nad Bałtykiem.

— (Samobójstwo.) W Boguszynku powiat Jarocin popełnił samobójstwo wystrzałem z rewolweru w skroń 57 - letni Stanisław Marcinkowski z Krotoszyna, ul. Kaliska 44. Denat przyjechał krytycznego dnia rano do syna swego, kierownika szkoły p. Leona M. i na skutek sprzeczki rodzinnej popełnił rozpaczliwy krok.

— (Pożar.) W Kolniczkach w pow. jarocińskim spalił się przed paru dniami w zagrodzie Jana Majewskiego stóg ze zbożem tegorocznem w wartości około 200 zł. Stóg nie był ubezpieczony. Zachodzi podejrzenie podpalenia. Policja jest już na tropie sprawcy.

— (Eksplozja kotła.) W majętności Świączyn (pow. śremski) eksplodował w dniu 9 bm. z niewyjaśnionych dotąd powodów kocioł parowy, służący do parowania ziemniaków, rozrywając jednocześnie dwie ściany murowane. Obecny przy kotle gorzelany p. Pohl odniósł bardzo poważne poparzenia na całem ciele. (an.)

— * **Śrem.** (Utopił się w przystępie obłędu.) Były piekarz Wielowiński popadał często w stan obłędu. W takim stanie oddalił się ostatnio z domu i po kilku dniach zwłoki jego wydobyto z nurt Warty pod Psarskiem.

— (Strzelanie żniwne.) W tegorocznem strzelaniu żniwnem, połączonem z uroczystością Bractwa, został królem p. Cz. Szubert.

— (Ruch budowlany.) W ciągu lata br. ożywił się znacznie ruch budowlany. Większa kolonja nowo wybudowanych domów znajduje się obok fabryki „Surofosfat", na Glinkach i na przedłużeniu ulicy Ogrodowej.

— (Szkoła wydziałowa.) Po rozwiązaniu szkoły wydziałowej czynniki zainteresowane zwołały kilka zebrań rodzicielskich, na których obradowano nad utrzymaniem szkoły. Starania kół rodzicielskich dały wyniki pozytywne. Pod kierownictwem p. Dostalowej wznowiono szkołę wydziałową, jako instytucję komunalną. Opłata szkolnego wynosi miesięcznie 20 zł. Do szkoły wydziałowej zapisało się dotychczas 80 dziewcząt. (c.)

— * **Dobrzyca.** (Z życia S. M. P.) — Miejscowe Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej urządziło ostatnio zabawę latową, połączoną z międzystowarzyszeniowemi zawodami lekkoatletycznemi. O godz. 14 stowarzyszenia z Pleszewa, Koźmina, Karmina, Jarocina i Dobrzycy wymaszerowały w zwartych szeregach do ogrodu Bractwa Kurkowego, gdzie odbyły się zawody oraz bardzo urozmaicona zabawa latowa. O godz. 19 stow. utworzyły czworobok, poczem ks. prof Thiel, patron XII okr. S M. P. przemówił w krótkich słowach, wznosząc okrzyk na cześć J. E. ks. Prymasa. Następnie prezes okr. p Rauhut ogłosił wyniki zawodów sportowych a patron S. M. P. Dobrzyca, ks. dziekan Śniatała rozdał nagrody. Prezes dh. Zygmunt Kot podziękował w krótkich słowach za udział w tej uroczystości, poczem pieśnią związkową „Hej do apelu" zakończono zawody. W pięcioboju zespołowym zwyciężyło S. M. P. Pleszew, 2. Koźmin, 3. Dobrzyca, 4. Jarocin. W biegu na przełaj zwyciężył dh. Kościelniak z Jarocina, 2. dh. Dziedzic z Koźmina, 3. J. Marciniak z Dobrzycy. W pięcioboju wewnętrznym zwyciężył dh. Zygmunt Kot z Dobrzycy. (ss.)

— * **Budzyń.** (Żniwne strzelanie.) W ub. niedzielę odbyło się żniwne strzelanie Bractwa Kurkowego. Po oddaniu trzech strzałów na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej przystąpiono do strzelania o godność króla, która przypadła bratu wiceprezesowi Władysławowi Kamińskiemu, druga bratu Kazimierzowi Polcynowi, trzecia bratu Maksymiljanowi Korzyńskiemu. Następnie strzelano o nagrody, które kolejno przypadły: 1 — bratu Eichstaedtowi, 2 — bratu Kamińskiemu, 3 — bratu dr. Drewsowi, 4 — bratu Januchowskiemu i 5 — bratu Szczep. Czerwińskiemu. Po skończonem strzelaniu udano się na salkę posiedzeń, gdzie odbyło się wzajemne składanie życzeń i rozdanie nagród.

— * **Inowrocław.** (Zjazd XIX okręgu Wlkp. Zw. Kół Śpiew.) W niedzielę, dnia 6 bm. odbyło się po nabożeństwie w kościele św. Mikołaja, w sali Parku Miejskiego zebranie. Po powitalnych przemówieniach nastąpiły zawody śpiewackie 12 kół śpiewaczych. W święcie pieśni brała udział orkiestra 59 p. p pod batutą por. Skupieńskiego i chóry ogólne pod batutą prof Sobieskiego. Na zakończenie szereg pieśni odśpiewały chóry zjednoczone. W kategorji I — pierwszą nagrodę otrzymało Tow. „Szarotka", w kategorji II — Koło z Kruszwicy, w kategorji III — Tow. Chopin z Inowrocławia. Następne zkolei miejsca zajęły chóry z Jaksic, Chełmc, Sławska Wielkiego, Wierzchosławic i Nieszczewic. Naogół zjazd śpiewaczy zgromadził licznych słuchaczy i wzbudził zainteresowanie wśród szerokiego ogółu.

— (Kradzież koni.) W nocy 7 bm. w Konarach (pow. inowrocławski) skradziono dwa konie, własność p. Henryka Herbsta, wartości 1200 zł. — Tejże nocy dostali się złodzieje do p. Piwki Jana w Konarach, gdzie skradli klacz wartości 600 złotych. Koniokrady skierowali się w stronę Gniewkowa. Policja wszczęła energiczne poszukiwania. (em.)

— * **Kruszwica.** W czwartek, 10 bm. odbędzie się tu jarmark na inwentarz żywy tj. na konie, bydło i świnie oraz kozy.)fn.)

Z POMORZA

— * **Chełmno.** (Z Rady miejskiej.) D. 7 bm. odbyło się posiedzenie Rady miejskiej, na którem zaprzysiężono 4 członków Magistratu i to pp.: dr. Redigera, dr. Wasielewskiego, Wildenheina i Witkowskiego. Zatwierdzono kupno „Domu Nadwiślańskiego" od Browarów Chełmińskich. Na prowadzenie robót miejskich uchwalono zaciągnąć pożyczkę. (mg.)

— * **Tuchola.** (Napad bandycki.) W nocy na 9 bm. zamaskowani bandyci urządzili zuchwały napad na mieszkanie właścicielki folwarku v. Natzmerowej w Pruszczu. Bandyci, dostawszy się na piętro domu mieszkalnego, gdzie znajdowała się sypialnia p. N. i jej córki, rozbili siekierą drzwi i wtargnęli do wnętrza. Pani N., która jeszcze nie spała, wyskoczyła oknem na przybudówkę domu, by przywołać pomoc. Tymczasem jednak córka p. N., którą uzbrojeni w rewolwer rabusie steroryzowali, wydała im około 200 zł oraz zegarek pamiątkowy. Zabrawszy łup, bandyci zbiegli, oddając na postrach kilka strzałów. Pani N. rozchorowała się poważnie po napadzie bandyckim i przebywa w szpitalu. (x.)

Przed dzisiejszym meczem

Miejsca na trybunach. — Program dzisiejszego dnia — Walka będzie emocjonująca.

W związku z rozpoczynającym się dziś o godz. 16.30 na stadjonie miejskim atrakcyjnym międzypaństwowym meczem Polska i Włochy komunikuje nam POZLA, że na pierwsze miejsca (zaproszenia, oraz bilety wolnego wstępu) wejście na stadjon znajduje się od strony zachodniej, t. j. od Dolnej Wildy przez główną bramę; na miejsca drugie na trybunie zachodniej (po 2 50 zł.) wchodzi się przez wieżę północną, a na półkole południowe — przez wieżę południową. Dla młodzieży szkolnej przeznaczone jest wejście północne (od strony Wałów Król. Jadwigi), a trybuna wschodnia — dla zbiorowych wycieczek starszych.

Dzisiejszy program przewiduje po części oficjalnej (powitania, odegranie hymnów narodowych, przemówienia, defilada i t. d.) następujące kolejno konkurencje (na pierwszem miejscu podajemy gości): 400 m. przez pł.: Facelli i De Negri; Kostrzewski i Maszewski; kula: Pighi i Mignani, Heljasz i Siedlecki; 100 m.: Toetti i Castelli, Trojanowski II i Śliwak; skok w wyż: Broglja i Caldano, Pławczyk i Chmiel; 400 m.: Tavernari i Giacomelli Biniakowski i Piechocki; oszczep: Dominutti i Palmieri, bracia Mikrutowie; 1500 m.: Beccali i Furia, Kusociński i Sidorowicz.

Drużyna polska występuje w pełnym składzie, za wyjątkiem jedynie chorego Petkiewicza, zamiast którego startuje doskonały Sidorowicz z Wilna. Walki zapowiadają się niezwykle emocjonująco, gdyż szanse są naogół równe i w pierwszym dniu będzie niewielka różnica punktów, przyczem wszystko przemawia za tem że raczej na naszą korzyść. Przypominamy, że w punktacji liczy się kolejno miejsca 4, 3, 2, 1, a sztafety — 8 i 4.

Niemiecki „Flottenverein"

zdołał przez docieranie do wszystkich zakątków państwa niemieckiego poruszyć opinję do tego stopnia, że dosłownie każdy Niemiec wiedział, jakie znaczenie posiada dla państwa flota i morze. Temu faktowi zawdzięczała swój rozwój niemiecka flota handlowa i wojenna.

Polska Liga Morska i Kolonjalna zamierza również zapoznać całą Polskę ze znaczeniem morza i floty, — ze zagadnieniem, dla Polski stokroć ważniejszem, niż było ono dla Niemiec. Zapisujmy się zatem na członków L. M. i K. i popierajmy jej cele.

Poprzemy cele L. M. i K. i zabawimy się przy tem, jeżeli w niedzielę, dnia 13 b. m., o godz. 5 po południu pójdziemy na dancing, który odbędzie się w lokalu p. St. Jóźwiaka „Adrja", dawniejszy „Palais Royal", pl. Wolności 19. Dancing, który potrwa do godz. 9, urozmaicą występy baletowe znanych naszych diw: Maryli Martówny, Stanisławy Przewłockiej i Maryli Sibilskiej, oraz pp. Miecz. Sawickiego i Bron. Mikołajczaka.

Wstęp wolny. Jedynie pobiera się zł 2,50 od osoby za nakrycie, składające się z kawy i ciastka.

Zapisz się na członka P. C. K.

Złóż ofiarę, bo Polski Czerwony Krzyż to zbrojna miłosierdziem armja pokojowa, z godłem Chrystusowem na swych sztandarach, zwiastujących ulgę i pomoc wszelkiej niedoli. Stańmy w szeregach wyznawców P. C. K., który jest symbolem najbardziej ofiarnej pracy tych, którzy miłują dla tych, którzy cierpią.

Zapisz się na członka P. C. K.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Bolesław Arentowski, ślusarz, 17 lat. Manfred Hünerasky, ekonomista, 92 l. Aniela Nawrocka, z domu Karpińska, 73 l. Andrzej Kaczmarek, rolnik, 55 l. Michał Idaszak, inżynier kultury, 48 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: St. G. 5 zł. — R. P. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 2 zł. — L. J. za szczęśliwy powrót 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 1 158,75 zł.

Na chleb św. Antoniego: R. P. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 2 zł. — Ewelinka G., Marylka i Janusz B. zebrali z loterji fantowej z prośbą o pomoc w naukach dla ich kółka 8 zł. — C. O., Roszków jako dziękczynienie i prośbą o błogosławieństwo dla rodziny 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 232.50 zł.

Na ołtarz św. Antoniego w Nazarecie: Józef Breliński 50 zł. — Teodorostwo Skierscy 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 95 zł.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Wielkop. Tow. Hodowli Gołębi „Polonia".** W niedzielę, dnia 13 bm. odbędzie się plenarne zebranie w lokalu p. Wosińskiego przy ul. Grunwaldzkiej 22 o godzinie 10.

— **Związek Malarzy.** Zebranie ogólne odbędzie się 13 bm. u p. Świtalskiego „Pawilon", ul. Podgórna 13.

— **Tow. Śpiewacze „Harfa" — Poznań-Górczyn.** Lekcje śpiewu odbywają się w niezmienionym porządku: w poniedziałki środy i czwartki w sali Ogródków Działkowych im. J. Chociszewskiego. Ze względu na zbliżającą się rocznicę tow., przybywanie wszystkich członków czynnych jest konieczne.

— **Kółko Dramatyczne, Poznań-Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę, dnia 13 bm. o godz. 14,30 na salce parafjalnej.

— **Tow. Kobiet „Wzajemna Pomoc".** W poniedziałek, dnia 14 bm. odbędzie się zwiedzenie spalarni śmieci. Punkt zborny o godz 9.30 przy końcowym przystanku tramwajowym linji nr. 6 (Tama Garbarska).

— **Związek Oficerów Rezerwy.** Pierwsze powakacyjne zebranie miesięczne odbędzie się we wtorek, dnia 15 bm. o godz. 20,30 w sali restauracji „Pod Strzechą" przy pl. Wolności 7.

Rewellersi raz jeszcze w Teatrze Polskim

Dyrekcji Teatru Polskiego udało się pozyskać wirtuozowski zespół śpiewaczy Rewellersów Polskich na jeszcze jeden występ, który się odbędzie dziś, w sobotę, w Teatrze Polskim.

Entuzjastyczne przyjęcie jakiem wypełniająca widownię Teatru Polskiego publiczność darzy znakomitych śpiewaków, każe wróżyć i dzisiejszemu koncertowi wyjątkowe powodzenie.

Rewellersi Polscy po dzisiejszym koncercie w nocy wyjeżdżają do Berlina.

W koncercie bierze udział darzona burzą oklasków utalentowana młoda artystka opery warszawskiej, p. Lucyna Szczepańska. Niektóre utwory śpiewane przez Rewellersów Polskich, jak niezrównany fox - trot „Był - był", „Za piechotą", „Aj - aj - aj" budzą prawdziwą burzę oklasków i muszą być bisowane.

zw 10 965

KRONIKA TOWARZYSKA

Zabawę jesienną urządza Chór im. B. Dembińskiego, w sobotę, 19 września, w salach Ogrodu Zoologicznego. Początek o godz. 8 wiecz. W czasie zabawy wykona chór mieszany szereg pieśni polskich à capella i z tow. orkiestry. Od godz. 1—2 w nocy angażują do tańca wyłącznie panie. Wstęp za zaproszeniem, które odebrać można u gospodarza lokalu, domu Królowej Jadwigi przy ul. Aleje Marcinkowskiego 1, p. Golisza. Wstęp wynosi 2.50 zł od osoby włącznie podatku. Do tańca przygrywać będzie doskonała orkiestra Tow. muzycznego kolejowego z p. Łuczakiem na czele. Zarząd. zw 10 972/3

„BACZ BY TWOIM BYŁO CELEM BYĆ I ZWIERZĄT PRZYJACIELEM"

Stronnictwo Narodowe

Koło w Naramowicach

Zebranie miesięczne Koła odbędzie się w niedzielę, dnia 13-go b. m. o godz 4 p poł. w lokalu p. Urbańskiego.

Na porządku obrad sprawy bieżące i referat p. red. Powidzkiego:

Stronnictwo Narodowe wobec obecnego położenia

Wszystkich członków, a zwłaszcza pp. mężów zaufania uprasza się o przybycie.

ZARZĄD.

We wtorek, dnia 15 b. m. o godz 8-mej wieczorem odbędzie się w sali Królowej Jadwigi, ul. Al. Marcinkowskiego nr. 1

zebranie Stronnictwa Narodowego

na którem przemawiać będzie poseł Karol Wierczak z Warszawy na temat:

„Sprawa ruska w Polsce".

W zebraniu wezmą udział członkowie Kół S. N. miasta Poznania oraz mężowie zaufania Stronnictwa z okresu wyborów.

Zarząd Stronnictwa Narodowego na miasto Poznań.

Koło na Jężycach

Szan. Członkom Koła Jeżyckiego podaje się do wiadomości, że z powodu ogólnego zebrania Stronnictwa w mieście (Dom Królowej Jadwigi) z referatem posła Wierczaka z Warszawy, zebranie Koła w wtorek, 15 bm. się nie odędzie. Wszystkich członków uprasza się o udział w zebraniu w Domu Królowej Jadwigi.

ZARZĄD.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

KRÓL PRZEBOJÓW

(Po zgonie Hall Caina)

Kiedy to kwitły interesy — Mieszkaniec wyspy Man — Obiad w Kairze — Szekspirowska broda — Oszczędny twórca — Mikstura dobrze zmięszana — Jeden z ostatnich.

Świat miał swych królów nafty, węgla, kolei żelaznych, bawełny i czego tam jeszcze. Było to zwłaszcza w ostatnich dziesięcioleciach XIX. wieku, zwanych przez Anglików „erą królowej Wiktorji". „Prosperity" — czyli kwitnący stan interesów — był wtedy doprawdy taki, jakiego nigdy przedtem dzieje nie widziały. Przecież i Europie nie brakło takich „królów", dość wspomnieć o Kruppie, królu armat. Także i w dziedzinie literatury robiono niejedną piękną fortunę w „romantycznym dziewiątym dziesiątku. Nikt zaś nie dorównał w tej sztuce zmarłemu przed paru dniami Sir Hall Caine'owi. Był to prawdziwy „król przebojów".

Urodzony w 1853 r. w północnej Anglji, dostał się w rychłem dzieciństwie na uroczą wyspę Man, położoną w środku morza iryjskiego, pomiędzy Anglją a Irlandją. Podobnie jak Tomasz Hardy, kształcił się w młodości na architekta, ale zaczął wcześnie i z powodzeniem uprawiać dziennikarstwo, najpierw w Liverpoolu, potem w Londynie, gdzie zaprzyjaźnił się z genjalnym poetą prerafaelickim Dantem Gabrielem Rossettim. Po przedwczesnym zgonie przyjaciela ogłosił „Wspomnienia o Rossettim". Fenomenalny rozgłos przyniosły mu zaraz pierwsze powieści („Cień zbrodni" i „Syn Hagary"), osnute dokoła ciemnych, zawiłych intryg, rozwijających się na tle cudownej przyrody północnego hrabstwa Cumberland. W dalszych jego utworach akcja rozgrywa się przeważnie na wyspie Man, której bogatą przeszłość (walki Celtów, Anglosasów, Wikingów; celtyckie narzecze przetrwało na tej wyspie do naszych czasów) znakomicie umiał eksploatować. Najsłynniejszą i zapewne najlepszą jego powieścią jest „Człowiek z wyspy Man". Fabuła sentymentalna: dwóch młodzieńców kocha się w tej samej dziewczynie. Następstwa tej miłości w trójkąt są przykre; dobry koniec da się osiągnąć jedynie dzięki nadludzkiej prawie ofiarności jednego z rywalów.

„Człowiek z wyspy Man" łączy w sobie wszystkie te przymioty, które przyczyniły się do sławy Caine'a: barwne opisy tradycyj ludu mańskiego, sięgające zamierzchłych wieków, kiedy Wikingowie walczyli z Celtami o posiadanie wyspy, melodramat i sentymentalizm, zwłaszcza w scenach miłosnych, przeładowanych fałszywą miłością, manjacką trochę pietystyczność (tak np. podczas połogu żony stary włościanin Cezar, ojciec bohaterki, obchodzi naokoło domu, grając na „trąbie jerychońskiej", poczem dziękuje Bogu za „żyjącą matkę i żyjące dziecko" — ma za co dziękować!) i last not least potężny dar dramatyzowania narracji. Istnieje jakaś anegdota o tem, jak Caine, będąc raz w Kairze na obiedzie z gronem wytwornych dyplomatów i oficerów, przez cały czas posiłku opowiadał własną rekonstrukcję tajemniczego morderstwa, będącego sensacją dnia. Całe to zblazowane towarzystwo było jak urzeczone niesłychanie ciekawem opowiadaniem, wszystkie oczy były zwrócone na usta świetnego narratora.

Krytyka wytknęła Caine'owi liczne błędy, z których najpoważniejszym jest brzydki styl, goniący za efektem przez wulgarną krzykliwość. Także i osobistych słabostek nie brakło Caine'owi. Był bardzo próżny i lubił stylizować swój kostjum i brodę a la Shakespeare, aby uwydatnić jakieś — urojone czy rzeczywiste — podobieństwo między własnemi rysami a jedną z podobizn twórcy „Hamleta".

Talentem swym szafował oszczędnie. Podczas gdy niektórzy inni pisarze, mający w dorobku czterdzieści, sześćdziesiąt, osiemdziesiąt książek, ledwo mogą wyżyć z owoców olbrzymiej pracy, Caine nagromadził znaczną fortunę jakiemiś dwunastu powieściami, które stale przerabiał (nowe „poprawione" wydania, przeróbki dramatyczne, filmowe itp.) W czasie wojny zaprzągł się dzielnie do angielskiej służby propagandowej, za co został nagrodzony „urycerszczeniem" — czyli szlacheckim tytułem „Sir". Później znaczne położył zasługi przy unifikacji praw autorskich, obowiązujących w dominjach brytyjskich, z ustawodawstwem samej Wielkiej Brytanji. Że zresztą pompatyczne trochę chrześcijaństwo jego było poważne i szczere, o tem świadczą niezliczone czyny miłosierdzia wobec autorów początkujących lub upośledzonych przez los. Jeśli z Pisma świętego czerpał natchnienie i niektóre fabuły powieściowe, to pilna lektura biblijna wycisnęła niezatarte piętno także na prywatnem jego życiu i myśleniu.

Tradycyjny liberalizm angielski Caine miał we krwi i w kościach, dodajmy do tego poważny, trochę posępny protestantyzm, barwny regjonalizm, bujną wyobraźnię, ożywione, pełne malowniczych epizodów fabuły, pewną dozę komedjańskiego szarlatanizmu i bardzo znaczny kunszt opowiadania — trudno, żeby taka mikstura, zestawiona w odpowiednich proporcjach i dobrze przemięszana, nie miała przynieść swemu wynalazcy powodzenia i pieniędzy, zwłaszcza w purytańskiej Anglji.

Sir Hall Caine zmarł w 78 roku życia. Majątek, oszacowany na ćwierć miljona funtów szterlingów (około 11 miljonów zł), zostawił wdowie i dzieciom. Jeszcze w testamencie swym okazał się dobrym „businessmanem". Trzeba bowiem wiedzieć, iż w Anglji obowiązują nader uciążliwe podatki spadkowe. Wyspa Man posiada daleko idącą autonomję i nie zna danin spadkowych. Wobec tego testament Caine'a zawiera wyraźne oświadczenie, że testator był wyłącznym obywatelem mańskim i że nic go nie wiązało z posiadłością żony w pięknem przedmieściu londyńskiem Hampstead. Takim sposobem uwolnił majątek dzieci od daniny państwowej.

Schodzi z nim do grobu jeden z ostatnich przedstawicieli wielkiej ery wiktorjańskiej.

Poznań.

Dr. Marjan Z. Arend.

ZA KULISAMI KULIS

Warszawa, 11 sierpnia.

Aby złamać opór teatrów polskich przeciw swej polityce, zmierzającej w najdalszej linji do wywłaszczenia scen i zawładnięcia niemi przez zrzeszenia aktorskie, względnie przez ZASP jako przedsiębiorcę, organizuje ZASP obecnie takie „kolektywy", które mają grać w wynajętych przez siebie salach na własny rachunek, podczas gdy teatry dotychczasowe są skazane na bezczynność. Kolektywy te odpowiadają zespołom bojkotowanych przez ZASP teatrów i składają się z aktorów, którzy poprzednio byli w danym teatrze, np. u dr. Szyfmana, angażowani.

Taki sam rozkaz wyszedł na prowincję. Jest on szczegółowy i warto nim się zająć.

Polska została podzielona na okręki, mając ulec eksploatacji przez „kolektywy". W każdem mieście, gdzie był teatr, tworzy się „kolektyw", mający prawo dany teren eksploatować pieniężnie za pomocą przedstawień. W miastach, gdzie było więcej scen, np. muzyczna i dramatyczna, powstają dwa lub więcej kolektywów.

Mają one od ZASP-u — należy powtórzyć — wyłączne prawo eksploatacji. Dlatego nie wolno zrzeszeniom ani nawet grupom poszczególnych artystów, (np. zespoły śpiewne z kilku osób) udawać się do miast, które są eksploatowane przez „kolektywy" miejscowe, chyba, że taki zespół przybyszów poddzierżawi na występy salę, wynajętą przez miejscowe zrzeszenie i złoży 25 procent dochodu brutto temu zrzeszeniu.

Aby odebrać dyrektorom najmniejszy nawet zarobek, ZASP zakazał „kolektywom" wydzierżawiać od nich teatry. Mają one stać pustką. Czyni jednak wyjątki tam, gdzie to odpowiada jego taktyce walki. Tak np. pozwolił teatrzykowi Jaracza „Ateneum" wynająć miejski teatr we Lwowie, drugi zaś, „Rozmaitości" wynajął z ramienia ZASP-u „kolektyw" lwowski pod wodzą p. L. S. Schillera. ZASP nie traci nadziei, że uda mu się w ten sposób zawładnąć teatrami lwowskiemi. Mianowicie nie da im zebrać własnego zespołu, zakazując angażowania się, a równocześnie zażąda przedłożenia „dzierżawy" albo i oddania teatrów „kolektywowi", który udało mu się wsunąć na scenę, dzięki małej orjentacji w tem wszystkiem władz miejskich. W Bydgoszczy natomiast ZASP uniemożliwił zarobek śpiewakom poznańskiego teatru Wielkiego za to, że wynajęli teatr miejski, będący w dzierżawnem posiadaniu dyr. Stomy. Taksamo trzej artyści, którzy nie należeli w zeszłym sezonie do teatru bydgoskiego, więc nie mogą wejść w tamtejszy „kolektyw", zaczęli przedstawienia rewjowe w teatrzyku „Oko". Na to „kolektyw" bydgoski zakazał im występować dłużej niż do 15 bm. i zażądał 25 procent brutta jako podatku na rzecz swojej imprezy.

Dla scharakteryzowania tonu społecznego tych środków walki, warto przytoczyć np. niektóre reguły zasadnicze „kolektywu" lwowskiego. Nie ma żadnej hierarchji aktorskiej. Z dochodu dziennego odlicza się przedewszystkiem 25 procent „na organizację dalszej pracy". Resztujące 75 procent dzieli się na równe części między członków „kołchozu". Kto ma żonę, dostaje na nią pół działu, na dziecko ćwierć działu. Wszystko jedno czy to są poważni aktorzy, których udział gwarantuje poziom przedstawienia i przyciąga publikę, czyli zwiększa dochód, czy też nieużytki. W komunie wszyscy są równi, oczywiście poza „specami", którzy... ale to dalsza sprawa. Na „speców" przyjdzie czas, gdy „kolektywy" zawładną teatrami zupełnie, nietylko prowizorycznie. Wówczas otworzą się posady dyrektorów, reżyserów, administratorów itd. płatne tak, „jak okoliczności będą wymagały" i pod wpływem ZASP-u obsadzane.

Teraz trzeba czekać, jak wypadnie ta działówka pod względem finansowym tj. czy odpowie aktorom, przyzwyczajonym do gaż wysokich dla każdego lepszego członka trupy, a do minimum 350 złotych na głowę miernot. Bo zupełnie jest osobna kwestja, czy publiczność zechce chodzić do prowizorycznych teatrzyków, którym ZASP ją poprzydzielał, zwłaszcza gdy wie, że nie są one tworzone dla sztuki, ale dla walki o ekspropriację teatrów.

T. W.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Z działalności Poznańskiego Tow. Przyjaciół Nauk. Instytucja ta okazuje w ostatnich latach tem większą energję wydawniczą, im większą otacza ją obojętność. Mimo trudnych warunków finansowych, współzawodniczy z innemi polskiemi organizacjami, ustępując jedynie Polskiej Akademji Umiejętności. Szczególny rozwój okazują komisje: filologiczna, filozoficzna, matematyczno-przyrodnicza i wydział lekarski. Z wybitniejszych odczytów wymienić wypada dyrektora Wierczyńskiego o sprawie bibljografji literackiej czasopism polskich, Pawłowskiego o faunie iłów Polesia Południowego, Tarnawskiego o wynikach badań szekspirowskich w w. XX., Rymarkiewiczówny o filozofji Libelta. Ajdukiewicza o pojęciu substancji, Kotarbińskiego o zasadach neizmu, Gładysza o św. Augustynie o początkach hymnografji łacińskiej. Nazwiska niektórych referentów wskazują, że zamiejscowi uczeni biorą żywy udział w pracach poznańskich. Świadczy to o popularności towarzystwa. (T. Gr.)

POLONICA WŁOSKIE

E. Damiani, zasłużony polonofil, docent literatur słowiańskich w niw. rzymskim, przybył z końcem sierpnia do Polski, aby odnowić nawiązane w latach poprzednich stosunki, odwiedzić dawnych znajomych i wypocząć nieco wśród nas. Zatrzymuje się dłużej w Zakopanem, poczem wyjedzie do Krakowa i Lwowa. Te coroczne odwiedziny wypróbowanych włoskich przyjaciół są dla nas szczególnie cenne i miłe. (P)

MUZYKA

Z fonografem do Arabji. Słuchacz muzykologji naszego Uniwersytetu, p. Jan Pomorski wyrusza na egzotyczną wędrówkę do kraju Jemen, w południowej Arabji. Kraj ten, mało zbadany przez Europejczyków, przedstawia ciekawy teren dla studjów muzykologicznych. P. Pomorski odbędzie podróż naukową wspólnie z p. J. Helfritzem, słuchaczem uniwersytetu berlińskiego. Z Adenu, dokąd dotrą przez Saloniki, Ateny i Port-Said udadzą się do Sanaa, stolicy kraju Jemen. Tutaj przeprowadzą zdjęcia fonograficzne, które będą pomocne przy studjowaniu małomanej muzyki tego kraju. Dalszym celem wyprawy jest zwiedzenie ruin miasta Sabary, położonych w głębi kraju, w odległości tyciąca kilometrów, trudną i uciążliwą drogą przez góry. Jedynym środkiem lokomocji są tu muły i wielbłądy. Do ruin tych nie dotarł żaden Europejczyk. (np)

ODKRYTY PALESTRINA

Z Rzymu donoszą nam:

Ukazał się pierwszy tom „Monumenta polyphoniae italianae", dzieła wydanego przez papieski Instituto Pontificio di Musica Sacra. Instytut ten położył sobie za zadanie ogłaszać dzieła muzyki polifonicznej kościelnej, które spoczywają, jako rękopisy, w bibljotekach różnych kościołów. Otóż w tomie pierwszym, który temi dniami został wręczony Ojcu św. przez Radę Instytutu, znajduje się zapomniana msza Palestriny, odnaleziona przez dyr. Casimiriego w bibljotece muzycznej Lateranu.

Jest to msza na trzy chóry dwunastogłosowe, a powstała w osobliwy sposób. Grono uczniów mistrza współpracowało mianowicie z nim przy kompozycji tego dzieła, i aby go uczcić, zaczerpnęli tematy do poszczególnych części z motetu Palestriny „Cantantibus organis", który to motet Palestrina skomponował ku czci św. Cecylji. W nagłówku pierwszego ustępu tej mszy znajdowało się wszakże nie nazwisko Palestriny, lecz jednego z jego uczniów, jak to wynika z ich współpracy przy tworzeniu tego dzieła. Wskutek tego cała msza mogła była przy przeglądzie pobieżnym ujść za utwór tegoż ucznia, podczas gdy był on tylko jednym z wielu współpracowników. W tomie wspomnianym msza ta została umieszczona już w notacji dzisiejszej. (rm)

SŁAWISTYKA

Sienkiewicz i Prus po słoweńsku. W roku bieżącym ukażą się nakładem wydawnictwa Jugoslavenska Knjigarna utwory polskich pisarzy w przekładach słoweńskich. Będą to dzieła: Sienkiewicza „W pustyni i w puszczy" w tłumaczeniu Ivana Vonka oraz Prusa „Faraon" w przekładzie F. Koblara. (lz)

OCHRONA ZABYTKÓW

U grobu Dantego. Ostatni zeszyt „Tęczy" przynosi w artykule pt. „Rawenna — miasto wiecznego snu poety", oprócz krótkiego opisu miasta i jego zabytków, opis pobytu w Rawennie Dantego. Przybył tu poeta z rodzinnej Florencji, wygnany przez walkę dwu stronnictw: szeri i bianchi. Dante piastował tam różne urzędy, ale po zwycięstwie szerich został z miasta wydalony. Przez kilka lat tułał się po świecie: był w Weronie i w Padwie, później przez kilka lat w Paryżu. Pod koniec 1316 roku przybywa wreszcie do Rawenny i tu mieszka, aż do zgonu w dniu 14 września 1321 roku. W wiele lat później, bo w 1482 roku, wystawił poecie grobowiec namiestnik wenecki Bernardo Bembo według projektu Piotra Lombardo. Ale kiedy w XVI wieku Florencja zabrać chciała prochy wielkiego swego syna, w sarkofagu ich nie znaleziono. Dopiero w roku 1865, w murze kościoła Franciszkanów znaleziono szkatułkę z prochami największego poety średniowiecza. Artykuł ilustrują liczne zdjęcia cennych zabytków architektonicznych Rawenny. (tk)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Wystawa listopadowa. Z Warszawy piszą nam: Wystawa pamiątek listopadowych, mieszcząca się w salach Muzeum Narodowego na Podwalu, została zamknięta. Eksponaty, dotyczące czasów przedpowstaniowych, samego powstania i popowstaniowej emigracji, malowidła i ryciny, portrety, broń, umundurowanie, ubiory, druki, wydawnictwa, odezwy, ulotki, pamiątki po wybitnych postaciach doby ówczesnej wrócą do zbiorów, z których zostały wypożyczone. W opróżnionych salach umieszczona zostanie wystawa sztuki zdobniczej. (or)

VARIA

Z regjonu... wiedeńskiego. Piszą nam z Wiednia: Istnieje u nas tz. Alt Wiener Bund, związek rdzennych wiedeńczyków, którzy pielęgnują czule dawne tradycje, obyczaje i życie wiedeńskie. Jednym z charakterystycznych przejawów tego życia jest, jak wiadomo „muzyka podwórzowa". Wiedeńczyk lubi swoich „Hofsaengerów" (jak ich żartobliwie nazywa, korzystając z identyczności słów: Hof — podwórze i Hof — dwór). Otóż ogłoszono konkurs na króla i królową tych wędrownych kapłanów wiedeńskiej muzy. Jury długo przebierało między obfitym materjałem, aż po przesianiu gruntownem zostało się 36 artystów płci obojga, między któremi zaczął się konkurs ściślejszy, publiczny, przy udziale mniejwięcej 12 tysięcy słuchaczy! Królem został niejaki Marcin Ender, artystyczny gwizdacz i naśladowca wszelkich możliwych głosów ptasich — królową obwołano Leopoldynę Lanth, ulubioną „jodlerkę" na sposób tyrolski. (mw)

Pisma nadesłane

„Tęcza". Zeszyt 37. Treść: J. Gutsche: „Czy akcja doraźna wystarczy?" — W. Noskowski: „Synowie Wotana". — J. Kisielewski: „Strejk teatrów." — k.: „Świecący mózg." — J. K.: „Podróż do „wód". — Gyp.: „Rawenna — miasto wiecznego snu poety". — Dr. L. Rządkowski: „Feralna" siedemnastka". — M. Kiss: „Węgierskie „Ojcze nasz". — L. S.: „Podniebnym szlakiem" — J. K.: „Krwawy dyktator Szela". — Notatki. — Światłocienie. — W. Noskowski: „Życie teatralne". — Wśród książek. — Powieść i nowela. — Rozrywki umysłowe. — Humor i satyra.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Walka ze skutkami bezrobocia

Powołany do życia mocą uchwały rady ministrów „Naczelny Komitet do spraw Bezrobocia" ukonstytuował się definitywnie. Jak już donieśliśmy, na stanowisko przewodniczącego został powołany b. min., inż. Czesław Klarner, prezes warszawskiej izby przemysłowo-handlowej, zaś funkcje sekretarza objął p. Rutkowski, naczelnik jednego z wydziałów tejże izby. Dobór osób, wchodzących w skład prezydjum, wydaje się gwarantować poprawne, tj. gospodarczo racjonalne funkcjonowanie wspomnianego komitetu.

Kwestja personalna, kwestja obsadzenia komitetu osobami myślącemi kategorjami gospodarczemi, jest szczególnie ważna w niniejszym wypadku z uwagi na to, że wpływ akcji zwalczania skutków bezrobocia na gospodarstwo narodowe nie zawsze będzie korzystny, a mógłby być zdecydowanie niekorzystny, gdyby kierownictwo akcją znalazło się w ręku ludzi niepowołanych, doktrynerów i społeczników-idealistów. W jakim to kierunku mógłby ujawnić się ujemny wpływ podjętej ostatnio akcji na życie gospodarcze?

Przedewszystkiem pamiętać musimy, że cała ta akcja ma charakter pracy społecznej, a nie gospodarczej. Nie chodzi tutaj o walkę z bezrobociem, a o walkę z jego skutkami. Chodzi o danie chleba, dachu i przyodziewku 750 tysięcom ludzi; taką bowiem, jak obliczają, będzie ilość osób bezpośrednio dotkniętych klęską bezrobocia.

Działalność naczelnego komitetu iść będzie w dwu kierunkach, a mianowicie:) ku zwiększeniu stanu zatrudnienia, 2) ku zorganizowaniu pomocy doraźnej (żywnościowej itp.).

Na pierwszy rzut oka, zamiar zwiększenia stanu zatrudnienia wydaje się świadczyć o intencji naczelnego komitetu zwalczania: nie skutków bezrobocia, a samego bezrobocia. Tymczasem okazuje się, że tak nie jest, że komitet nie ma ambicji istotnego zwiększenia ilości pracowników zatrudnionych, a jedynie zmniejszenia ilości bezrobotnych; a ma się to stać przez usunięcie od pracy: młodocianych, członków rodzin, których inni członkowie są zatrudnieni, osób posiadających inne, niż praca, źródło utrzymania oraz głównie: przez zmniejszenie ilości godzin pracy nadliczbowej i przez dzielenie się pracą, tj. odstępowanie przez robotników zatrudnionych paru dni w tygodniu bezrobotnym.

Dla gospodarstwa narodowego szczególnie niebezpiecznym może okazać się nakaz dzielenia się pracą: jak już dawniej pisaliśmy, redukcja czasu pracy grozi technicznemi kompikacjami w pracy fabrycznej, a bardziej jeszcze biurowej. Rozumując gospodarczo, należałoby domagać się raczej przedłużenia czasu pracy, tj. potanienia robocizny, niż odwrotnie. Natomiast ze społecznego punktu widzenia, biorącego pod uwagę interes bezpośredni bezrobotnej ludności, redukcja czasu pracy jednych załóg na korzyść drugich słusznie może uchodzić za zło konieczne.

Podobnie niebezpiecznym jest zamiar zasilania „akcji specjalnej dla bezrobotnych" naturaljami uzyskanemi z tytułu realizacji „podatków nieściągalnych w gotówce". Myśl sama (umożliwienia płatnikowi płacenie podatków zamiast gotówką — np. żytem) jest niezła; chodzi tylko o to, aby władze skarbowe z omawianego zakazu nie skorzystały zbyt skwapliwie i nie ogołociły bezwzględnie magazynów, należących do płatników, znajdujących się w zwłoce.

Ufajmy, że komitet rozproszy nasze obawy i zdoła powiązać interes społeczny z gospodarczym.

Krótkie informacje gospodarcze

— W centrum najurodzajniejszej w Czechosłowacji ziemi, t. zw. Hany, w Ołomuńcu została otwarta wielka krajowa wystawa rolnicza.

— Kopenhaski bank narodowy z dniem 5. bm. podniósł stopę dyskontową o 1 proc. t. j. na 4,5 proc. dyskonto weksli i na 4,5 do 5 proc. kredyty pod papiery wartościowe.

— Fabryki zapałek w Szwajcarji zakupiły większe partje osiki po cenie 9,5 dolara za festmeter, franco stacja graniczna Ejtkuny na Litwie.

— Podatek od cukru na Węgrzech został podwyższony o 9,4 pönge na centnarze metrycznym.

Przewidywania budżetowe

Zagadnienie zrównoważonego budżetu państwowego ma olbrzymie znaczenie dla kształtowania się stosunków gospodarczych kraju wogóle, a w okresie przesileń gospodarczych w szczególności. Jak wiadomo, budżet i stosunki pieniężne w danem państwie są to czynniki, które wzajemnie na siebie oddziaływują. Doświadczenia wszystkich państw zarówno przed wojną, jak i po wojnie, tak samo jak i naszego państwa wskazują, że zrównoważony budżet jest gwarancją utrzymania stosunków pieniężno-kredytowo-walutowych w porządku. Brak równowagi budżetu państwowego daje pierwszy i najważniejszy bodziec dezorganizacji wymienionych stosunków w kraju. W budżecie państwowym tkwi najważniejsze źródło braku zaufania do danego państwa. Ten brak zaufania ma zwykle charakter powszechny, t. j. zarówno ze względu na opinję zagranicy o danem państwie, jak również z powodu psychicznego nastawienia własnego społeczeństwa do kształtowania się wewnętrznych stosunków.

Ów brak zaufania szczególnie jest ciężki w chwilach przesileń gospodarczych, kiedy konieczny jest dopływ zagranicznych kapitałów oraz powstrzymywanie ucieczki tychże z kraju. Dlatego też najbardziej kardynalnym warunkiem walki z przesileniem ekonomicznem jest dążenie do utrzymania za wszelką cenę zrównoważonego budżetu państwowego, aby w ten sposób ocalić przed wstrząsami gospodarkę walutowo-pieniężno-kapitałową kraju. W tym względzie unikać należy wszelkiego eksperymentowania, któreby rzucało choćby najmniejszy cień dezorganizacji pieniężnej. Walka z przesileniem, przewidująca środki, zakrawające na pomysły inflacyjne, nie może być brana pod uwagę. A daje się słyszeć opinję nawet skądinąd bardzo wysokich autorytetów, że z nadmiarem produkcji walczyć należy środkami, pomnażającemi sztucznie siłę zakupu ludności, a co ma charakter inflacyjnego oddziaływania na stosunki pieniężne kraju. Tego rodzaju pomysły iść winny do lamusa środków, które nie powinny oglądać światła dziennego w okresie przesilenia gospodarczego, wymagającego spokoju w zakresie stosunków walutowo-kapitałowych.

Dla walki więc z przesileniem gospodarczem konieczna jest równowaga budżetu państwowego. Osiągnąć się ją da w okresie kryzysu tylko drogą konsekwentnego przystosowania gospodarki państwowej do ram tych tylko funkcyj, które państwo jako minimum traktować winno, odrzucając natomiast wszelkiego rodzaju nadbudowę, względnie przerost kompetencyj państwa szczególnie w dziedzinę prywatnej gospodarki. Pozatem nastąpić musi całkowita rewizja funkcyjonowania biur państwowych, aby usunąć wszelkiego rodzaju zbędne czynności, które powodują zatrudnienie zbyt wielu urzędników. Okres przesilenia gospodarczego jest najlepszym momentem wypróbowania, jak machina państwowa działać powinna, aby nie być ciężarem dla społeczeństwa, które i tak ugina się pod wpływem skutków kryzysu. Doświadczenie, jakie władze państwowe w tym okresie zdobędą, będzie doskonałą wskazówką, jak wogóle traktować należy swój stosunek do pracy społeczeństwa, innemi słowy, jak należy gospodarkę prywatną popierać i jak ułożyć swe funkcje, by tej gospodarce nie przeszkadzały.

Obecnie władze państwowe są w okresie przygotowywania danych do budżetu na następny okres budżetowy. Jest to chwila nader doniosła z punktu widzenia zachowania równowagi budżetowej. Naczelne władze państwowe powinny obecnie zgóry zakreślić ramy, w jakich następny budżet obracać się winien w przewidywaniu środków, które władze zastosują około jego zredukowania do minimum najniezbędniejszego. Jeżeli się policzy własne siły, a szczególnie gdy się rozważy wyłomy, jakie przesilenie gospodarcze poczyniło w prywatnej gospodarce oraz w przedsiębiorstwach państwowych, to dojść się winno do przekonania, że kraj nasz nie zniesie budżetu wyższego ponad dwa miljardy złotych. Jeżeli sobie zgóry zakreślimy takie granice budżetu przyszłego, to tem mniej niespodzianek będzie nas oczekiwało przy wykonywaniu tego budżetu. Dwa i pół miljardowy przyszły budżet, jak to podobno władze ustalają, naszem zdaniem jest nierealny, boć w praktyce wiemy, że wpływy państwowe za cztery miesiące bieżącego okresu budżetowego (kwiecień—lipiec) wyniosły 777,2 miljonów, czyli w stosunku rocznym dałoby to około 2.330 miljonów złotych, w jaki sposób więc można oczekiwać wpływu o 170 miljonów większego, jeżeli się uwzględni spadek siły podatkowej społeczeństwa pod wpływem przeżywanego kryzysu. Ramy dwumiljardowego budżetu to najdalsze granice, jakie na przyszły rok naszym władzom nakreślić jest wolno, jeżeli się ma powiedzieć, że gospodarka państwowa liczyć się będzie z realnemi warunkami bytowania. C.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Eksport Polski w sierpniu.** Według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego, za miesiąc sierpień r. b. wywóz z Polski w sierpniu przedstawiał się w sposób następujący: Wywieziono 1.585.008 tonn towarów, wartości 150.110 tys. zł. W porównaniu do lipca zmniejszył się wywóz w wadze o 150.420 tonn, w wartości zaś o 24.417 tys. zł. Najważniejsze zmiany w wywozie wykazują artykuły spożywcze w postaci zmniejszenia (o 12,8 miljonów złotych), głównie masło (o 3,4 milj. zł) oraz jaja (o 3,3 milj. zł). Zniżka ta należy do sezonowych. Wywóz trzody chlewnej wykazuje również zmniejszenie (o 1,8 milj. zł). Zmniejszył się ponadto wywóz drewna (o 5,3 milj. zł), zwłaszcza tartego (o 3,6 milj. zł). Zwiększenie wykazuje wywóz nasion, zwłaszcza nasion buraków cukrowych (o 1,0 milj. zł), oraz również nasion oleistych (o 0,5 milj. zł). Wywóz węgla wykazuje zmniejszenie (o 2,1 milj. zł). W przemyśle metalowym wzrósł wywóz szyn, żelaza i stali (o 0,9 milj. zł), przy jednoczesnem zmniejszeniu wywozu blachy żelaznej i stalowej (o 1,3 milj. zł). Zmniejszył się również wywóz maszyn i aparatów (o 2,5 milj. zł).

(k) **Handel nawozami sztucznemi.** Jesień nie przyniosła spodziewanego ożywienia w handlu sztucznych nawozów pomocniczych. Wobec nader ciężkiej sytuacji finansowej rolnictwa, sfery rolnicze wstrzymywały się od zakupu tego artykułu. Najsilniejszy spadek zapotrzebowania zauważono u konsumentów województwa poznańskiego i pomorskiego, mniejszy natomiast spadek konsumcji wykazywało woj. śląskie. Na podstawie tranzakcyj, dokonanych w ostatnich trzech miesiącach r. b. przypuszczać należy, że spadek konsumcji nawozów pomocniczych przybierze w r. 1931 znacznie większe rozmiary, aniżeli w r. 1930.

(k) **Nieuprawniona działalność ubezpieczeniowa.** Ministerstwo skarbu (Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń) przestrzega przed działalnością niektórych spółek i spółdzielni, które nie mając zezwolenia na działalność ubezpieczeniową, zobowiązują się wzamian za wpłacony drobnemi ratami udział do wypłacenia określonych sum pieniężnych w razie zajścia wypadku zawarcia przez wpłacającego udział związku małżeńskiego, lub w razie jego śmierci. O wszelkiej tego rodzaju akcji, która stanowi nielegalną działalność ubezpieczeniową należy zawiadomić władze państwowe (ministerstwo skarbu, Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń).

(k) **Z przemysłu lniano-bawełnianego.** W przemyśle włókienniczym wyrabiającym białe towary, a zwłaszcza bieliźniane, zaznacza się sezon słabo. Produkcja tkanin lnianych cofa się już od dłuższego czasu, niezależnie od konjunkturalnych wahań na skutek zmiany mody i skłonności pań do kupowania bielizny z jedwabiu. Produkcja największego zakładu, wyrabiającego tkaniny lniane t. j. Żyrardowa, cofnęła się od 30 do 50 proc. w porównaniu z ostatniemi latami pomyślnej konjunktury. Na rynku dało się odczuć załamanie się Widzewskiej Manufaktury, jak i firmy Steinert, które oddają towar po cenach niższych od normalnie pracującego przemysłu. W dziale bawełnianym został dobrze zapowiadający się sezon zahamowany zniżką cen na bawełnę, która spowodowała wstrzymanie się kupujących. Znaczne ilości towaru idą obecnie na skład w oczekiwaniu ustabilizowania się cen. (l.)

(k) **Zatargi zarobkowe w Warszawie.** W przemyśle piekarskim w Warszawie właściciele piekarń wymówili z dniem 1 września obowiązującą umowę zbiorową, chcąc przeprowadzić obniżkę płac, które należą do najwyższych w przemyśle polskim. Również właściciele młynów parowych wypowiedzieli umowę zbiorową. Celem pokojowego załatwienia zatargu o warunki płacy w przemyśle gastronomicznym, powołały strony komisję rozjemczą parytetyczną, mającą rozstrzygnąć szereg spraw spornych wynikłych w poszczególnych zakładach. W sprawie zatargu między magistratem miasta Warszawy, a pracownikami z powodu projektowanej 15% obniżki płac, zapowiada się w najbliższych dniach rozgrywka. (l)

Z ZAGRANICY

(z) **Podwyżka ceł na zboża w Czechosłowacji.** W dniu 9 września r. b. został podwyższony ruchomy dodatek do ceł na zboża importowane do Czechosłowacji; dodatek ten wynosi obecnie od 100 kg pszenicy 25 k. cz. (dotąd 25), żyta 19 k. cz. (17), jęczmienia 36 k. cz. (34), owsa 7 k. cz. (O) i mąki 47 k. cz. (39).

(z) **Spadek obrotu portów Morza Północnego.** Depresja gospodarcza, za wyjątkiem niektórych portów, a m. in. polsk ch, odbija się w dalszym ciągu niekorzystnie na obrotach większych portów. Porty Morza Północnego wykazują za pierwszych 8 miesięcy br. w stosunku do tegoż okresu 1930 roku następujące zmniejszenie się ruchu okrętowego: Rotterdam 1 888 964 ton, Antwerpja 1 378 327 t. i Hamburg 434 212 ton.

(z) **Zagraniczne pożyczki amerykańskie.** Według statystyki, ogłoszonej przez departament handlu, wysokość kapitałów umieszczonych przez Stany Zjednoczone Ameryki Północnej w Europie, osiągają 4 625 miljonów dolarów. Wśród państw amerykańskich na pierwszem miejscu figurują Niemcy (1 540 milj. dol.), dalej idzie Anglja (655 milj. dol.). Ogółem suma pożyczek, udzielonych przez Stany Zjednoczone zagranicy, wynosi 15 miljardów dolarów. Poza Europą, Stany umieściły w Kanadzie 3 885 milj. dolarów, a w Ameryce Południowej — 3 075 milj. dolarów.

Z WYDAWNICTW

(w) **Wiadomości Statystyczne.** Zeszyt 25 Wiadomości Statystycznych z 5. 9. zawiera w tablicach i wykresach ostatnie dane, dotyczące: Stanu gospodarczego Polski oraz państw zagranicznych w zakresie produkcji, handlu, komunikacji, cen, pracy, zrzeszeń gospodarczych, kredytu, demografji i zdrowotności oraz dział: różne.

Z RYNKÓW NABIAŁU

Ubiegły tydzień sprawozdawczy od 4—10 września 1931 r. minął pod znakiem niepewności o dalszy rozwój sytuacji. Z jednej strony stwierdzić można było podwyższenie notowań, z drugiej strony nadmiar dostaw, w szczególności gatunku pośledniego, oddziaływał na obniżenie cen. To ostatnie zjawisko odnosi się w szczególności, a może wyłącznie do masła polskiego, które prawie że za bezcen ofiarowano na rynku szwajcarskim i niemieckim. Takie forsowne sprzedaże, przeprowadzane przeważnie przez dorywczych eksporterów, zdezorganizowały rynek masła polskiego i deprymująco oddziaływały na poziom cen. Skutki tej dezorganizacji odczuwają przedewszystkiem mleczarnie położone na terenie zachodnich województw, które wyłącznie nastawione są na eksport.

Na rynku niemieckim dało się odczuć lekkie ożywienie, co berlińską komisję notowań spowodowało do podwyższenia notowania w dniu 5 b. m. o 4 marki na mk 126 per 50 kg franko stacja odbiorcza za I gatunek, mk. 116 za II gatunek i mk. 102 za III gatunek, przy stałej tendencji. Niestety masła polskiego, z powodów wyżej wyszczególnionych, nie można ulokować nawet w przybliżeniu po takiej cenie.

Rynek angielski minął zasadniczo spokojnie, jednakowoż duńskim eksporterom udało się osiągnąć wyższe ceny. Natomiast dla masła polskiego brak było zainteresowania.

Rozliczeniowe notowanie kopenhaskie podwyższono, na skutek lepszych rezultatów sprzedaży w ubiegłym tygodniu, na koron 212 per 100 kg.

Rynek krajowy spokojny. (Informacje Związku Gosp. Spółdzielni Mleczarskich w Poznaniu.)

Aukcja skór surowych w Poznaniu

Poznań, dnia 11. 9. 1931

W dniu 10 września rb. odbyła się w Poznaniu urządzona przez Polski Syndykat Skór i Odpadków Poubojowych aukcja skór.

Skóry bydlęce bukate do 39 funtów bez krów 0,62½ za funt, skóry bydlęce wolce i jałówki od 40—49 funtów nie notowane, skóry bydlęce wolce i jałówki od 50 funtów wzwyż 0.63 za funt, buhaje od 40—49 funtów 0,56, buhaje od 50—70 funtów nie notowane, buhaje od 71—85 funtów nie notowane, buhaje przeciętne 100 funtów nie notowano, krowy oryginalne nie notowano.

Skóry cielęce do 7½ funtów nie notowano, skóry cielęce czerwone do 7½ funtów nie notowano, skóry cielęce od 7,6 do 9 funtów nie notowano, skóry czerwone od 7,6 do 9 funtów nie notowano, skóry cielęce od 9.1 wzwyż 0,83 za funt, skóry cielęce czerwone od 9,1 wzwyż 0,83 za funt.

Skóry owcze pełnowełniste 0.60 z afunt, skóry owcze półwełniste 0.60 za funt, skóry owcze krótkowełniste 0.58—0,67 za funt, skóry owcze porośnięte 0,58 za funt, skóry gołe 0.43 za funt.

Wystawiono 2 973 skór bydlęcych, 5 346 skór cielęcych, 797 skór owczych. Tendencja słaba i zniżkowa. (B. W.)

Biała broda Shaw'a i mauzoleum

Jak wiadomo, Bernard Shaw odbył w tym roku 9-dniową podróż po Rosji sowieckiej, podejmowany tam poprostu owacyjnie. Obecnie po powrocie do Londynu w odczytach i wywiadach głosi hymny pochwalne na rzecz bolszewizmu, wywołując tem oburzenie i liczne glosy protestów. Odczyty poddał kapitalnej i trafnej krytyce korespondent londyński holenderskiego dziennika „Het Vaderland". Dowodzi on mianowicie, że Shaw jest „wesołkiem", który pragnie znowu zakpić ze społeczeństwa angielskiego. I dlatego też słów Shaw'a, choćby najpoważniej wypowiedzianych, nie należy brać nigdy na serjo, i należy się z nich zawsze śmiać. Z wspomnianej krytyki przytaczamy następujące wyjątki:

„Co za czarujący człowiek! Co za talent, by w całym świecie wywołać dla swej osoby taki podziw, jaki odczuwa sam dla siebie! Taką opinją cieszył się Bernard Shaw u Anglików już w roku 1892. Wówczas miał brodę ognisto-czerwoną. Z biegiem lat broda jego stała się jak śnieg biała, pozatem jednak właściciel nie zmienił się ani o jotę. Jakim był, takim pozostał. Kto zaś pragnie posiąść jeszcze jeden dowód na to, jak szczególny ten talent tylko sobą i własnemi słowami się rozkoszuje, ten niech posłucha i przeczyta rozliczne jego a wielce osobliwe dowcipy, które opowiada obecnie na tle swych wrażeń rosyjskich. Dowcipy te charakteryzują doskonale jego i całą jego istotę. Nazywamy to całkiem świadomie dowcipami, ponieważ wszystko, co Shaw, ten stary kpiarz, opowiada obecnie o Rosji sowieckiej, to oczywiście — w zaufaniu powiedziawszy tylko dobrze pointowane dowcipy starego filozofa. Bernard Shaw powiada naprzykład w tonie najgłębszego przekonania: „Odkąd byłem w dzisiejszej Rosji, życie w państwie kapitalistycznem wydaje mi się obecnie jako prawdziwa tortura." Powiedziawszy to, czeka chwilę, by sprawdzić, jakie wrażenie wywarł ten paradoks, gdyż wszystkim wszakże wiadomo, że Bernard Shaw wśród swej tortury czuł się zadziwiająco dobrze. Albo naprzykład bluffuje ciekawych słuchaczy nstępującem wieloznaczącem powiedzonkiem: „Bolszewizm to wyśmienita forma ustroju państwowego, do takiej formy Anglja jeszcze nie dojrzała." Powiedziawszy to, pozostawia słuchaczowi zupełną swobodę interpretacji tych słów. Słuchacz może je sobie w taki naprzykład sposób wytłumaczyć, że Bernard Shaw zamyśla przebyć resztę swych lat w bezpieczeństwie i dobrobycie kapitalistycznej Anglji, lecz nie ma nic przeciw temu, by po jego śmierci pochłonął biednych Brytyjczyków potop bolszewizmu. Albo wreszcie oświadcza z miną całkiem poważną: „Pierwszem i ostatniem przykazaniem wielkiego socjalizmu jest: Nie będziesz miał większych dochodów, niż twój sąsiad. Nareszcie ujrzałem przykazanie to urzeczywistnione, bo w Rosji sowieckiej wszyscy są sobie równi." Świetny dowcip, pękać można ze śmiechu: Towarzysz Shaw ma dochodu rocznego około dwóch miljonów szylingów. Za samą tylko dzierżawę domu z ogrodem i parkiem płaci — jak się zwierzył piszącemu te słowa — około 70 tysięcy szylingów. A bolszewicy omijają owo „pierwsze i ostatnie przykazanie wszelakiego socjalizmu" z jeszcze większym cynizmem, niż Bernard Shaw.

„Jak powiedziano, wszelkich tych kawałków nie należy brać poważnie. W tym sezonie widziałem Bernarda Shaw'a na pewnej premjerze teatralnej w towarzystwie eleganckiej Mrs. Dudley Ward (przyjaciółki księcia Walji), indyjskiego miljonera Sir Filipa Sassoona, właściciela olbrzymiego domu towarowego Gordona Selfridge'a, Lady Asquith i księżnej Roxburghe, mającej na sobie poprostu wystawę najcenniejszych klejnotów. Bernard Shaw zaś miał na sobie wysoce kapitalistyczny i dobrze skrojony smoking, o którym nawet „Evening Standard" w kronice towarzyskiej pisał, wymieniając nazwisko najsławniejszego i zarazem najdroższego krawca, u którego Shaw się stale ubiera. Snobami w Anglji są również starzy socjaliści i luminarze literaccy o białych brodach. Lata całe uważał Shaw za bardzo przyjemne i zaszczytne przesiadywanie w towarzystwie Lady Asquith i księżny Roxburghe. Teraz mu to już nie wystarcza. Teraz pragnąłby, ażeby na placu Czerwonym w Moskwie obok mózgu Lenina jego biała broda spoczęła na wieczną rzeczy pamiątkę."

Konterfekt Shaw'a — przyznać musimy — doskonały. W. K.

Reprezentacja Włoch na mecz międzypaństwowy z Polską o puhar króla Italji. Na zdjęciu drużyna włoska w otoczeniu członków P. O. Z. L. A. przed Stadjonem. Drugi od lewej kierownik drużyny dr. Zauli, obok p. Senft-Fontana, współpracownik naszego pisma.

Czy zwierzęta rozmawiają?

Ciekawe badania uczonych — Różne uczucia w języku zwierząt — Nowoczesne aparaty i małpi słownik

Pytanie, czy zwierzęta mogą się ze sobą porozumiewać zaprzątało od niepamiętnych czasów fantazję ludzką, a w miarę postępu także i naukę. Już w czasach starożytnych powstały liczne próby opisu języków zwierząt, a niektórzy ówcześni badacze przyrody usiłowali na podstawie własnych obserwacyj dojść do poznania tajemnic mowy zwierząt. W wielkiej mierze oczywiście odgrywała tu rolę mieszanina fantazji i prawdziwej wiedzy.

Słynny Apolonjusz z Tjany stał pewnego razu długo w milczeniu przed pewnym domem i zdawał się czegoś nadsłuchiwać. Zapytany, co robi, odparł, że słucha rozmowy wróbli i usłyszał właśnie w tej chwili, jak jeden z uradowanych ptaków doniósł innym, że w pobliżu rozwiązał się worek ze zbożem, z którego wysypało się dużo ziarna. Zaintrygowani słuchacze filozofa udali się do sąsiedniego domu i stwierdzili, że przewożono tamtędy zboże i że mędrzec rzeczywiście dobrze zrozumiał ptasią gwarę.

Przyrodnik Em. Wenzel miał czyżyka, który był tak wytresowany, że przyciągał sobie do gniazda na wózeczku jedzenie, jakie dostawał co rano. Jego miejsce znajdowało się przed oknem naprzeciw dachu. Ile razy uczony napełniał wózek jedzeniem, podnosiły wróble, siedzące na dachu ogromny hałas, wyrażając w ten sposób radość, że będzie co zgrabić. Jakoż rzucały się zaraz na porcję czyżyka, któremu dostawały się tylko resztki. Z początku odzywał się tylko jeden wróbel, jakby zawiadamiał kolegów, że wózek czyżyka napełnia się jedzeniem. Zaraz potem przyłączały się do jego świergotu liczne głosy, aż w końcu rodził się z tego ogólny krzyk radości. Wenzel usunął swego czyżyka z gniazdem z przed okna i zauważył po kilku dniach, że wróble na dachu żaliły się z tego powodu. Ich głosy nie były już wyrazem poprzedniej radości.

U psów, niepokojących się o szczenięta, u kotów, którym zabierają młode u kur, zwłaszcza u tych, które wysiedziały kaczęta, rzucające się przy pierwszej okazji do wody, łatwo zauważyć przy odrobinie dobrego słuchu i zainteresowania wyrazy ich niepokoju. Są to dwusylabowe tony, któremi określają zwierzęta swoje zmartwienie. Ptaki, widząc w okolicy drapieżnego ptaka, ostrzegają się w specjalny sposób.

Szybko po sobie następujące, harmonijne tony są oznaką zadowolenia, radości. Ucho odczuwa tę harmonję w śpiewie skowronka, który dzwoni na pogodnem niebie. Szybkie, niewyraźne i porywczo wyrzucane dźwięki miłosne różnią się bardzo znacznie od tonów zadowolenia i są bardziej harmonijne. Wystarczy tylko podsłuchać ptaki, tokujące na wiosnę, ażeby się o tem przekonać. Tony gniewu są urywane, przeszywające, spiesznie następują po sobie i brak im harmonji. Długie i ustawiczne dźwięki wyrażają zazdrość. Smutek i żal zaś przebijają się w jednosylabowych, bardzo żałosnych głosach.

Nie można mieć gwarancji, czy te po części zupełnie objektywnie, po części zaś subjektywnie zabarwione obserwacje utrzymają się przy zastosowaniu nowoczesnych aparatów technicznych do badań mowy zwierzęcej. Większą swą rolę odegra w tej dziedzinie badań naukowych płyta gramofonowa i fotografja dźwiękowa. Zoolog amerykański Garner utrwalił już na płytach gramofonowych język małp i zestawił ułożony według prawideł słownik tego języka. Osiągnięte przez niego wyniki poddano praktycznym badaniom i stwierdzono, że wszystko zgadzało się wprost wzorowo. małpy doskonale rozumiały rzucane im dźwięki i odpowiadały według przewidywań słownika. Fotografję dźwiękową zaś zastosował włoski badacz Antonelli do kotów, psów i ptaków z korzystnym i ciekawym rezultatem. Stwierdził on, że te zwierzęta posiadają artykułowane dźwięki, zdolność, przypisywaną dawniej wyłącznie tylko ludziom. S. F.

Cudowne uzdrowienia w Lourdes

W opisie polskiego świadka.

(KAP.) Ks. Jan Piskorz, prefekt gimnazjum w Olkuszu, który przypadkowo wziął udział w tegorocznej wielkiej narodowej pielgrzymce francuskiej do Lourdes, w korespondencji do Kat. Ag. Pras. opisuje wrażenia z tej pielgrzymki.

W pielgrzymce tej uczestniczyło 25 000 osób, a w tej liczbie 1 000 chorych. Ks. Piskorz podaje dwa ciekawe fakty cudownych uzdrowień, jakich osobiście był świadkiem. Jeden z tych faktów to uzdrowienie Michaliny Morlet z Orleanu, osoby niewierzącej, chorej na gruźlicę kości, a uleczonej nagle w czasie błogosławieństwa Najśw. Sakramentem. Drugi wypadek zdarzył się w pociągu, którym ks. Piskorz wracał z Lourdes z innymi pielgrzymami, około stacji Le Mans, gdy nagle ozdrowiało troje młodych dziewcząt: Rajmonda Fontana, lat 18, Berta Asselin lat 19, i trzecia również 19-letnia, której nazwiska ks. Piskorz nie podaje. Wszystkie trzy od dłuższego czasu były chore na gruźlicę kości (nogi i stos pacierzowy), nie mogąc o własnych siłach ani chodzić ani podnosić się z łóżka.

Tegoroczne cudowne uzdrowienia w Lourdes wywarły ogromne wrażenie w całym świecie.

Testament dokuczliwej ciotki

100-krotna podróż przez Ocean, by wejść w posiadanie spadku.

Okrętem, płynącym z N. Jorku, przybyła w tych dniach do Plymonth — jak donosi prasa londyńska — Amerykanka A. M. Grant, licząca lat 67 i ciesząca się w angielskim porcie niezwykłą popularnością. Jest to bowiem 25 z rzędu jej podróż morska z N. Jorku do Plymonth. Stara kobieta, przez cały czas podróży cierpi na chorobę morską i spędza czas zamknięta w kajucie. Jest ona jednak zmuszona do tak przykrych dla siebie podróży klauzulą w testamencie zmarłej przed laty ciotki, która postanowiła przed śmiercią, że pani Grant otrzyma spadek w wysokości 6 miljonów dolarów jedynie po przebyciu 100 razy Oceanu Atlantyckiego. Testament istnieje już od kilkunastu lat, mimo to spadkobierczyni ma poza sobą dopiero 25 podróży. Powodem owego opóźnienia jest to, że początkowo p. Grant, będąc sama bogatą, nie troszczyła się wcale o wypełnienie woli dokuczliwej ciotki, tem bardziej, że nie znosi morza i cierpi na chorobę morską. Trzy lata temu jednak straciła własny majątek, owdowiała i postanowiła ostatecznie poddać się wymaganiom testamentu i objąć miljonową spuściznę.

Od tej chwili — gdy tylko zdrowie jej dopisuje, wsiada na okręt, płynie do Europy, by następnym okrętem wrócić do Ameryki. Znajomi jej twierdzą, że zmarła ciotka umieściła tak niezwykłą klauzulę w testamencie, chcąc wyleczyć swą bratanicę z choroby strachu, na jaką od młodości cierpiała. S. F.

Książka ilustrowana płytami gramofonowemi

Towarzystwo wydawnicze K. Lindström dokonało chwalebnego czynu, wydając dzieło zatytułowane: „2000 lat muzyki na płycie gramofonowej". Dzieło to ma na celu uprzytomnić czytelnikom ewolucyjne zmiany, które zaszły w dziedzinie muzyki od czasów starożytnej Grecji.

Wydawnictwo Lindströma jest ilustrowane akustycznie za pomocą całego szeregu płyt gramofonowych, umieszczonych pomiędzy stronicami tekstu i stanowiących przyczynki do rozdziałów zatytułowanych: „Grecka muzyka", „Muzyka żydowska", „Śpiew gregorjański", „Trubadurowie", „Niemieckie chóry XV wieku" itd., aż do czasów najnowszych.

Książka ta jest jedynym w swoim rodzaju kursem historji muzyki, zdolnym zainteresować zarówno znawców, jak laików.

RADJO

Programy radjofoniczne:

Poniedziałek, 14 września 1931.

Poznań (335 m.) godz. **7.15** gazeta poranna; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godzina **14.00** komunikaty; godz. **17.45** „Moralność i wychowanie fizyczne" (wygł. profesor Waxman); godz. **18.00** koncert w wykonaniu orkiestry wojskowej; godz. **18.40** Interludjum wokalne w wyk. prof. Janusza Nowaka, przy fortepianie Jadwiga Komorowska; godz. **19.15** feljeton Jana Emila Skiwskiego; godz. **19.30** recytacje (humoreski); godz. **19.45** Silva rerum; godz. **20.00** interludjum gramofonowe; godz **20.30** koncert wieczorny (transmisja z Warszawy); godz **22.00** sygnał czasu, komunikaty; godz. **22.15** z nad krawędzi (wygł. Brat Cezary).

Warszawa (1412 m.) godz. **12.10** muzyka gramofonowa; godz. **15.25** odczyt sportowy „Turystyka zbiorowa"; godz. **16.00** muzyka gramofonowa; godz. **16 50** pogadanka literacka w języku francuskim; godz **17.15** muzyka gramofonowa; godz. **17.35** „Biała noc na Nordcapie"; godz. **18.00** muzyka lekka z kawiarni „Gastronomji" godz **19.20** muzyka gramofonowa; godz. **19.40** „Skrzynka pocztowa rolnicza"; godz. **20.00** Prasowy Dziennik Radjowy; godz. **20.15** pogadanka radjotchniczna; godz. **20.30** koncert popularny; godz. **22.00** feljeton p. t. „Z Kresów Mickiewiczowskich"; godz. **22.15** dodatek do Prasowego Dziennika Radjowego; godz. **22.30** muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Koenigswusterhausen (1635 m.) 12.30 i 14.00 gramofon, 20 00 koncert wieczorny z Langenbergu, 21.00 recytacje. **Budapeszt** (550 m.) 19 45 koncert, 20.40 słuchowisko, 22.00 gramofon. **Wiedeń** (516 m.) 20.05 koncert wieczorny, 22.00 muzyka lekka **Londyn** (261 m.) i **Daventry** (1554 m.) 22.20 „Sprzedana narzeczona" op. Smetany — 3 akt. **Medjolan** (550 m.) 22 00 muzyka kameralna, 22.30 muzyka taneczna. **Palermo** (541 m.) 21.35 „Madame Butterfly" op. Pucciniego.

SPORT

Tennis

Turniej o t. zw. międzynarodowe mistrzostwo Polski przyniósł w dalszym ciągu następujące wyniki:

Jerzy Stolarow — Baranowsky (Austrja) 6 : 1, 7 : 5, 8 : 6. Jędrzejowska — Neumannówna 6 : 1, 6 : 3; Hebda — Straub 6 : 4, 6 : 1, 5 : 7, 9 : 11, 6 : 0; Popławski — Tarasiewicz 6 : 1, 7 : 5, 6 : 2. Juniorzy: Konjewicz (Jug) — Namitkiewicz 6 : 0, 6 : 1 Jędrzejowska i Pozowska — Cuny i Stockerówna 6 : 2, 6 : 1. Junjorzy: Konjewicz i Podgórski — Falkiewicz i Stawarzyński 6 : 0, 6 : 1. Jędrzejowska i Tłoczyński — Sztockerówna i Radowanowicz (Jug) 6 : 1, 6 : 3; Berthet (Fr.) — Ferenczy (Węgry) 7 : 5, 3 : 6, 6 : 1, 6 : 1; Pani Berthet — Weleszczukowa 6 : 1, 6 : 3. Deutsch (Cz.) i Eifermann (Austrja) — Pozowska i Horain 6 : 4, 6 : 4. Jędrzejowska i Tłoczyński — Cuny i Bonte 6 : 0, 6 : 1; Deutsch — Lilpopówna 6 : 0, 6 : 1; Bonte — Altschüler 7 : 5, 6 : 4, 6 : 2; Berthet — Sztockerówna 6 : 2, 6 : 2; Maks Stolarow — Brosch 12 : 10, 7 : 5, 6 : 0.

Wyspa RAB (Arbe) DALMACJA
PALACE HOTEL PRAHA i HOTEL BRISTOL czołowe hotele
Kompletne utrzymanie (z wszelkiemi podatkami i obsługą) według położenia pokoju od zł 14.— do 20.—
Żądajcie ilustr. prospektów. nw 5 164

JAN KIEPURA pierwszy tenor opery „La Scala" w Medjolanie wystąpi w dniu 16 b. m. w środę z własnym koncertem w Poznaniu. Bilety już do nabycia w firmie Zygarowski. zw 10

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Kobiety Dalekiego Wschodu na Wystawie Kolonjalnej w Paryżu

(Korespondencja własna)

W chwili obecnej, francuski świat kobiecy, podobnie jak naród cały, żyje pod wrażeniem wystawy kolonjalnej w Vincennes. Wpływ tej wielkiej imprezy odbija się poważnie na życiu duchowem, a również odzwierciedla się zewnętrznie, w modzie i zwyczajach. Ażeby to dobrze zrozumieć trzeba sobie zdać sprawę z istotnych zamierzeń i z właściwego charakteru wystawy kolonjalnej. Niema ona, ściśle biorąc, założeń naukowo-etnograficznych, jakby z daleka sądzić można i nie jest przeznaczona właściwie dla przyjezdnych cudzoziemców, lecz raczej mamy tu do czynienia z zamierzeniem polityczno-propagandowem i komercjonalnem. Francja pragnie jak najbardziej spopularyzować ideę kolonjalną wśród własnego narodu, a zarazem protegowanym swoim z kolonji unaocznić jak najbardziej poglądowo i pociągająco wspaniałość i dobrodziejstwa wielkiej protektoratki Francji.

Z tego ogólnego tła nastrojowego wyrastają poszczególne problemy. I tak więc kobieta francuska mająca dorastających, czy dorosłych synów spotyka co krok olbrzymie, kolorowe plakaty, nawołujące młodzież męską do wypraw kolonjalnych, czy to w charakterze kupieckim, czy wojskowym. Zastanawia się więc nad tem, czy warto rzucić na szalę przyszłej karjery syna przykrość długiej rozłąki, ryzyko zmiany klimatu i stosunków, czy też zapewnić mu spokojny los w bogatej Ojczyźnie. W przeczuciu tych konfliktów nawołuje się do ratowania zagrożonych jakoby kolonij francuskich. „Sauvons nos Colonies"! to hasło dnia w Paryżu w obawie przed widmem bolszewizmu uzbrajającego podstępnie krajowców przeciw ich opiekunce — Francji.

Frapująco duże plakaty rozlepione w różnych dzielnicach Paryża pokazują czerwonego szatana bolszewizmu, wciskającego rewolwer w ręce murzyna.

Celem pobudzenia wyobraźni i dodatniego zainteresowania sprawą kolonjalną i wystawą, która ginie i roztapia się wśród wielu ciekawych, czy może ciekawszych, jak Vincennes, imprez Paryża aranżuje się szereg rozrywek o zabarwieniu folklorystycznem dalekiego Wschodu, czy innych, egzotycznych stron świata. Na plan pierwszy wysuwa się obecnie, na terenie Vincennes, przedewszystkiem Kambodża, już choćby z powodu górującej ponad wszystkiem świątyni Angkor Vat. Indochinom poświęca się specjalną uwagę, nic więc dziwnego, że i na kobiety Kambodży pada akcent, szczególniej, że Paryż lubi tańce egzotyczne i zdąża tłumnie na występy królewskiego baletu Kambodży. Przy dźwiękach oryginalnej muzyki krajowej występują tancerki w kostjumach obcisłych, połyskujących złotą łuską, przypominających raczej statuetki pół-ludzkie, pół-zwierzęce, w stylizacji bóstw azjatyckich. Kobiety tańczące, drobne, szczupłe, poruszają się ruchami, jakgyby płynnemi, z kolanami zgiętemi i nieruchomą głową wzniesioną ciekawie ponad ramionami. Taniec ma tu nietylko znaczenie pozy i ruchu. Jest to ekspresja, zastępująca akcję i głos. Jest sama akcją i wyrazem tworząc treść ruchem tanecznym.

Taniec tancerek Kambodży ma swój specjalny system bardzo trudny i dlatego nauka tańca rozpoczyna się od lat wczesnych. Główna tajemnica tego tańca leży w tem, aby oscylować dokoła pewnego centrum, przyczem ręce, nogi i głowa wykonują ruchy niezależne od siebie. Pełne niezwykłego wdzięku tancerki interpretują w swoich produkcjach świat zwierzęcy i roślinny. Jest to więc wąż zwijający się, czy rozwijający, to znowu ryba o błyszczących łuskach, to fala rozkołysana, lub drzewo targane wichrem. Ponieważ sztuka ta narodziła się w kraju jezior rzek i moczarów, stąd zachowało się w niej jakoby odbicie żywiołu wodnego.

Wszystko to po raz pierwszy w Europie przedstawia wystawa w Vincennes.

Inny przejaw tańca egzotycznego reprezentują kobiety Marokka. Ponieważ w społeczeństwie muzułmańskiem niema kobiet samotnych, stąd rozwiedzione lub owdowiałe kobiety łączą się w grupy, które wspólnie występują z tańcami i widowiskami. Są to tzw.:„chikhates", podzielone na grupy regjonalne, nie opuszczające zazwyczaj swego miasta, wioski, czy okręgu zamieszkania. Grupie tancerek przewodzi „maatma", która rozpoczyna śpiew i za którą uczenice powtarzają refren i gesty.

„Chikhates" stroją się bogato i z właściwą sobie kokieterją, występując w pięknych złotem naszywanych kaftanach, i szalach grających wszystkiemi barwami tęcz. Zwraca uwagę mnogość biżuterji. Taniec marokański nosi zupełnie inny charakter i jest pozbawiony pełnej symboli arjatyckiej stylizacji.

Tańce egzotyczne wystawy kolonjalnej przenoszą się z Vincennes do kabaretów paryskich, a stąd w pewnej mierze do życia towarzyskiego stolicy.

Nic więc dziwnego, że szukająca nowości i oryginalności Paryżanka stosuje impresje kolonjalne w modzie i stroju. Urok egzotyzmu porywa wyobraźnię ku krajom nieznanym i bajecznym impresjom. Nie mogąc zrealizować snów o dalekim wschodzie kobieta francuska z miłością wita motywy egzotyczne podsuwane jej zręcznie przez kupców i fabrykantów. W wystawach mód paryskich widać materjały z impregnowaną sylwetką słonia, z wyobrażeniami węży, ryb, gadów, dalej symetrycznie umieszczonemi palmami, ljanami itp. Na fularach widnieją całe mapy geograficzne oraz znaczki nautyczne dawnych żeglarzy. Wreszcie widzi się rozmaitość naszyjników, wzorowanych na motywach z rzeźb świątyni Angkor-Vat, lub kopjowanych z ozdób tancerek anamickich, jednem słowem różnobarwna baśń Wschodu, składa się na to, aby nią upiększyć kapryśną i żądną nowości paryżankę.

Stali bywalcy Wystawy często wspominają jeszcze spalony pawilon holenderski. Przedstawiał on świątynię w wiosce na wyspie Bali, należącej do Indyj niderlandzkich. Wyspa Bali, między innemi słynie ze swoich pięknych batików, wykonywanych przez tamtejsze kobiety. Są one wyjątkowo piękne, żyją napół w pewnem odosobnieniu z powodu obowiązującej na wyspie religji bramińskiej. Niemożność ekspatrjowania się ze względów kulturalnych jest tembardziej dla nich przykra, że na wyspie tej jest siedmiokrotnie więcej kobiet niż mężczyzn. Kobieta tamtejsza posiada pewien stopień kultury, sposób bycia ujmujący i pełen dystynkcji, a zajęciem intelektualnem inteligentnej kobiety z wyspy Bali jest tworzenie pięknych poezyj wpisywanych w księgi o formie wachlarza i illuminowanych artystycznie Ponieważ od lat 20 naskutek rozporządzenia władz holenderskich nie wolno już spalać wdów na stosie szereg osamotnionych kobiet znajduje możność bytu wykonywując batiki sprzedawane następnie Amerykanom. W przeciwieństwie do kobiet kulturalnych wyspy Bali — mieszkanki Sumatry żyją jeszcze na sposób pierwotny. Twarze ich ostre, pozbawione wdzięku, a napiętnowane surowością, otacza olbrzymia fryzura ujęta w błękitny, wysoko wzniesiony materjał.

W innych wreszcie regjonach kolonij holenderskich np. w Minangkaban żyje kobieta muzułmańska, już wyzwolona. Nie nosi kwefu zasłaniającego twarz, i słusznie, gdyż twarz to piękna, pełna uroku i inteligencji. Wygląd jej stanowi jakoby odbicie kraju, w którym mieszka. Jest to najpiękniejsza część świata i może najbogatsza. Wioski Minangkaban to modele. Domy toną wśród śmiejących się ogrodów, pełnych słońca i kwiecia.

Kobiety pędzą tu dni szczęśliwe na stopniu osiągniętego dawno równouprawnienia.

Nie można wymienić, ani też opisać, choćby w przybliżeniu, tych wszystkich przedstawicielek ras i kultur, zgromadzonych w Vincennes. Jest ich bardzo mnogo, a widzimy je nietylko w ich żywej postaci, lecz oglądamy przejawy ich różnorakiej osobowości, w sztuce, rzemiośle i obyczajach. Francja dbająca o zbliżenie centra państwowego z jego najodleglejszemi kolonjami nie ograniczyła się do urządzenia samej tylko wystawy, ale w łączności z nią organizuje się bezustannie różne gromadne wycieczki.

Ostatnio witał Paryż liczną gromadę sympatycznych, młodych dziewcząt, uczenic szkół francuskich z Grecji, Egiptu i Syrji. Przyjęcie dla nich urządzono w lasku bulońskim, z współudziałem rządu i obcych ambasad, w nastroju serdecznym, wśród kwiatów i uśmiechów, wytwarzając atmosferę prawdziwie francuską, dla dziewcząt przybyłych z Aleksandrji, Damaszku, Aten..

Młodzież wycieczki tej zachwycała się serdecznem przyjęciem stolicy, a więcej jeszcze samą stolicą. Szczególniej trudno było oderwać je od podziwiania placu d'Etoile, z jego bezustannym, krzyżującym się we wszystkich kierunkach, ruchem. Jeden tylko szczegół był dla nich dziwnie niezrozumiały wśród wszystkich tych wspaniałości: „Dlaczego wszystkie te domy są czarne, zapytywały dziewczęta, przywykłe do lśniącej bieli domów z terasami nad Morzem Śródziemnem. W czasie rozmów i interwiewów dziennikarskich młodzież dawała wyraz swej tęsknocie za swobodą europejską u kobiet. Wiele z nich postanowiło przybyć do Paryża na dłuższe studja.

Wśród głębszych akcentów, jakie budzi w narodzie francuskim wystawa kolonjalna, składająca niejednokrotnie hołd dla poległych za interesy Francji w dalekich krainach oficerów i żołnierzy nie brak i uznania dla działalności kobiety w Czerwonym Krzyżu, w szpitalach, w klasztorach, w misjach. Szczególnie „białe siostry" położyły ogromne zasługi około rozkrzewienia katolicyzmu wśród krajowców, podniesienia poziomu etycznego i cywilizacyjnego w kolonjach i złączeniu ich z krajem francuskim.

Paryż, w sierpniu. —s—

Paryżanka w powieści

Nowością w dziedzinie literatury kobiecej we Francji jest wydana ostatnio u Gallimard'a powieść Marcelle Auclair, p. t.: „Anne Tauvet". Książkę tę uznała krytyka francuska za rodzaj dokumentu historycznego dla kobiety paryskiej z r. 1931. Bohaterka powieści tej nie jest wprawdzie niczem nowem w literaturze francuskiej, jeżeli się wspomni choćby tylko typy przedwojenne Suzanne Normand, jednakże obramowanie współczesności stwarza dla bohaterki powieści nowość i aktualność wydobyte i podkreślone świeżym i żywym talentem francuskiej pisarki, pani Auclair.

Uznanie i sympatja, z jakiemi przyjęto powieść młodej autorki są tembardziej znamienne, że Marcelle Auclair stanowi pewnego rodzaju antytezę do Colette, której wpływy uwidaczniają się zresztą do dziś dnia jeszcze w polskiem powieściopisarstwie kobiecem. W przeciwstawieniu do sztucznego i afektowanego impresjonizmu kierunku reprezentowanego przez Colette i jej zwolenniczki Marcelle Auclair wprowadza jędrność i ciętość stylu i ujmuje rzeczy w sposób precyzyjny a mocny.

Anne Fauvet to właśnie przeciętna kobieta dzisiejszego Paryża. Zewnętrzna jej postać to jakoby jeden z szkiców słynnej obecnie w Paryżu malarki, Marji Laurencien, a miejsce jej pobytu to jedna z zacisznych uliczek Quartier Latin. Spotkać ją można w jakiejś małej „crémerie" o wyglądzie z epoki Balzac'a, z lekka zmodernizowanej współczesnemi napisami. Młoda kobieta przychodzi tu codziennie na krótką chwilę. Ubrana jest elegancko, lecz widać, że budżet nie pozwala jej na częste zmiany toalety. Nie zwracając uwagi na otoczenie szybko wypija swoją herbatę i zjada ciastko, spiesznie nakłada rękawiczki i odchodzi. Mieszka niedaleko stąd, u starszej damy, w maleńkiej mansardzie, a dzień pracy spędza w warsztacie introligatora-artysty, ucząc się zawodu, który ma jej dać utrzymanie. Skąd pochodzi, co myśli i co czuje? Są to sprawy zwykłe. Rodzice jej, „petits bourgeois", z prowincji żyją jeszcze, lecz ona dawno już odwykła od dusznej i ciasnej atmosfery małego miasta. Pewna daleka krewna wskazała jej drogę do Paryża, w chwili, gdy rodzice proponowali jej nieprzyjemny marjaż. Powiększyła więc, jak tyle innych, liczbę kobiet samodzielnych, pracujących, odważnych, inteligentnych, pełnych aspiracyj artystycznych i dobrego gustu, które niedoceniane na prowincji dopiero w stolicy mogą rozwinąć w pełni całą swoją osobowość. Anne Tauvet jest jedną z nich i podobnie jak one — otoczona jest uznaniem i szacunkiem a nie brak jej wielbicieli, pragnących się z nią ożenić.

Wartość książki Marcelle Auclair nie leży w wymyślnej fabule, w nadzwyczajności sytuacji i wypadków, czy w niezwykłości akcji. Budzi zainteresowanie tą właśnie zachowaną tak umiejętnie przeciętną miarą stosowaną do rzeczy. Takie, jak Anne Tauvet są kobiety współczesnego Paryża, a więc dziennikarki profesorki, urzędniczki, a nawet dyrektryzy domów mod i magazynów dekoracyjnych. Kobiety te posiadają zazwyczaj dużo zdrowego rozumu, opanowania i rezerwy, zdolności życiowych, które je chronią od popełnienia zbyt wielkich błędów, czy zbyt upokarzających pomyłek.

I one wprawdzie ulegają niejednokrotnie zarówno własnej słabości, jak i fatalizmowi stosunków zewnętrznych, jak choroba, niepowodzenie, zawiść ludzka itp., jednakże należą do tych, którym wszystko się udaje, choćby nawet w sensie mniej doskonałym. Trzeba zdać sobie sprawę, że Anne Tauvet i jej podobne kobiety to nie ideał kobiecy, to tylko stwierdzenie faktu na tle życia społecznego Francji.

Marcelle Auclair zbogaciła więc literature francuską, powieściową o typ kobiety - pozytywistki, jako nowy w galerji innych, minionych epok.

W tem leży cała jej zasługa. Mir.

Kongres Opieki nad dzieckiem w Paryżu

W tych dniach odbył się w Paryżu z współudziałem przeszło 3.000 delegowanych 24 narodowości kongres opieki nad dzieckiem. Na plan pierwszy prac kongresu wysunięto kwestję ochron i przedszkoli. Na posiedzeniach komisji poszczególne grupy narodowe zdawały sprawozdania z czynności w tym kierunku, przedstawiając innowacje poczynione u siebie i podając program na przyszłość. Na kongresie wychodzono z założenia, że w pedagogji nie dość się docenia wychowanie przedszkolne, które może być decydujące dla przyszłego rozwoju człowieka. Wysuwano więc oprócz momentów higjeny także kwestję estetyki wnętrz przedszkoli i ochron i podkreślano konieczność wytwarzania w tych ośrodkach nastroju radosnej swobody. Siłą faktu więc większa część obrad kongresu poświęcona była sprawie racjonalnego i wszechstronnego kształcenia ochroniarek, które winne odznaczać się inteligencją, dużemi walorami etycznemi i którym należy dać specjalne przeszkolenie zawodowe. W ten sposób przedszkole przygotowuje materjał dla szkół odejmując im balast wychowywania przedwstępnego. B.

Kyhnne-Hitomi

Od kilkunastu lat zasłynęły sporty japońskie, szczególniej dzięki wybitnej atletce japońskiej, Kyhnne-Hitomi, odnoszącej bezustanne triumfy. Atletka dzięki swoim uzdolnieniom stała się od r. 1926 sztandarową osobistością japońskiej atletyki. Na rozgrywkach światowych w Gothenburgu zasłynęła po raz pierwszy w Europie, a po powrocie do Japonji ze swego triumfalnego tournée poświęciła się w zupełności kształceniu swoich rodaczek na dzielne sportsmenki. Hitomi założyła w Japonji federację kobiet wychowania fizycznego, pozatem działalność jej objęła też propagandę prasową w dziedzinie sportu.

Gdy znowu przybyła do Europy na zawody amsterdamskie, została uznana za najlepszą atletkę światową, szczególniej z powodu doskonałego treningu w skokach na odległość, za co wzięła tytuł olimpijski. Również i Paryż zachwycał się jej doskonałą formą w czasie meczu francusko-japońskiego.

Niedawno gazety doniosły o jej śmierci w wieku lat 21. Sport żeński w Japonji z śmiercią jej poniósł dotkliwą stratę. b.

ŻYCIE SOKOLE

Zadokumentujmy wszyscy czynem **w niedzielę, dnia 13 b. m.,** jak cenimy Sokolstwo i złóżmy co kto może w

Dniu Sokoła

na cele zasłużonej organizacji.

Zbiórka odbędzie się **w całem województwie za wyjątkiem m. Poznania i pow. poznańskiego,** z powodu odmowy ze strony władz. Składajmy zatem ofiary, które przyjmuje administracja naszego pisma i sekretarjat Przewodnictwa Dzielnicy (plac Świętokrzyski 3, tel. 50-68).

Piękna uroczystość w Zbąszyniu

Pograniczny Zbąszyń ma piękną kartę w historji z tytułu toczących się tamże walk powstańczych w roku 1919, a ostatnio wsławił go — coprawda mniej zaszczytnie — jego burmistrz komisaryczny Wagner, który to przed trzema miesiącami w sposób bardzo wojowniczy udaremnił w ostatniej chwili odbycie się zlotu okręgowego i który próbował także robić trudności organizatorom zjazdu katolickiego, który tak imponujący miał przebieg. Ta niewłaściwa gorliwość służbowa p. Wagnera widocznie nie znalazła uznania u jego władz przełożonych, gdyż został ze swego stanowiska odwołany i już go w Zbąszyniu niema, ale jest „Sokół" i rozwija się wspaniale, zdobywszy sobie właśnie dzięki szykanom p. Wagnera licznych nowych przyjaciół i współpracowników.

W niedzielę 6. bm. odbył się obchód 10-lecia miejscowego gniazda, który miał się już odbyć w czerwcu równocześnie z zakazanym zlotem. Obchód ten odbył się więc obecnie oddzielnie, wszakże rozmiarami swemi pod względem liczby uczestników dorównywał okazałemu zlotowi. Przybyły bowiem liczne drużyny nietylko z gniazd do okręgu należących, lecz także z sąsiednich okręgów, jak leszczyńskiego, lwóweckiego, grodziskiego i poznańskiego. Przewodnictwo Dzielnicy reprezentowali dh. dh. prezes Wolski, wiceprezes Stoiński i Tadeusz Powidzki, który jest założycielem gniazda zbąszyńskiego.

W rychłych godzinach porannych odbyła się na boisku miejskiem próba ćwiczeń, następnie udano się na dworzec kolejowy po przyjeżdżających gości, poczem w okazałym barwnym pochodzie, przy dźwiękach dwu orkiestr sokolich z Opalenicy i Wolsztyna z kilkunastu sztandarami na czele udano się do kościoła parafjalnego na mszę św., podczas której miejscowy ks. prob. Płotka wygłosił podniosłe, patrjotyczne kazanie do zgromadzonego Sokolstwa, wzywając przedewszystkiem młodzież do pielęgnowania cnót sokolich w służbie Bogu i Ojczyźnie.

Po nabożeństwie udano się na salę Strzelnicy, gdzie odbyła się uroczysta akademja przy tłumnym udziale Sokolstwa oraz przedstawicieli miejscowego obywatelstwa, m. in. przybył także ks. prob. Płotka, witany owacyjnie przez zgromadzonych. Obrady zagaił krótkiem przemówieniem powitalnem prezes miejscowego gniazda dh. Zdzisław Ossowski, prosząc na przewodniczącego dha prezesa Wolskiego, który następnie wygłosił dłuższe gorące przemówienie o narodowym charakterze i znaczeniu służby sokolej, zakończone okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej. Do honorowego prezydjum akademji poproszeni jeszcze zostali dh. Tadeusz Powidzki, jako założyciel gniazda, ks. prob. Płotka, dh. poseł Górczak z Buku, prezes okr. wolsztyńskiego poseł dh. dr. Wróbel, prezes okr. leszczyńskiego dh. Kotlarski, prezes gniazda Poznań-Śródmieście dh. Bolesław Karge, oraz obywatele miejscowi dh Wierzejewski, dh Filipowski i p. Wierzeliński.

Następnie dh. sekr. Haehnel odczytał krótki i bardzo ciekawy zarys 10-letniej historji gniazda, a dh prezes Ossowski wygłosił odczyt treściwy na temat „Sokół jako szkoła człowieka nowego typu". W dalszym ciągu odbyło się — poprzedzone gorącem przemówieniem prezesa okr. dha dr Wróbla — ślubowanie prezesa gniazda, który niedawno dopiero objął swe funkcje, złożone wśród bardzo podniosłego nastroju na ręce dha prezesa dzielnicy. Następnie dh. przewodniczący wręczył kilku druhom dyplomy za 10-letnią gorliwą służbę sokolą, zachęcając ich zarazem do wytrwania, poczem nastąpił długi szereg przemówień gorącyc hi serdecznych z życzeniami dla gniazda - jubilatki. I tak przemawiali dh. Powidzki jako założyciel, dchna Orłowska z Leszna imieniem sokolic, dh. poseł Górczak, dh. prez. okr. Kotlarski z Leszna, dh. Kapałczyński jako przedstawiciel okr. poznańskiego, dh. Pieniężny imieniem okr. lwóweckiego i dh. Filipowski imieniem miejscowego Bractwa Kurkowego i zorganizowanego kupiectwa. Poza tem odczytano nadesłane telegramy i pisma z życzeniami, m. in. od prezesa Związku dha Adama Zamoyskiego i od naczelnego kapelana Sokolstwa Wielkopolskiego ks. prałata Prądzyńskiego, które przyjęto gorącemi oklaskami. Wobec wyczerpanego programu dh. prezes Wolski zamknął akademję gorącem wezwaniem do wiernej służby w sokolem pogotowiu narodowem na ważnym posterunku kresowym. Na zakończenie odśpiewana „Rotę".

O godz. 3 po poł. nastąpił wymarsz na boisko, gdzie odbyły się zawody jubileuszowe oraz pokazy gimnastyczne młodzieży, druchen i druhów w ćwiczeniach wolnych oraz znakomity występ sprzętowców (przeważnie poznańskich) na prężniku i skrzyni. Niestety z powodu dotkliwego zimna i przepadującego deszczu, publiczności zebrało się niedużo. Po ukończeniu ćwiczeń odbyło się wręczenie nagród zwycięzcom w zawodach, poczem odmaszerowano do Strzelnicy, gdzie wieczorem odbyła się zabawa.

Uroczystość niedzielna, połączona z tak licznym zjazdem Sokolstwa kresoweg., była żywiołową a poważną manifestacją obywatelskiego pogotowia narodowego wobec zamiarów zaborczych niemieckiego sąsiada. (a)

Zjazd druchen Okręgu Inowrocławskiego

Piechcin. W dniu 6. bm. odbył się tu zjazd druchen Okręgu Inowrocławskiego. Mimo wprost fatalnej pogody zjechały się przedstawicielki wszystkich gniazd samodzielnych i oddziałów gniazd mieszanych. Samodzielne gniazda istnieją w Piechcinie, Pakości i Janikowie, a oddziały przy gniazdach w Inowrocławiu, Mątwach, Kruszwicy i Żninie. Przybyło ogółem ponad 100 osób.

O godz. 12 zagaiła zebranie prezeska miejscowego gniazda dchna Namysłowska, poczem przewodnictwo objęła prezeska dzielnicowego wydziału dchna Rozmiarkowa, powołując na sekretarkę dchnę Paluszkiewiczową z Piechcina. Na propozycję dchny przewodniczącej uchwalono wysłać adres hołdowniczy na ręce prymasa ks. Kardynała Hlonda. Zkolei dchna Pawłowska z Poznania wygłosiła referat o ustroju państwa polskiego. Uzupełniła referat dchna przewodnicząca, wyjaśniając jak wielkie zasługi położyło Sokolstwo. Na wniosek dchny Paluszkiewiczowej uchwalono rezolucję, nawołującą do przestrzegania jak najskrupulatniejszego hasła „Swój do swego".

Sprawozdania wykazały, że najlepsze pod względem liczebnym i ruchliwości jest Piechcin; gniazdo dzięki nadzwyczaj ofiarnej pracy prezeski dchny Namysłowskiej, przy udziale dzielnych druchen w zarządzie, rozwija się bardzo pomyślnie. Dobrze gospodarzy się także gniazdo Janikowo, natomiast niezupełnie zadowalająco idzie robota w Pakości. Gorzej rzecz się ma w oddziała h. Brak tam dostatecznej opieki ze strony zarządów gniazd mieszanych i poważniejszych druchen, gdyż przeważnie do oddziału należą jedynie ćwiczące. Szczególnie podkreślano, że oddział w Inowrocławiu nie umiał się dotąd uniezależnić i stworzyć gniazdo żeńskie. Inowrocław jako kolebka Sokolstwa w b. Dzielnicy Pruskiej, powinien się na to zdobyć i w tym kierunku zwrócono się do obecnych druchen o wywarcie na zarząd gniazda mieszanego odpowiedniego nacisku, ażeby w jak najkrótszym czasie powołać samodzielne gniazdo żeńskie. Dotąd w Okręgu Inowrocławskim nie zawiązał się okręgowy wydział sokolic, Na ten temat też prowadzono bardzo obszerną dyskusję i uchwalono jednogłośnie wniosek do zarządu okręgu o stworzenie w jak najkrótszym czasie osobnego wydziału sokolic.

Następnie dchna przewodnicząca podzieliła się wrażeniami z ostatniego zlotu dzielnicowego w Poznaniu, wyrażając swą radość z powodu wielkiego skucesu moralnego, ktróy nam zlot ten przyniósł i wspomniała o przykładnej pełnej poświęcenia pracy druchen. Następnie ksiądz proboszcz Klicze, który z wielkiem zainteresowaniem śledził obrady zjazdu, wyraził swą radość z powodu wzorowego przebiegu obrad i życzył Sokolstwu jak najlepszego i pomyślnego rozwoju. Na zakończenie podziękowała dchna prezeska Rozmiarkowa wszystkim obecnym, przedewszystkiem dchnie Namysłowskiej, za gościnę i zorganizowanie zjazdu.

Po zebraniu odbył się wspólny sokoli obiad a zaraz potem zbiórka na próbę ćwiczeń z okazji popołudniowego występu. Popisy przewidziane były na boisku, jednak z powodu pogody trzeba je było przenieść do nieco zaszczupłej salki. Program był bardzo starannie dobrany i zawierał ćwiczenia druchen oraz druhów. Rozpoczęły druchny z wszystkich gniazd i oddziałów wykonaniem ćwiczeń okręgowych układu dchny Namysłowskiej. Całość wypadła dobrze, wykazując pod względem układu jak i wykonania poważny postęp. Druhowie gniazda Piechcin pokazali dzielnicowe ćwiczenia zlotowe, które przeszły bez zarzutu pod względem wykonania a trzeba wziąść pod uwagę, że wykonawcami byli druhowie pracujący ciężko w fabryce. Druchny z gniazda Piechcin wystąpiły z ćwiczeniami związkowemi tak sprawnie, że nagrodzono je burzliwemi oklaskami. Bardzo udane wypadły następnie piramidy druhów piechcińskich, układu naczelnika gniazda dha Cichockiego. Wprost zachwyciły wszystkich ćwiczenia rytmiczne druchen z Piechcina, układu dchny prezeski Namysłowskiej. Dowiodła ona, że powinna jak najwcześniej wrócić do kierownictwa pracy technicznej w okręgu. Tak samo podobały się następne ćwiczenia układu tej samej dchny, a więc tańce narodowe, jak mazur, krakowiak i różne pląsy ujęte w jeden oraz p. t. „Wieńcowiny na wsi". Układ był bardzo pomysłowy a wykonanie zachwyciło nawet wybrednych znawców. Przy tej okazji druchnie prezesce Rozmiarkowej i naczelnikowi dzielnicy dhowi Suligowskiemu wręczono pięknie zrobione wieńce. Dchna Rozmiarkowa serdecznem przemówieniem zakończyła pod każdym względem udaną uroczystość, dziękując wszystkim a przedewszystkiem dchnie prezesce Namysłowskiej za włożony trud, życząc druchnom Okręgu Inowrocławskiego jak najlepszego rozwoju. Po krótkim odpoczynku, rozpoczęła się zabawa przy bardzo licznym udziale gości.

Na popołudniowe występy i zabawę przybyli p. i. pan starosta powiatu szubińskiego, prezes Okręgu Inowrocławskiego dh dr. Gutowski, wiceprezes dyr. Ziętowski i wielu innych gości z Inowrocławia.

K. S.

Miesięczne zebrania

Poznań XII. Żeńskie gniazdo śródmieścia odbyło swe miesięczne zebranie pod przewodnictwem dchny prezeski Dobroczyńskiej przy dość licznym udziale członkiń. W dyskusji nad sprawami bieżącemi dużo miejsca poświęcono sprawom gimnastycznym. M. in. omawiano sprawę kursu druchen w Skrzynkach, przyczem uczestniczki kursu opowiadały swe spostrzeżenia i wrażenia z obozu. Omawiano także sprawę wznowienia stałych ćwiczeń na sali druchen oraz młodzieży żeńskiej. Nawiązując do toczącej się dyskusji technicznej, wygłosił obecny na zebraniu prezes dzielnicy dh. Wolski dłuższe przemówienie o rozwoju wychowania fizycznego i o racjonalnem jego stosowaniu, przyczem wzywał do pilnego korzystania z toku lekcyjnego, który jest podstawą prawidłową wszystkich ćwiczeń gimnastycznych. Za pouczającą zachętę podziękowano mówcy oklaskami. Wobec przedłużonej w ten sposób dyskusji odroczono przewidziany na to zebranie odczyt do następnego zebrania. Poza tem uchwalono urządzić zabawę, która odbędzie się 2 października w sali Gospody Polskiej przy ul. św. Marcina i wybrano specjalną komisję, która ma się zająć przygotowaniem zabawy. Ożywione obrady zebrania tego zakończono wspólnym śpiewem.

Poznań - Wilda. Po zagajeniu przez prezeskę dchn. Wrońską przyjęto na kandydatkę p. Kruszyńską Hel. W komunikatach podano zkolei, że znajdują się do rozsprzedania nadesłane z okręgu zdjęcia ćwiczebni; pocztówki te zebrane chętnie nabywały. Prezeska zakomunikowała dalej, że w zawodach kościuszkowskich pierwszą nagrodę w czworoboju zdobyła członkini gniazda dchna Stelmaszykowa; ponadto w biegu sztafetowym 4×75 m wywalczyła po raz drugi pierwszą nagrodę sztafeta Wildy (Stelmaszykowa, Kraszewska, Wąchalska i Szafrankówna). Prezeska apeluje do druchen, aby, zachęcone temi pięknemi sukcesami pilnie uczęszczały na ćwiczenia, poczem na opiekunkę młodzieży wybrano dchnę Szubertową, a dchna Frąckowiakówna złożyła obszerne sprawozdanie z przebiegu kursu w Skrzynkach, w którym z Wildy uczestniczyły dchny Frąckowiakówna, Szafrankówna i Adamska. Na zakończenie uchwalono zorganizować zabawę karnawałową w dniu 2 stycznia, w sali p. Jarockiej. (z)

Z przewodnictwa dzielnicy

Zjazdy zarządu i naczelnictwa dzielnicowego

Na czwartkowem posiedzeniu przewodnictwa dzielnicy wyznaczono zjazd naczelnictwa dzielnicowego na dzień 18 października b. r. o godz. 10 w Poznaniu. W dniu poprzednim t. j. w sobotę 17 października odbędzie się o godz. 19 zjazd zarządu dzielnicowego. Dokładny program obu zjazdów i nazwę lokalu, w którym odbędą się — podamy później.

Pięciolecie gniazda

Pięciolecie swego istnienia obchodziło w dniu 15 bm. gniazdo Sobiesiernie - Batorowo. Po uroczystej mszy św. w kościele parafj. w Skórzewie, w czasie której podniosłe kazanie wygłosił ks. prob. Molski, rozwinął się barwny pochód, który z orkiestrą na czele przeszedł na boisko, gdzie odbyło się uroczyste zebranie. Zagaił je prezes gniazda dh. Rybarczyk, witając przedstawicieli okręgu w osobach dh. dh. nacz. Rutkowskiego, Grząślewicza, Bartkowiaka, Stelmaszyka i Szulczyka, poczem oddał przewodnictwo w ręce lustratora obw. dh. Bartkowiaka. Dobrze opracowane sprawozdanie z pięcioletniej działalności gniazda zdał dh. Gabryelewicz; dh. lustrator Stelmaszyk wygłosił referat o znaczeniu Sokolstwa, nawojując do wzmożonej czujności. Dh. nacz. okr. Rutkowski nawoływał miejscowe obywatelstwo do jeszcze większej współpracy z gniazdem. Chór kościelny ze Skórzewa wykonał kilka utworów. Po złożeniu życzeń przez delegatów i wspólnym śpiewie zebranie dobiegło końca. Po wspólnym obiedzie odbyły się popisy młodzieży, druchen i druhów, które wypadły bardzo okazale.

23-cia Loterja Państwowa

(Nieurzędowa).

W trzecim dniu ciągnienia 5-ej klasy padły wygrane następujące:

25.000 zł na nr. 151420.

15.000 zł na nr. 31125.

Po 5.000 zł na nr. nr. 74600 144953 154218.

Po 3.000 zł na nr. nr. 59829 73890 85770 123451 178014.

Po 2.000 zł na nr. nr. 26016 37426 51106 86539 88378 92675 114333 127113 127382 143410 143436 149264 154726 202271 205283.

Po 1.000 zł na nr. nr. 8096 20672 37681 49550 68589 69986 74408 80737 83348 85144 89323 124220 143721 145818 150743 151385 153570 164406 197488 208779

Po 500 zł na nr. nr. 2177 2598 2996 4637 5085 6198 6796 8907 10703 10936 12344 12984 14149 16794 17694 18144 19490 20065 22504 23524 25635 26161 26922 30479 32502 36306 38264 38947 40563 41434 44856 46084 47700 54557 54663 56270 57663 59199 60125 60478 60650 60718 60999 61093 62587 63138 63766 64365 64590 65489 65583 67081 67265 67973 69661 72651 73062 76231 76670 77606 77615 78929 80869 82238 84326 85851 86463 87918 88599 88838 89064 89182 89765 89921 90067 90704 91229 91284 92130 95801 97525 99291 99498 101128 101337 102666 103950 107550 108249 111030 114066 115431 119988 120192 121297 123386 124315 125791 126001 126206 126585 127748 127758 129548 131073 131902 132001 133199 135182 135209 137875 138043 139887 140475 140743 141388 143311 145270 145933 147675 147893 147988 148360 148644 150273 156235 156842 157639 157770 158841 159352 159578 161307 161561 163401 163809 164261 164578 166541 167141 167922 171194 171790 173696 174997 175032 175637 176479 178429 181749 183304 183460 184804 186502 186890 188213 189697 193587 195002 197658 199 765 200274 200945 204468 208268 208477 208627.

Po 250 zł wygrały numery następujące: 92 140 385 624 **1145** 338 63 88 97 98 441 529 657 836 81 92 **2083** 186 369 495 517 22 65 676 740 48 822 81 83 95 965 **3094** 152 65 78 322 57 567 608 83 98 99 861 **4074** 145 230 77 302 74 98 558 **5046** 128 93 96 239 79 301 41 403 591 614 75 729 867 940 93 **6006** 156 252 461 68 607 734 826 38 55 67 90 **7007** 23 57 66 203 311 17 440 681 827 48 942 77 **8076** 82 253 334 38 83 92 730 806 27 980 **9003** 20 101 29 30 219 76 79 372 547 69 628 756 811 57 **10102** 5 31 428 52 97 526 54 620 46 68 80 744 971 **11085** 118 22 382 530 641 98 932 **12037** 103 209 82 632 33 36 60 97 729 94 880 81 991 **13056** 103 253 54 340 42 53 496 582 642 58 72 741 47 **14048** 284 318 410 31 577 94 670 755 922 45 61 **15056** 74 268 396 408 502 625 28 42 825 67 971 **16041** 138 85 226 404 552 73 97 706 71 843 44 65 79 928 **17001** 13 117 61 81 337 64 69 615 78 778 80 99 869 **18066** 198 330 429 574 91 645 95 948 82 **19375** 450 89 582 661 857 89 **20050** 109 88 265 304 460 504 727 45 64 958 **21015** 201 11 93 462 578 659 63 67 820 86 90 98 907 89 **22028** 51 123 38 88 211 343 437 577 79 798 811 **23000** 46 49 52 84 195 359 497 520 694 99 705 881 **24127** 247 61 423 539 640 747 926 75.

25007 29 30 199 269 337 556 71 **26014** 24 123 525 28 96 649 63 719 67 884 913 66 **27003** 31 98 112 390 494 737 800 53 901 68 **28028** 55 103 211 25 407 82 509 58 754 65 956 **29194** 322 461 605 9 90 824 50 912 32 **30092** 104 52 243 61 87 338 39 55 414 34 46 744 820 48 **31058** 178 232 308 422 28 37 49 607 49 87 91 715 36 837 **32000** 14 26 220 62 322 72 690 865 87 **33008** 92 358 92 444 619 44 55 76 77 834 83 97 **34065** 353 472 91 578 92 624 61 82 97 702 12 13 45 89 90 802 **35009** 55 84 166 273 76 96 385 407 17 22 520 21 615 876 79 **36010** 48 82 133 21 336 44 49 848 947 58 **37014** 39 84 215 547 69 75 854 990 **38019** 24 76 102 22 38 70 83 225 551 821 **39182** 90 447 74 82 579 737 958 **40528** 614 88 800 901 12 75 **41089** 156 93 285 394 507 610 48 705 951 83 **42019** 55 186 270 325 64 463 511 19 36 61 630 65 **43026** 27 55 63 207 527 32 620 57 61 754 **44273** 350 77 594 779 860 **45013** 140 49 200 26 306 32 92 415 28 526 59 70 98 695 762 816 33 925 **46154** 274 330 89 475 801 24 98 **47003** 109 86 99 269 454 97 539 86 651 81 770 82 817 41 971 **48025** 126 71 205 51 53 516 89 96 656 734 72 873 913 46 **49052** 193 216 19 98 335 56 571 693 806 62.

50002 59 208 12 60 704 9 24 29 893 915 20 74 **51060** 251 300 56 64 93 94 417 669 837 87 934 36 55 **52449** 54 609 781 803 **53274** 396 564 628 724 806 15 999 **54057** 84 170 220 21 323 400 28 36 514 602 731 952 **55033** 66 132 262 69 326 407 579 609 20 41 93 868 982 **56017** 256 356 74 561 701 50 84 841 969 **57078** 108 41 73 97 202 19 300 83 94 445 92 694 718 868 908 96 97 **58109** 240 42 87 562 66 603 52 67 804 97 926 59 **59064** 127 342 453 63 522 743 44 75 868 937 44 **60000** 126 263 547 622 877 89 **61069** 77 211 32 312 58 452 85 563 806 59 **62099** 114 17 36 311 14 30 87 472 598 790 819 72 80 999 **63020** 76 196 254 360 933 95 **64156** 69 80 291 96 349 66 407 78 83 501 20 25 728 947 67 **65161** 251 97 301 430 782 834 **66126** 286 326 424 40 541 81 699 733 61 806 22 999 **67023** 194 208 30 86 342 413 76 577 **68030** 211 377 428 70 86 580 631 35 90 773 91 863 914 58 **69044** 190 264 390 482 508 9 98 652 736 87 875 82 **70061** 71 100 34 260 319 71 533 72 619 44 735 40 92 **71008** 57 132 75 482 665 749 **72051** 183 242 338 451 560 607 21 53 717 40 817 915 **73042** 58 128 80 281 602 720 43 70 985 **74060** 72 138 47 286 785 849 969.

75036 140 65 405 11 46 542 616 38 99 739 **76211** 55 467 77 506 81 636 94 700 62 851 953 **77123** 28 216 329 31 573 99 622 739 47 823 33 84 **78035** 105 50 324 494 564 639 713 21 **79202** 96 344 602 831 59 912 71 **80190** 313 440 526 730 34 60 820 945 **81055** 75 156 70 221 77 87 331 44 45 445 89 517 61 96 657 86 712 893 **82027** 149 384 407 28 64 541 623 873 965 **83006** 8 9 228 65 79 434 45 677 742 73 75 905 **84006** 211 82 364 475 569 790 824 904 30 **85058** 243 53 56 90 98 334 416 523 675 848 978 **86186** 446 564 67 641 93 706 25 79 909 13 98 **87038** 76 122 34 75 213 25 56 443 534 878 **88145** 71 215 422 33 569 629 703 6 47 874 **89179** 276 448 560 878 **90078** 155 299 419 570 612 30 95 99 761 74 994 **91040** 111 206 61 85 347 468 94 632 724 83 928 84 **92020** 40 92 109 213 89 455 679 83 85 757 **93032** 37 108 210 23 71 540 689 798 879 **94321** 490 99 605 722 41 63 97 963 **95088** 119 77 229 55 73 382 422 27 669 705 73 852 74 **96029** 65 67 211 18 71 79 348 434 45 51 70 592 736 850 900 **97010** 40 112 282 331 561 717 55 710 67 846 999 **98113** 309 85 538 54 63 64 66 70 605 63 713 50 **99090** 94 117 342 465 88 626 773 94 991.

100015 69 182 235 80 597 609 952 **101132** 46 74 80 232 51 54 75 355 77 417 501 95 713 819 30 52 54 73 77 92 954 **102090** 318 478 86 505 83 685 86 721 38 **103057** 152 70 226 360 419 73 557 647 928 30 65 **104047** 203 45 87 311 416 80 771 977 **105119** 457 81 572 675 822 80 971 97 **106083** 144 317 35 84 408 605 831 96 925 29 **107046** 178 97 205 387 599 619 92 884 901 **108037** 62 93 98 240 46 305 9 12 19 21 49 86 516 689 758 85 800 22 41 86 **109004** 70 119 22 324 411 69 526 88 607 731 80 840 62 **110107** 13 22 58 218 72 393 443 503 45 83 603 33 50 66 727 823 **111038** 150 91 477 535 48 609 42 954 60 77 **112016** 108 82 216 471 637 70 78 99 898 991 97 **111378** 92 182 206 13 78 300 55 82 414 502 25 84 608 31 65 73 713 49 76 800 **114164** 264 66 316 43 45 521 49 96 628 29 90 719 43 **115607** 87 763 835 85 913 **116263**. 316 35 457 77 519 964 **117063** 205 303 42 491 728 71 864 950 69 **118093** 105 83 92 212 305 433 576 87 820 84 **119072** 79 111 203 110 48 372 472 623 844 99 930 76 86 **120002** 148 202 24 59 90 303 26 75 91 414 574 611 35 786 **121047** 60 134 284 523 54 734 807 64 90 **122290** 347 52 437 40 61 98 501 52 83 709 39 83 822 27 64 77 925 45 60 69 **123146** 236 355 57 578 889 **124091** 200 19 43 388 485 555 817 951.

125016 24 54 135 81 94 201 362 494 585 619 54 63 933 **126240** 312 30 51 70 407 23 64 513 61 606 719 44 87 809 946 **127112** 329 35 81 703 6 30 835 94 986 **128096** 98 102 63 201 373 84 445 558 672 887 89 940 **129278** 395 478 519 702 35 **130002** 79 155 202 310 26 522 666 702 98 802 52 930 **131095** 112 15 224 88 376 500 601 61 79 712 31 38 863 907 **132127** 225 517 698 812 52 906 54 98 **133035** 141 49 280 341 491 533 93 602 711 47 821 46 9990 **134202** 8 79 334 50 70 404 530 56 666 774 888 982 96 **135104** 76 205 72 90 347 440 41 74 543 63 686 746 64 67 898 **136156** 93 98 258 314 26 86 404 65 703 38 46 75 92 827 925 72 **137080** 92 109 42 219 54 69 314 32 47 69 404 540 67 **138029** 196 282 327 32 48 415 500 84 636 41 786 824 44 48 66 **139025** 57 297 362 425 536 85 719 20 811 **140139** 56 203 332 493 504 61 730 95 819 **141105** 63 75 520 76 734 887 929 60 **142000** 2 66 85 87 198 208 52 81 328 50 420 546 77 607 850 927 **143057** 63 116 30 211 18 60 83 85 323 24 31 36 427 31 61 519 92 653 73 832 943 59 91 **144011** 83 158 241 46 47 336 73 480 533 66 85 679 751 900 14 37 87 **145017** 110 258 59 346 55 406 654 701 884 954 **146077** 154 85 293 65 83 86 337 58 460 613 719 74 76 807 915 28 32 54 82 **147100** 232 511 601 61 85 937 **148011** 29 67 116 62 226 81 402 89 542 609 61 700 852 941 **149047** 111 40 207 15 59 639 64 65 494 98 539 708 29 59 905 79 81.

150048 176 367 70 657 707 42 48 75 **151007** 15 124 45 275 357 70 480 7 751 810 32 923 45 53 66 **152027** 30 288 301 16 22 426 87 537 633 40 708 12 893 973 **153102** 30 243 81 429 61 717 30 99 883 982 **154008** 132 87 229 67 84 529 41 66 671 86 804 40 42 99 937 **155011** 92 101 05 19 219 37 72 91 339 90 408 80 50 710 617 92 736 98 836 94 943 **156003** 29 38 53 159 203 335 470 582 667 72 75 47 58 69 812 54 900 16 **157171** 209 8 314 32 55 448 516 23 668 723 65 867 81 94 940 84 **158067** 76 80 109 80 23 541 96 344 73 84 607 29 719 34 923 **159038** 91 129 45 73 77 221 59 87 363 631 977 **160016** 55 127 210 30 357 79 85 88 602 21 69 79 **161048** 104 57 71 374 414 65 537 55 636 79 761 802 06 911 **162029** 97 119 232 349 66 67 441 501 642 55 831 72 89 **163109** 35 40 200 26 27 36 76 **413** 58 95 579 613 85 833 73 909 **164148** 96 206 350 412 22 508 39 62 795 855 946 56 **165090** 153 243 322 74 514 40 50 754 829 89 931 **166055** 123 78 91 323 403 43 58 595 641 56 755 80 862 80 91 **167029** 90 242 66 85 88 393 426 34 550 663 67 792 814 68 84 **168222** 27 300 07 400 67 95 508 675 768 99 942 56 **169130** 37 64 227 29 71 341 99 433 52 506 677 897 958 **170003** 35 99 406 78 97 534 658 86 729 60 800 **171070** 127 67 251 308 76 810 54 656 715 36 852 981 **172001** 11 46 189 222 62 301 432 628 712 863 **173005** 153 209 372 404 08 564 66 78 747 57 885 98 **174005** 94 287 92 416 505 603 06 48 60 845 922 44.

175000 211 69 89 332 490 528 88 696 736 830 917 84 89 95 **176051** 115 46 212 56 93 459 503 81 610 14 770 896 916 23 **177041** 67 73 75 102 317 72 410 36 519 66 76 89 677 725 72 808 43 93 **178025** 43 99 180 341 492 533 41 90 774 800 18 909 **179027** 144 53 64 433 46 54 530 631 43 **180096** 145214 371 571 74 646 98 724 79 855 62 70 938 **181041** 78 102 03 250 72 368 442 553 608 36 41 76 92 776 824 999 **182009** 11 73 100 16 32 622 64 703 95 863 988 **183025** 55 179 87 250 487 507 15 607 856 **184039** 74 142 88 215 18 38 99 324 57 406 33 534 39 48 60 87 640 55 63 85 715 30 63 820 48 75 95 940 **185114** 466 648 798 872 933 47 **186103** 26 30 54 62 95 259 77 93 312 67 95 434 42 72 523 621 710 **187085** 124 30 39 89 349 447 982 **188012** 189 271 75 79 493 615 29 729 32 33 67 828 62 96 931 **189073** 75 141 306 55 57 70 426 80 731 32 44 92 **190008** 58 80 131 326 452 58 66 649 54 827 88 922 55 69 **191011** 69 175 201 46 70 503 42 608 38 67 713 88 809 29 40 42 901 28 **192265** 308 17 440 90 620 25 747 830 **193190** 316 30 77 96 450 54 655 82 760 87 833 902 **194125** 37 248 350 78 84 592 618 767 84 943 97 **195053** 163 211 23 61 351 52 427 28 98 566 649 764 99 847 **196028** 147 235 312 537 73 631 77 82 749 97 833 **197008** 37 154 98 204 46 94 313 76 429 53 579 617 741 806 903 06 **198030** 57 97 101 04 91 228 376 92 425 85 93 644 854 91 906 **199062** 135 235 39 67 69 75 308 47 444 53 532 628 39 66 775 826 54 87

200056 76 100 29 39 48 352 54 66 83 468 521 75 84 772 **201083** 130 262 336 423 54 74 75 572 668 753 830 924 56 **202067** 149 62 276 565 97 615 700 11 14 46 **203084** 198 208 92 327 578 652 84 730 974 **204003** 165 98 234 70 85 301 54 429 707 12 864 923 66 86 **205270** 71 340 99 407 12 94 804 973 86 **206137** 97 204 60 386 429 513 653 48 748 999 **207318** 417 33 544 693 712 92 961 **208286** 89 313 17 428 527 29 650 77 78 750 803 936 **209015** 67 124 81 216 23 30 373 410 606 47 794 832 934 76.

(Ciągnienie od 9 września do 14 października 1931 r.)

Protest Częstochowy

przeciwko budowie teatrzyku u stóp Jasnej Góry

(KAP.) Organizacje katolickie Częstochowy wystosowały protest do komisarza rządu m. Częstochowy z powodu budowy teatrzyku przed samym szczytem Jasnej Góry. Słusznie zaznacza się w proteście tym, że jest to profanacja świątyni narodowej i obraza uczuć religijnych społeczeństwa katolickiego.

Dnia 11 września 1931 r., o godzinie 23, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św. w Poznaniu, ś. p.

Bolesław Ciążyński

najdroższy nasz ojciec, dziadek, szwagier i wuj, przeżywszy lat 75. Eksportacja odbędzie się w Gostyniu od kasyna do Fary, we wtorek, dnia 15 b. m., o godzinie 10,30, gdzie odprawi się nabożeństwo żałobne, poczem złożenie zwłok w grobie rodzinnym na starym cmentarzu.

W smutku pogrążeni

Dobrydział, Leszno, Cierpice, Warszawa, Poznań, Stary Gostyń.

synowie, wnuki i rodzina.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Zakład Pogrzebowy „Ceremonjał", Towarowa 25, tel. 3180.

dw 1064

Dnia 11-go września, o godz. 12 w nocy, zasnęła w Bogu, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., ukochana siostra moja, najdroższa ciotka nasza, ś. p.

Bronisława Majewska

Nabożeństwo żałobne odbędzie się we wtorek, 15. bm., w kaplicy św. Józefa, o godz. 10, poczem pogrzeb na cmentarz św. Marciński przy ul. Towarowej.

W głębokim smutku pogrążeni

Helena Brownsfordowa

Włodzimierzostwo Wdowiccy z dziećmi.

nw 5 657

Poznań, 12. 9. 1931 r.

Dnia 14 sierpnia 1931 zasnął w Bogu w ziemi swej rodzinnej na Wileńszczyźnie, ukochany nasz synowiec, ś, p.

Stanisław Goryniewski

przeżywszy lat 30.

Nieszczęścia Jego młodości, szlachetność i prawość charakteru zjednały Mu miłość i szacunek bliskich i dalszych.

Msza św. za spokój Jego duszy odprawi się w poniedziałek, 14 b. m. o godzinie 8,30 rano w kościele św. Marcina, o czem zawiadamiają

zw 10 928

ciotki.

Dnia 11. bm. zmarł ś. p.

Bolesław Ciążyński

Zmarły był przed laty 25 współzałożycielem spółdzielni naszej i jako jej kierownik pracował przez lat 14 z energją i poświęceniem. Zasługi Jego zachowamy w wdzięcznej pamięci.

Rada Nadzorcza i Zarząd „Rolnika“ w Gostyniu.

dw 1 057

Przewielebnemu Duchowieństwu, a w szczególności Ks. audytorowi Janasikowi z Rzymu, ks. prob. Szczepanowi Janasikowi, ks. prob. Budaszewskiemu, ks. dyr. Sulkowi, ks. prof. Lisonowi, wszystkim innym Przewielebnym Księżom jak również wszelkiem organizacjom społecznym, Bractwu Kurkowemu w Poznaniu, przedstawicielom Kół i Zrzeszeń Gospodarczych, organizacjom Bractw Kurkowych w Polsce, wszystkim Przyjaciołom, Krewnym i Znajomym za łaskawy udział w pogrzebie i licznie ofiarowane wieńce jak również za wzruszające dowody szczerego współczucia z powodu zgonu mojego nigdy niezapomnianego męża, naszego najdroższego tatusia, ś. p.

Aleksandra

składam najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

W ciężkim smutku pogrążeni
Wanda Ratajczakowa z córeczkami.

Pw 7 334-56,498

W sobotę, dnia 12 września 1931 r., o godz. 7 rano, zasnął w Bogu, nasz najdroższy ojciec, brat, teść i dziadzia, ś. p.

Stefan Preibisz

przeżywszy lat 72. Eksporta odbędzie się we wtorek, 15. bm., o godz. 11 z Kazina do kościoła parafjalnego w Ślesinie, następnie pogrzeb.

W ciężkim smutku pogrążona
rodzina.

Kazin, Toruń, Poznań, Wronczyn.

zw 10971

Salon Mód
„Chic Parisien“
św. Marcin 32, II ptr. lewo
wykonuje
płaszcze, kostjumy, suknie
według najnowszych modeli. Wykonanie pod gwarancją, względnie **niskie ceny.**

zw 10 958

Łóżka żelazne
Wanny do prania
Okucia do drzwi
Okucia do okien
Linki stalowe
Gwoździe i łańcuchy
Śruby i nity
Drut do prasowania słomy
Blachę mosiężną
poleca korzystnie
Jan Deierling
Poznań, Szkolna 3
Tel. 35-18 i 35-43
Pw 7341-36,107

Nowo otworzony Magazyn konfekcji damskiej

W. Gruszczyńska

Poznań, ul. Kramarska nr. 17
tuż przy ul. Pocztowej

Specjalność: **Płaszcze damskie**

Pw 7 332-36,96

Wróciłem

St. Muszyński

lekarz dentysta

Tel. 5464 *ul. Działyńskich 7.*

zw 10963

Dnia 10 września 1931 r., zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., moja najukochańsza matka, teściowa, babcia i prababcia, ś. p.

z Karpińskich

Aniela Nawrocka

przeżywszy lat 73. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 13 b. m., o godz. 5 z Zakładu wś. Józefa.

W ciężkim smutku pogrążona
rodzina Ławickich.

zw 10 949/7

Dr. BOCHYŃSKI

specjalista chorób skóry i dróg moczowych

wrócił z podróży

POZNAŃ
Plac Wolności 18 (przy Bibliotece Raczyńskich)
10—12 i 4—6 dpw 1033 Telefon 31-32

Wróciłem

Dr. J. Śniegowski

Specjalista chorób skórnych i moczopłciowych
Poznań, Al. Marcinkowskiego 7, I. ptr.
Telefon 53-35.

Pw 7 310-36,70

Wróciłem

Dr. med. Z. Donat

Choroby wewnętrzne — Gabinet Roentgena
Poznań, św. Marcina 41.

Pw 7313-36 77

Wróciłam

Marja Machowska

lekarz-dentysta
przyjmuje od 10—12, 4—6
Wierzbięcice 15 *Telefon 78-98.*

zw 10943

Powrócił

Dr. med. i fil. Drożyński,

lekarz chorób wenerycznych i pęcherzowych.
Godz. przyjęć: 12—1 i 3—5. *Tel. 15-91*

dw 1 051

Dnia 14. b. m., o godzinie 8,30 rano, odbędzie się w kościele Farnym w Poznaniu

msza św.

za duszę ś. p.

Jarogniewa Drwęskiego

Prezydenta miasta Poznania

o czem zawiadamiają

żona i synowie.

dw 1 050

Wróciłem

Dr. med. Bol. Hanasz

choroby wewnętrzne
9—1 i 4—6
Pocztowa 31 a. *Telefon 35-59*

dw 1 004

Józef Maciejewski, dentysta

przyjmuje znowu osobiście
tylko Słowackiego 4/6 — tel. 6194
Dla pp. urzędników dogodne warunki.

zw 10970

Dr. med. Walenty Machowski
spec. chorób wewnętrznych

powrócił

przyjmuje od 10—12, 4—6
Wierzbięcice 15 *telefon 78-98.*

zw 10942

Pod Gdynią

na przestrzeni Gdynia—Zoppoty, **majątek ziemski** około 200 ha dobrej ziemi ornej, na dogodnych warunkach, w częściach lub całości **do wydzierżawienia.** Żywy i martwy inwentarz tanio do nabycia. Oferty pod nr. 590 do ekspozytury Kurjera Poznańskiego w Gdyni.

nw 5638

Wróciłem

Dr. Stanisław Cegliński

Berwińskiego 1. **Tel. 61-71.**

zw 10916

Wróciłem

Jan Czajkowski

dentysta
ul. Rozana 22.

zw 10 962

Godziny przyj. 9—1, 3—7 w niedz. i święta 9—11.
P. P. Urzędnikom i członkom Kas Chorych niskie ceny.

Z Paryża powróciła
właścicielka Salonu Mód

„Fémina“ Fredry 3

i zaprasza jaknajuprzejmiej
Wszystkie Wytworne Panie
interesujące się nowemi prądami w modzie na bezinteresowną pogawędkę i obejrzenia najnowszych kreacyj na sezon jesienny.

dw 1056

Poważne Towarzystwo Ubezpieczeń poszukuje

stenotypistki

polsko-niemieckiej, pierwszorzędnej siły, oraz

ucznia

z ukończoną szkołą średnią. Oferty do eksp. Kurjera Poznańskiego pod **zw 10 948**

Inteligentnych

przedstawicielek i przedstawicieli

żonatych **poszukuje** na pokupny artykuł koniecznej potrzeby. Wysoki zarobek. Wyszkolenie bezpłatne. Zgłaszać się z wykazem osobistym, panowie także z dokum. wojskowym. Od 14. 9. 31. — Od godz. 10—1 i 16—19.

Plac Działowy 3, „Higjena“.

zw 10944

DYWANY ŻYWIECKIE

(Ręcznie wiązane)

Na składzie stale wielki wybór dywanów, pomostów, dywaników i kilimów Prosimy o zwiedzenie wystawy znajdującej się w naszych lokalach bez obowiązku kupna.

Pw 7343-36.109

BRACIA GÓRECCY Poznań

St. Rynek 44, I. piętro, wejście z ul. Woźnej.

RADJO

Anodówki:
pierwszorzędnej jakości
150 v. — zł 21,—
120 v. — zł 16,—
100 v. — zł 13,—
90 v. — zł 11.50

Baterje wysyłamy do wszystkich części Polski za zaliczeniem 1,— do 2,— zł

Posłuchajże!
mój Michale,
Ja cie zwodzić nie chcę wcale,
Mnie się wiedzieć nikomu
Odkąd
„Radjo-Emka"
w domu!

Radjoaparaty: 3 lampowe . . zł 198,—
Głośniki „Emka" przewyższające jakością zagraniczne za 360 tylko zł 168,—
Żelazka elektryczne . . zł 22,—
Gramofony, płyty gramofonowe w bogatym repertuarze.
Aparaty fotograficzne i przybory — najtaniej! **Dogodne warunki spłaty!** Od 1,— zł. dziennie!

Prosimy wyciąć i zachować!

Pw 7825-36 91

właśc. M. Włodarczak
Poznań, Wrocławska 30, tel. 3683

RODZICE!

OBOWIĄZKIEM WASZYM JEST ZABEZPIECZYC PRZYSZŁOŚĆ DZIECI WASZYCH!

Najkorzystniejszym ku temu środkiem jest nabycie dla każdego dziecka **książeczki oszczędnościowej**

KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI MIASTA POZNANIA
(dawn. Bank Miasta Poznania)
ul. Nowa 10

i regularne wpłacanie na nią choćby niewielkich kwot, które z biegiem czasu narosną do poważnych kapitałów i umożliwią dzieciom Waszym już to dalsze kształcenie się, już to założenie własnego warsztatu pracy lub zdobycie wyprawy.

Składając co tydzień 1 zł, zgromadzi się			Składając miesięcznie po 10 zł, zgromadzi się		
po 5 latach	po 10 latach	po 20 latach	po 5 latach	po 10 latach	po 20 latach
318 zł	794 zł	2 547 zł	772 zł	2 016 zł	7 245 zł

NIE ZWLEKAJCIE ZATEM ANI CHWILI!

Im prędzej postaracie się o książeczki oszczędnościowe dla Waszych dzieci, tem większe stąd będą dla nich korzyści.

aw 5650/1

ul. 27 Grudnia 19 — ***Oddziały:*** — *ul. Marsz. Focha 48/50*

CENTRALA MEBLI

M. Szpryngacz

Swarzędz — Piaski 5

poleca:

Meble w wielkim wyborze od zwykłych do najwykwintniejszych w solidnem wykonaniu po bardzo niskich cenach. Dogodna komunikacja autobusami co 30 minut z ul. Woźnej.

Pw 6098-33.33

WYSTAWA SAMOCHODÓW — Ford — RAID SPRAWNOŚCI

od 14 do 20 września — od 15 do 18 września

Niezwykły pokaz sprawności samochodów

Trzydniowy raid sprawności — 72 godziny jazdy bez przerwy — zorganizowany przez upoważnionych odsprzedawców Forda w Polsce.

Poszukujemy kontrolerów raidowych.

Firma nasza bierze udział w tym Narodowym Pokazie, który ma szerokiemu ogółowi dowieść sprawność samochodów Ford Raid ten nie jest wyścigiem — lecz próbą sprawności. trwającą 72 godziny bez przerwy.

Zapraszamy zainteresowanych do wzięcia udziału w tej próbie w charakterze oficjalnych kontrolerów na okresy czterogodzinowe. Zgłoszenia — w miarę wolnych miejsc — przyjmuje nasze biuro.

Prosimy skorzystać z tej okazji, ażeby osobiście sprawdzić ilość przejechanych kilometrów i przekonać się o sprawności nowego Forda.

Start: wtorek, d. 15 b. m. o godz. 12 w południe z ulicy Ogrodowej 17.
Zakończenie: piątek, dnia 18 b. m. o godzinie 12 w południe na pl. Drwęskiego.

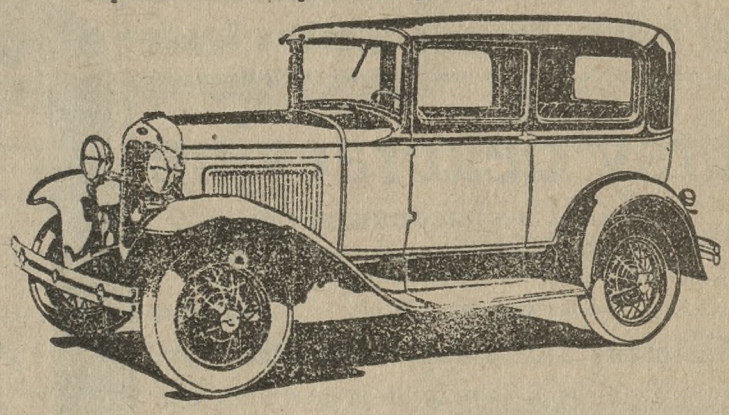

Nowy Tudor — świetny przykład wysokowartościowego wozu o dwuch drzwiach.

PROSIMY ODWIEDZIĆ NASZ SALON SAMOCHODOWY

Autoryzowany Przedstawiciel:

Józef Zagórski, Poznań, Ogrodowa 17

Telefon 33-84, 33-85.

Pw 7326-36,88

Ubikacje fabryczne

ca 120 m² ew. 180 m² przy Placu Sapieżyńskim, nadające się na przemysł lub składnicę od 1. X. 1931 wprost od gospodarza **do wynajęcia.** Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **zw 10 954**

Ziemniaki jadalne

najlepszego gatunku, okazja zaopatrzenia się na zimę, każdą ilość po cenie przystępnej dostarczam w dom. Regulacja przy odbiorze. Łaskawe zapotrzebowania proszę skierować do Kurjera Poznańsk. pod **zw 10966**

Niebywała okazja.

Hurtownię tytoniową z koncesją, z dobr. składem detal we większem mieście na Pomorzu z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa, zaraz **sprzedam.** Do objęcia potrzeba zł 30 000,— gotówki. Oferty do Kurjera Pozn. pod zw 10 702

Kinoteatr komfortowy

z urządzeniem, w mieście 30000 mieszkańców

do wydzierżawienia

od 1. 1. 1932 r. Oferty poważnych reflektantów należy przesyłać do firmy **„Par"**, Aleje Marcinkowskiego 11 pod **56,456**

Pw 7302-56.458

2 uczni

z ukończoną szkołą handlową **do składu żelaza** w Poznaniu i do Oddziału w Grodzisku. Zgłoszenia **Stefan Twardowski**

wł. B. WĘŻYK, Poznań, Stary Rynek 79

Pw 7329-36,105

Fabrykę w Poznaniu

wyroby w byłym zaborze pruskim ściśle konkurencyjne, zdolną do rozwinięcie z powodu zmiany stosunków familijnych **sprzedam.** Tylko poważni reflektanci z kapitałem do 30 000 złotych, zechcą się zgłosić do Kurjera Poznańskiego pod **zw 10950**

Ca. 1 000 tonn pierwszorzędnych

kamieni szamot. normalnych

S. K. 33/34. pro tonnę zł 50,— franco wagon G. Śląska stacja kolejowa do oddania. Tw 297

Walter Schmidt, Wielkie Hajduki G. Śl., Mickiewicza 4.

Wiadania — Bardzo Przystępne ceny

Restauracja

Marsz. Focha 23, obok dworca zach., **tel. 75-72.**

Po powiększeniu, gruntownem odrestaurowaniu i urządzeniu w najnowszym stylu polecam mój lokal Szan. Gościom oraz Sympatykom i zaznaczam, że **lokal** oraz **dancing** jest **otwarty do godz. 4-tej rano.**

Z poważaniem

H. Halaś.

Pw 6 984 34.103

Pianistka N. PADLEWSKA

rozpoczyna lekcje 15. IX.

Wpisy na kursy: wyższy, średni i niższy, **codziennie od 2-4. Wrocławska 28/29.**

zw 10 955

Jesteśmy GOTOWI!

OTWIERAMY

SEZON JESIENNY

HASŁEM: „Dalsza karkołomna ZNIŻKA CEN, przy niezmienionej wysokiej jakości naszych towarów!"

Często słyszymy, jak klijenci między sobą mówią „TYLKO RYCHTER może tak tanio oddawać dobry towar!" — W powiedzeniu tem jest tajemnica popularności firmy.

POLECAMY: **PALTA** jesienno-zimowe tylko w najlepszych gatunkach, **KURTKI** do **POLOWANIA**, **KURTKI** futrzane, **JUPY** do gospodarstwa, **UBRANIA** spacerowe i wizytowe, tylko z dobrych materjałów, **FUTRA** spacerowe i do wyjazdu, **KOZUCHY** dla pp. **SZOFERÓW.**

SPECJALNOŚĆ: MODERNIZACJA i POSZYCIE FUTER.

DZIAŁ MIAROWY jest tak wyposażony, aby uczynić zadość **najwybredniejszym** wymaganiom! Siły przykrawaczów wybitne, dostarczają z dobrego najlepsze!

FUTRA na MIARĘ, spody z oposów, piżmowców lub uszlachetnionych baranów, **NA KOŁNIERZE** wydry, karakuły lub tasmańskie oposy!

W MATERJAŁACH z metra, jest **WYBÓR** wprost **PRZYGNIATAJĄCY** ilością! **CENY FABRYCZNE!**

Szczególną UWAGĘ zwracamy na ORYGINALNE MODELE WIEDEŃSKICH PALT wystawione w 1-szym magazynie przy ulicy Franciszka Ratajczaka 2.

EDMUND RYCHTER

1-szy mag. ul. Ratajczaka 2, Wykwintna odzież męska
2-gi mag. ul. Wrocławska 14, Eleg. garderoba męska
3-ci mag. ul. Wrocławska 15, Odzież popularna.

Związek Zawodowy Pracowników Kupieckich w Poznaniu urządza od 1 października r. b. przy Miejskiej Szkole Handlowej

kursy dekoracyjne

pod kier. p. dyr. LIGOCKIEGO i to:
3 miesięczny dzienny, oraz
5 „ wieczorowy.

Poza tem odbędzie się Pw 7312-56.454

7-miesięczny kurs handlowy wieczorowy.

Zapisy oraz informacje przyjmuje do dnia 30 bm.

Sekretarjat Związku, ul. Podgórna 12b, tel. 2288.

Wyższa Szkoła Techniczna i Handlowa w Paryżu
(zatw. ust. 1875 r.)
STUDJA INŻYNIERSKIE nw 5618

Również wydz. przygotow. stud. koresp. i egz./dypl. w jęz. franc. lub niemieck. Program szczeg. 11, Rue Perronet Paris 7 e

---

Kurs historji sztuki

polskiej i europejskiej

rozpoczynam z d. 1 października r. b. Zgłoszenia przyjmuję codziennie 5—7 wiecz. **Podgórna 7, m. 3.**

Romana Szymańska,
asyst. nauk. Muzeum Wielkop.

Kursy te przeznaczone są dla osób interesujących się sztuką i dla młodzieży pozaszkolnej jako uzupełnienie wykształcenia. zw 10944

Poszukuję wprost od gospodarza

4-6 pokoi

Oferty **Stefan Twardowski, wł. B. Wężyk, Poznań, Stary Rynek 79.** Pw 7328-36,104

---

260 □m. ubikacyjno-biurowych na pracownie i magazyny

do wydzierżawienia, Poznań, Gwarna 18, II.
Pw 7330-36,102

Dostarczamy obecnie, również samochody światowej sławy

BUICK

najnowsze modele 8-cylindrowe o sile 14/77, 18/90, 23/104 KM. które dzięki rewelacyjnym zaletom są niezwykłą sensacją dla wszystkich prawdziwych znawców.

Polecamy najnowsze modele samochodów Fiat, Minerva, Chevrolet Najwspółcześniejsze, estetyczne i solidne karoserje wszelkich typów.

Ceny ponownie zredukowane. Dogodne warunki zapłaty.

Przejmujemy korzystnie samochody używane.

Prosimy żądać szczegółowych ofert, aby się przekonać o obecnych nigdy dotąd niebywałych okazjach korzystnego kupna

BRZESKIAUTO S.A., Poznań

ul. Dąbrowskiego 29. Tel. 63-23, 63-65.

Warsztaty mechaniczne, fabryka karoseryj, magazyny przyborów, wykonujemy wszelkie zlecenia wchodzące w zakres samochodu.

Pw 7342-36.108

Poszukujemy do nowo tworzącej się Spółki hipoteczno-kredytowej od 1. 12.

KIEROWNIKA

na obszar Polski z siedzibą w Poznaniu ewtl. z biurem, który posiada wybitne kwalifikacje kupieckie i organizacyjne. Również **kilku**

KIEROWNIKÓW FILIJ POWIATOWYCH

na Poznańskie i Pomorze z kaucją tysiąc złotych z powodu inkassa, obeznanych w obcowaniu z klientelą i nw 5615

STENOTYPISTKI KWALIFIKOWANEJ.

Obszerne oferty upraszamy narazie pod nr. **A. P. D 155 Ala Haasenstein & Vogler, Berlin W. 35, Potsdamerstr. 27A.**

Jedyny, prawdziwie skuteczny.

np 5039

Żądać wszędzie.

I znowu lądują wszyscy

Tam tanio, miło i wesoło
Ceny znacznie zniżone.
Sołacka 2. Tel. 38-27.
zw 10952

Na raty miesięcznie **20 zł**

EXPRESS

Kromczyński, Poznań
Aleje Marcinkowskiego 5
Agenci potrzebni.

Pw 7019-34.27

Kawa Nachtigala w oryginalnem opakowaniu po 125 gramów zapieczętowana numerem gatunku.

Kilka tysięcy funtów kawy Nachtigala pali, hygjenicznie zapakuje i sprzedaje się dziennie. Najwyższe odznaczenie.

Nachtigala kawa konsumowa nr. 12 a 125 gr. . . zł **0,55**
Nachtigala kawa domowa nr. 16 a 125 gr. . . zł **0,75**
o czystym smaku
Nachtigala kawa nadzwyczajna nr. 20 a 125 gr. . . zł **0,90**
mocna i dobra

Nachtigala kawa nadzwyczajna nr. 22 a 125 gr. . . zł **1,00**
wydajna aromatyczna
Nachtigala kawa nadzwyczajna nr. 24 a 125 gr. . . zł **1,10**
nadzwyczaj dobra
Nachtigala kawa nadzwyczajna nr. 28 a 125 gr. . . zł **1,30**
bardzo dobra i wydajna

Nachtigala kawy szlachetne, najlepsze gatunki

nr. 32	nr. 36	nr. 40	nr. 44
zł **1,45**	zł **1,60**	zł **1,80**	zł **2,00**

Do nabycia w 1600 składach. Na zapytanie zostaną podane przez firmę **Paul Nachtigal Hurtowa Palarnia Kawy, Gdańsk, Wallplatz 15b.** najbliżej leżące miejsca sprzedaży.

WARSZAWSKIE ZAKŁADY WYROBÓW IZOLACYJNYCH

„IZOLATOR" Sp. Firm.

Zarząd i Fabryka: Czerniakowska 166, tel. 9-74-66, Warszawa.

POLECA:

Izolację KORKOWĄ termiczną, chłodniczą, budowlaną.
Płyty Z CZYSTEGO KORKA do izol. **WAGONÓW, PAROWOZÓW,** wszelkich zbiorników.
Płyty i otuliny z kamienia korkowego do izolacji RUR, KOTŁÓW PAROWYCH oraz **CENTR. OGRZEWANIA.**
Płyty i otuliny bezwonne, nawskroś impregn. do **CHŁODNI LODOWNI** i t. p.
Masę azbestowo-okrzemkową i wszelkie materjały pomocnicze.
Wykonywanie **ROBOT IZOLACYJNYCH** przez monterów specjalistów.
PORADY techniczne **BEZPŁATNIE** z dziedziny techniki izolacji cieplnej, chłodniczej, akustycznej oraz wodochronnej.

CENY KONKURENCYJNE, wykonanie fachowe, dostawa **TERMINOWA.**
nw 5632 **PROSIMY ŻĄDAĆ SZCZEGÓŁOWYCH OFERT.**

Z dniem 1 września r. b., **przenieśliśmy nasze**

ZAKŁADY KRAWIECKIE

TELEFON 24-84
z Berlina do Poznania na
ALEJE MARCINKOWSKIEGO 24, I. piętro

i prowadzić je będziemy nadal z znaną w szerokich kołach naszej Klienteli solidnością i akuratnością. **Ceny bardzo umiarkowane.**

Polecając Zakłady nasze łaskawej uwadze Szanownej Publiczności, kreślimy się

z poważaniem

nw 5547 ***BERKAN.***

Zgłoszenia kandydatek z 6-ciu klasami szkoły średniej ogólnokształcącej przyjmują

Żeńskie Kursy Techniczne

w Poznaniu,
Kraszewskiego 17, m. 15.
Prosp. 20 gr. Znaczek na odpowiedź.
Pw 7320-56,184

Dentysta

uprawniony — kawaler, lat 34, kat., dobrze sytuowany, posiadający własną nowocześnie urządzoną praktykę, własne laboratorjum, 6 pokoj. mieszkanie w centrum 100 tys. miasta, pragnie poznać młodą lek. dent. lub kulturalną, gospodarną panią od lat 20—25. Cel matrymonjalny. Majątek dla wspólnego dobra pożądany. Panie którem zależy na szczęśliwej przyszłości zechce szczegółowe oferty z fotografją, której zwrot zaręczam, nadesłać do Kurjera Poznańskiego zw 10938

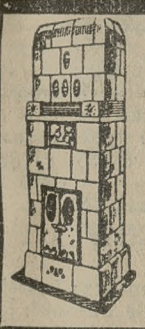

Sprzedaż kafli

Polecam mój skład kafli rozmaitych kolorów, pieców przenośnych oraz **wykonanie wszelkich robót zduńskich.**

Piotr Szymański
ul. Strumykowa 39, tel. 71-37
zw 10945

Wystawa przygotowanych na sezon jesienny

MODELI najwytworniejszego OBUWIA

własnego wyrobu — trwać będzie tylko

w niedzielę, dnia 13 września r. b.

Proszę zwrócić uwagę na moje okno wystawowe oraz wystawę wewnętrzną. Pw 7337/38-56,492/3

JAN RYBELSKI,
Tel. 28-02. Poznań, Aleje Marcinkowskiego nr. 23.

Dzielny

ekspedjent, oraz wolontarjusz, i chłopiec do posyłek

mogą się zgłosić.
DYONIZY KNAST, Poznań,
Stary Rynek 54.
Specjalny magazyn bławatów.
Pw 7281-56,51

WINOGRONA RUMUŃSKIE

Polecamy stale świeżo nadchodzące winogrona pierwszorzędnej jakości po najniższych cenach dziennych

Pw 7322-56,489 **„OVUMPOL"**
Z. Szubczyński i W. Schmidt
Hurtownia owoców południowych.
Poznań, Wielkie Garbary 17. Telefon 13-17.

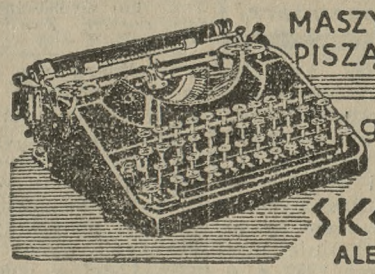

MASZYNA PISZĄCA **BARR** MORSEGO
góruje jakością i bije ceną
Wyłączna reprezentacja:
SKORA i S-KA POZNAŃ
ALEJE MARCINKOWSKIEGO 23
nw 1-12

Przemysłowiec

29 lat, posiadający poważne przedsiębiorstwo w Poznaniu **pozna odpowiednią Panią w celu matrymonjalnym.**

Pośrednictwo rodziców mile widziane. Tylko poważne oferty uprasza się do Kurjera Poznańskiego **zw 10881**

LIMUZYNA

6-osobowa „Chevrolet", 6-cylindrowy ma poza sobą 25 tysięcy km., w zupełnie dobrym stanie, korzystnie na sprzedaż

J. ŁOSINSKI — WRZESNIA
FABRYCZNA 32. Telefon 159.
zw 10960

Polska Jesień w Uzdrowiskach Śląskich

JASTRZĘBIE - ZDRÓJ

Najsilniejsze radjo-aktywne kąpiele sol.-jodobromowe w Polsce. Kąpiele borowinowe, kwasowęglowe, elektro- i hydroterapja, inhalacje. Leczy skutecznie reumatyzm stawów i mięśni, ischias, choroby kobiece, skrofulozę, artretyzm, osłabienie po chorobach nerwicowych, choroby serca, katary dróg oddechowych, rozedmę płuc.

Pobyt 3-tygodniowy zł 217,— Pobyt 4-tygodniowy zł 282,—

WRZESIEŃ — PAŹDZIERNIK — LISTOPAD

Opłatą objęte są: pokój z bielizną i światłem, całodzienne utrzymanie, opieka lekarska, wszelkie zabiegi lecznicze, obsługa, taksa klimatyczna. Żadnych dodatkowych opłat niema. Informacji udziela Dyrektor Zakładu Kąpielowego, jak również przyjmuje wyłącznie wszelkie zamówienia w poszczególnych willach. Tw 337

PIEGI

oraz wszelkie nieczystości skórne usuwa radykalnie od lat wypróbowany i niezawodny.

Krem Bella
wysyłka każdej ilości.
Cena za słoik 2,50 zł
Mydło Bella 1,25 zł
do nabycia w aptekach i drogerjach lub wprost we wytwórni.
Apteka p. Koroną
Poznań, Górna Wilda 61.
dw 3254

Dwa domy czynszowe w Śródmieściu

szlifiernię luster **i hurtownię szkła** wraz z maszynami, urządzeniem, towarami i wierzytelnościami, ponadto **większy plac budowlany,** wszystko razem, lub pojedyńczo **sprzedam** z wolnej ręki według umowy. Wiadomość i warunki u podpisanego zawiadowcy masy.

Zygmunt Gizella, Poznań, ul. Spokojna 11.
Pw 7123-56,382

Do odkażania słuchawek telefon.
wedł. rozporządzenia Pana Wojewody Poznańskiego z dnia 23. V. 1931 Pw 7324-36,86

płyn gotowy do samodzielnego odkażania

poleca **APTEKA w BAZARZE**
Tel. 5080 wejście z ul. Nowej Tel. 5080

PLISOWANIE

spódn. 2 zł, dekatyzowanie mtr. 30 gr, mereżki 20 gr, okrętki 15 gr, dziurki 3 gr, hafty tanio, wykonuje terminowo **„HAFTOPLIS", St. Rynek 10** (wejście Kurzanoga obok F-a Czepczyński i Kruk)
Pw 7224/9-35,28/9

Wspólnika

do składu, w najlepszem położeniu w centrum miasta, branży tekstylnej w Poznaniu **poszukuję.** Zgłoszenia piśmienne „Par", Al. Marc nk. 11, pod nr. **36,85.**
Pw 7323-36,85

CHORYM!

i ciężko cierpiącym przy różnych przewlekłych i zakaźnych chorobach wycieńczonym i uznanym za nieuleczalnych poleca się: Ciślak, Przyrodo-Lecznictwo Katowice, ul. Młyńska Nr. 15. Twarde owrzodzenia guzy, krwotoki i stan zapalny usuwa w krótkim czasie. **Pismo: Droga do Zdrowia** wysyła bezpłatnie. Tw 328

Majątek

400 mg., przy szosie, 3 klm. od miasta, gdzie gimnazjum **wydzierżawię** lub **sprzedam** z powodu działów rodzinnych. Agenci wykluczeni. Adres wskaże Kurjer Pozn. pod **zw 10959**

Dom handlowy
Poznań, ul. Woźna 12
narożnik Wielk. Garbar
2 minuty od St. Rynku
Własność firmy

Nadeszły wielkie transporty!

Po przeniesieniu mego składu dywanów z ulicy 27 Grudnia do olbrzymich lokali w własnym domu przy ulicy

Woźnej 12

powiększyłem znacznie zapasy.

Wybór u nas największy, towar znanej dobroci, a ceny zniżyliśmy, uwzględniając obecny kryzys, — do ostateczności. —

Kazimierz KUŻAJ — Centrala-Dywanów

Dywany — Kilimy — Chodniki — Kokosy — Materjały dywanowe — Filce — Maty — Obicia na meble i ściany — Nowości na dekoracje wnętrzy — Gobeliny — Narzuty — Kapy — Serwety — Pledy i t. p. Pw 7062/63-35.45/6

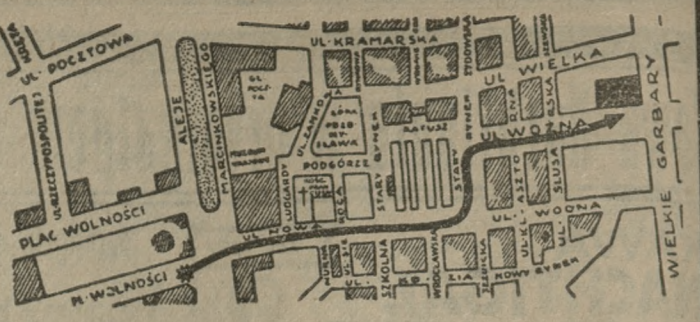

Z placu Wolności na ul. Woźną tylko 6 minut idąc ul. Nową i St. Rynkiem.

Przed domem przystanek tramwajowy 1, 2 i 6.

SEZON JESIENNY

W CZWARTEK
17 WRZEŚNIA
OTWARCIE

SUKNIE WEŁNIANE zł. 78⁵⁰

PŁASZCZE WEŁNIANE NA PODSZEWCE I WATOLINIE zł 140

JEDWABNE CREPE DE CHINE I GEORGETTE 85—

Z FUTRZANYM KOŁNIERZEM zł 225

KAPELUSZE **FUTRA**

PRZYJMOWANIE ZAMÓWIEŃ PODŁUG KOLEKCJI NAJNOWSZYCH MODELI, SUKIEN, PŁASZCZY, KAPELUSZY

POZNAŃ **GWARNA 14**

BOGUSŁAW HERSE

nw 5658

PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Poznaniu, przy ul. Zwierzynieckiej 10 i Bukowskiej i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Poznań, św Marcin tom XXI, wykaz 509 na imię **Barczewskiego Aleksandra** przemysłowca zostanie w drodze egzekucji dnia **15 września 1931.**, o godz. 11 przed poł. wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 23. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 18 marca 1931 r. Poznań, dnia 8 września 1931 r. **Sąd Grodzki II a.** nw 5 300

Na wniosek kupca **Czesława Szymankiewicza** w Poznaniu, Stary Rynek zast. przez adwokatów Wlazłę i Konwerskiego w Poznaniu do udzielenia odroczenia wypłat wyznacza się termin na **26 września rb.**, o godz. 11, pokój 23 tut. Sądu do rozpoznania sprawy. Wierzycieli wzywa się aby przybyli na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 5 września 1931 r. **Sąd Grodzki II a.** nw 5 301

Mam zaraz do oddania

2. K. 7/30. **PRZETARG PRZYMUSOWY.** Nieruchomość położona w **Kruczynku,** pow. jarociński, i w chwili uczynienia wzmianki i przetargu zapisana w księdze gruntowej Kruczynek, wykaz 52, na imię **Józefa Mikołajczaka,** rolnik w Kruczynku zostanie w drodze egzekucji **dnia 5 listopada 1931 r., o godz. 10 przed południ.** wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 9. Nieruchomość powyższą o powierzchni 9 ha 61 a 73 m (kwadratowy) składa się z roli, lasu i podwórza z domem mieszkalnym, chlewem stodołą i szopą. Wartość użytkowa mieszkania 60 mk., czysty dochód 10,97 tal. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 1 grudnia 1930 r. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z niemi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach. Zaleca się dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokółu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. Jarocin, dnia 17 lipca 1931 r. **Sąd Grodzki.** nw 5 299

Kupimy za gotówkę

nowe lub używane lecz w dobrym stanie:

2500 m rur 5/4" patent. lub gazowe bez szwu, 500 m rur 2", 150 m rur 4", 100 par kryz 5/4", 50 par kryz 2", 20 par kryz 4", 100 zaworów na parę przel. 5/4" z kryzami. — Prosimy o spieszne oferty z podaniem najniższych cen.

Józef Dziabaszewski i S-ka
Fabryka Maszyn zw 10956
Poznań, ul. Przemysłowa 35.

Restauracja Broadway
Starościńska 1
urządza **dzisiaj** 12 b. m.
wieprzobicie z tańcami
i różnemi niespodziankami do rana, na które Szanownych Gości i Sympatyków jaknajuprzejmiej zaprasza
zw 10 951 **Gospodarz.**

Służący
mówiący po polsku i niemiecku, z dobremi poleceniami, **potrzebny do Warszawy** od 15 października lub 1 listopada r. b. Zgłoszenia z odpisami świadectw, fotografją i podaniem wieku pod **zw 10 927** do Kurjera Pozn

Gospodarstwo
70 mórg przy wpłacie 12.000 korzystnie sprzedam, zamienię na dom, lub wydzierżawię, objęcie 6.000 złotych. „Pawilon", Poznań, Marszałka Focha 15. zd 60 633

SMALEC
najlepszy, czysto wieprzowy, marki Świt, Fy. Standart, Toruń
1/2 kg 1,30 zł Tw 339
wyrób krajowy i wszystkie inne **towary kolonjalne** po znanych **niskich cenach** poleca **detalicznie i hurtownie**
KONSUM POLSKI
ul. Wroniecka 12, nar ul. Stawnej. Telefon 27-13.

WYWOŁANIE. Franciszka Przebierałowa, zamieszkała w Błociszewie powiatu śremskiego wniosła o wywołanie zapisanej współwłaścicielki nieruchomości położonej w **Krzyżanowie** a zapisanej w księdze wieczystej nieruchomości Krzyżanowo wyk. L 28 Ludwiki ze Stachowiaków Przebierałowej i wydanie co do niej wyroku wykluczającego. Następców prawnych Ludwiki ze Stachowiaków Przebierałowej wzywa się by przed niżej podpisanym Sądem najpóźniej w terminie wywoławczym, wyznaczonym na **dzień 25-go marca 1932 r. o godz. 12-tej** w pokoju nr 16 zgłosili swoje prawa, w przeciwnym razie będzie wydany co do niej wyrok wykluczający. Śrem, dnia 28-go sierpnia 1931 r. **Sąd Grodzki.** nw 5 296

Wydzierżawienie polowania
polowanie 2400 mórg
do odstrzału kuropatw, zajęcy, rogaczy, bażantów i t. d Cena 650.— zł. zw 10 958
Majętność Nieborza, poczta Chobienice, pow. Zbąszyń.

1. N. 5/31. **UCHWAŁA.** W sprawie upadłościowej **„Młyn Parowy"** Walerja Ciesielska w Buku wyznacza się termin dodatkowy sprawdzenia wierzytelności na **dzień 30 września 1931 r.**, o godz. 10. Grodzisk, dnia 9 września 1931 r. **Sąd Grodzki.** nw 5 297

DROGĄ LICYTACJI PRZYMUSOWEJ
sprzedawana będzie dnia 18 września 1931 r.
Leszczyńska Fabryka Sprzętów Żelaznych w Lesznie, wraz z budynkami i maszynami prawie nowemi: jak automaty do sprężyn meblowych, do sprężyn zamkniętych, do sprężyn wiązanych, do haczyków, do łańcuchów P 8, odwijarka do blachy, nożyce do blachy 1 500 × 3 m/m, szmerglówka, wiertarki szybkobieżne, heblarka do drzewa, aparat do gięcia rur, 6 przebijarek, nożyce do krążków, 2 nożyce do żelaza, 2 ogniska kowalskie, kowadło, piec do suszenia mebli obj. 8 m³, tokarka, młynek do lakieru, motor elektryczny, transmisje z łożyskami, kołami pasowemi, pasami, wiele sznytów i innych rzeczy.
zw 10 949

W niedzielę, dnia 20 września 1931 r., o godz. 4 po południu, odbędzie się
publiczna licytacja
wydzierżawienia polowania w obszarze 2600 mórg **w gminie Orzeszkowo,** pow. Środa. Zarząd łowiecki zastrzega sobie wybór z trzech najwięcej dających. Zbiórka w Urzędzie Gminnym w Orzeszkowie. nw 5645

LICYTACJA MASY UPADŁOŚCIOWEJ
W poniedziałek, dnia 14. b m., o godz. 10-tej przed poł przy ul. Wronieckiej 1, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:
55 palt damskich, 6 kostjumów, 7 palt dziecięcych, 4 szlafroczki, 44 suknie, 6 swetrów, 11 palt niewykończonych, 3 spódniczki, 6 skór silowych, 2 skunksy, urządzenie składowe, piec gazowy, zegar, lustro, ca. 44 mtr. materjału oraz różne inne przedmioty.
Licytacja odbędzie się nieodwołalnie. nw 5 365
Pietruszewski, kom. sądowy, Poznań, pl. Wolności 9.

Akwizytor nasz, p. **Stanisław Rumiński,** niema już prawa zastępować nas.

Podając powyższe zainteresowanym do wiadomości, prosimy odtąd o zwracanie się we wszelkich sprawach, dotyczących „Jlustracji Polskiej", do administracji, Poznań, św. Marcin 70, lub też do agentur naszych, gdyż nie uznamy załatwionych po dniu 1 września rb. transakcyj pośrednio z p. Rumińskim.

Wydawnictwo „Jlustracji Polskiej",
zw 10 968/9 Poznań, św. Marcin 70.

OGŁOSZENIA DROBNE

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Ogłoszenia wśród drobnych: **1-łamowy milimetr 50 groszy**

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

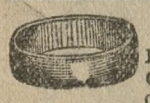

Benenowski
Półwiejska 3. — Chwaliszewo 76.
Obrączki, zegarki najtaniej Naprawy zegarków rok gwarancji.
zdw 602883/4

Skład
urządzeniem centrum sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 588

Skład
towarów krótkich, kapeluszy damskich, istniejący 15 lat, miasto powiatowe, mieszkanie 5 pokoi, sprzedam. Kossmann, Fredry 6. zdw 60 680

Dom
skład kolonjalny, wieś 1.500 mieszkańców, bez konkurencji, 6 mórg ziemi, sprzedam lub wydzierżawię, objęcie 2.000. Kossmann, Fredry 6. zdw 60 682

Rewerendę
nową na szczupłą figurę sprzedam tanio. — Adres Kurjer Poznański zdw 60 692

Skład
kolonjalny, magiel, 3 pokoje kuchnia, ruchliwa ulica sprzedam. Tomczak, Wierzbięcice 31. zdw 60 7.

Radjo
szafkowe Niegolewskich 1. m. 9. zdw 60 565

Skład
kapeluszy damskich w Poznaniu przy Rynku Łazarskim, dobrze prosperujący, tygodniowo 3 razy targi, z urządzeniem i towarem za 3.500. Adama Jeskego, skład. zdw 60 694

Nowy
Dom Komisowy sprzedaje kupuje meble używane różne inne rzeczy Woźna 16 Pw 7021/5-36.378/9

Parcele budowlane od 50 groszy m²
w okolicy Poznania sprzedaje Dom. Abdank Aleje Marcinkowskiego 13 I. pokój 15. Pw 7017/18-34.25/26

Białego
lisa (Polarfuchs), śliczny okaz, bardzo tanio sprzedam. Słowackiego 12, mieszkanie IV. zdw 60 688

Skład
cukrów w pełnym biegu sprzedam 2.000. — Oferty Kurjer Poznański zdw 60 656

Dwa
futra, damskie nowe, męskie, tanio sprzedam. Matejki 56, m. 10. zdw 60 650

Zakopane
Pensjonat Halka
ul. Zamojskiego 18. — Sprzedam willę z kompletnem urządzeniem pensjonatowem. Położona wśród dużej polany, nadającej się do dalszego budowania. nw 5 633

Korzystnie
sprzedam parcele większe i mniejsze w Poznaniu. Zgłoszenia pod zdw 60 715 Kurjer Pozn.

Składnicę
węgli z mieszkaniem sprzedam. Sulecki, Strumykowa 3. zdw 60 861

Gościniec
pełnym wyszynkiem i gospodarstwo 52 morgowe, ładna sala do zabaw i ogród stacja kolejowa w miejscu przy Poznaniu, z powodu starości korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdw 59 719

Bandonjum
144 głosy, i skrzypce sprzedam. Starołęcka, 79. zdw 60 829

Świetnie
prosperujący, od lat zaprowadzony skład kolonjalny (hurtownia) w większem powiatowem mieście sprzedam z powodu zmiany. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego Stary Rynek rw 2698

Skład
z towarem, mieszkaniem, zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdw 58 749

Nowości
na sezon jesienny tweedy już od 2.25 na płaszcze, kostjumy od 5.50, georgette-velutine na suknie, crepe-de-chine od 5.50, crepe-georgette od 7.25 w wszystkich kolorach poleca W. Groszkiewicz, hurt i detal, Poznań, Wrocławska 3. Pw 7 235-3697

Pluskwy
z zarodkami wytępiam radykalnie wydymieniem gazami trującemi; tępię szczury i t. d. Amicus, Maleckiego 15, II. zdw 88 760

Pianino
okazyjne sprzeda tanio Drygas, Kantaka 5. Pw 7327 36.106

Futro
damskie, nowe, sealowe sprzedam 330 zł. Półwiejska 37, mieszkanie 13. zdw 60 637

Worki
używane, 300 sprzedam, sztuka 50 groszy. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 640

Olbrzymiego psa
doga duńskiej rasy, nadającego się do stróżowania willi lub większego mieszkania, tanio sprzedam. Adamski, Dąbrowskiego 36. zdw 60 755

Płyty gramofonowe najtaniej
Salka do tańca
do dyspozycji klientów. St. Jarosz, ul. 27. Grudnia 3. zdw 60 669

Motocykle
mało używane gotowe do jazdy, za każdą możliwą cenę. Marjan Maik, Wrocławska 14. Pw 7020-34.53

Dom
w pow. mieście Mogilnie sprzedam, gotówka 10.000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 820

Płaszcz
damski granatowy zimowy tanio sprzedam. Wały Król. Jadwigi 1, mieszkanie 12. zdw 59 551

Wyprzedaż
całkowita dywanów chodników po cenach najniższych z powodu likwidacji interesu — Poznański skład dywanów, ulica Wrocławska 20, przy Placu Świętokrzyskim. zdw 60 016

Dobrze
prosperujący skład kolonjalny, przyległe 4 pokojowe mieszkanie, centrum miasta Poznania sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdw 60 065

Mieszkanie
2 pokojowe i kuchnia z nową jadalnią na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 002

Róże
krzakowe najpiękniejsze gatunki, 400 krzaków okazyjnie. Wierzbięcice 4, parter. zdw 60 178

Willa
ośmiopokojowa, 2 morgi ogrodu blisko stacji Luboń, tanio na sprzedaż Lasek Marsz. Piłsudskiego 7. zdw 59 983

Wysprzedaż! futer damskich
czarne źrebce bronz od 450 zł, sealowe 390 bibretowe 390 krety 390 piżmowce jasne ciemne 650, blamy pod futra męskie damskie 60 wydry bronz czarne 200 lisy srebrne 390 inne lisy 60 i kilka tysięcy skór na obsady od 5 zł poleca hurtownia futer Poznań, Aleje Marcinkowskiego 15 Bracia Milscy. nw 5 220

Rurki

do ondulacji losów od 1.60 zł jak wzór 3.75 lampki spirytusowe od 1.90 — poleca najtaniej Wenzlik — Poznań, Aleje Marcinkowskiego 19. dw 671

Gdańska
szafa 230×183 stara stół gabinetowy, szachowy, biurko „Barok", komody, lustra „Barok", „Empire", „Biedermayer", sekretera „Empire", salon mahoniowy, garnitur klubowy (skóra), ekran „Biedermayer", łóżko „Louis Filipp", szafy, bibljoteki, serwantki, stoły, krzesła, stoliki serwisowe, szkatuły do robótek, kilimy, skóry dzików, sarn, okazyjnie. — Antykwarnia Antoniego Pióro, Aleje Marcinkowskiego 28. Pw 7 295 36.63

Maszynę
do pisania tanio. Fabryczna 1, mieszkanie 10. zdw 60 405

„Centrala mebli"
Swarzędz poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór. Pw 6996 30.35

Meble
używane kupuję i sprzedaję po najniższych cenach Pocztowa 22 Pw 7 288-56.473

Parcele budowlane
przy szosie Warszawskiej bezpośrednio przy osiedlach „Dom Własny" i „Praca", wodciągi i kanalizacja przeprowadzone — wprost od właściciela do nabycia. Zgłoszenia: Malecki, Droga Dębińska 11 telefon 1190. Pw 7036-35.180

Meble
używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3, tel. 24 42 Pw 6989-1.65

Antyki
wielki wybór. Pocztowa 22. Pw 7 289-56.474

Zakład fryzjerski
w śródmieściu Gdyni sprzedam z powodu choroby. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 58 865

Gościniec w Poznańskiem
na wsi w ślicznem położeniu osobny zajazd dom masywny, z dużą salką do tego 9 mórg ogrodu w tem owocowy. Stodoła pod dachówką, świniarnia, obora i stajnia masyw., szopa i osobno stajnia dla przyjezdnych, do tego 25 mg. ziemi. Położone nad głównym traktem Szkoła w miejscu kościół 3 km. Zgłoszenia piśmienne do Kurjera Pozn. zdw 60 330. Pośrednicy niewykluczeni.

Drzewka
krzewy owocowe, bzy, róże, winorośle poleca A. Piliński, ogrodnictwo Górczyn, Szosa okrężna, dojazd tramwajem 4 tel. 70-06 zdw 60 478

Skład
cukierków, mieszkanie, korzystnie sprzedam Adres Kurjer Poznański zdw 60 506

Marja Antoinette
popiersie porcelanowe waza alabastrowa, serwis porcelanowy, kawowy leksikon „Brockhaus", jubileuszowy, tanio. Antykwarnia Aleje Marcinkowskiego 28. Pw 7309-36.66

Zegary
„Bull", „Empire", inne kandelabry, świeczniki bóżnicze, kinkiety, wazy porcelanowe, kryształowe, figurki, zegarki złote, etui rosyjskie wiele innych tanio Antykwarnia, Aleje Marcinkowskiego 28. Pw 7308-36.64

Płaszcze
jesienno-zimowe nadeszły. Piękne modele w olbrzymim wyborze po cenach rewelacyjnie niskich poleca P. Szczawińska i Ska, ul. Wodna 1. Przyjmujemy asygnaty Kredytu! Pw 7027-35.129

Budynek fabryczny
z kotłem parowym 50 qm. pow. ogrzew. 8 atm., dawniej pralnia parowa, większy objekt. na sprzedaż Oferty „Par", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 36.31. Pw 7301-36.31

Salon
elegancki empire palisander wykwintne pokrycie prawie nowy nieużywany korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 067

Parcele
budowlane przy Chociszewskiego 5 minut od tramwaju tanio sprzeda właściciel. Górczyńska 30. zdw 60 059

Tokarkę
do metalu, płatowcy, samochody części zapasowe z powodu likwidacji bardzo tanio na sprzedaż. Telefon 77-16. zdw 59 959

Sprzedam
dom ze składem w najlepszem położeniu w mieście na prowincji do tego obszerne zabudowania, ogród, 17 mórg łąki i ziemi. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nw 5629

Małą resztówkę
dom willa 8 pokoi, zabudowania, duży ogród 25 mórg ziemi zdrowo, urocze miejsce sprzedam lub zamienię na mniejszą willę przy mieście Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nw 5630

Sprzedam
dobry zakład fryzjerski, egzystencja pewna Zgłoszenia Kurjer Poznański nw 5608

Drogerję
korzystnie sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdw 60 218

Dorożkę samochodową
„Chevrolet" sprzedam 1 500 zł bez numeru 1 000 zł Łosiak, ul. Mickiewicza 13. zdw 60 217

Skład
obuwia przy ruchliwej ulicy z powodu choroby tanio sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 60 265

Kiosk
zaprowadzony, towar, urządzenie, obrót miesięczny 5.000 zł, porze latowej jak zimowej sprzedam inwalidzie za 4.500 zł, z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 317

W
Naramowicach prywatne sprzedam parcele pod budowę. Parcela 750. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 276

3.50 Bemberga
oryginalne pończochy jedwabne 1.50; macco 1.45; dziecięce bawełniane od 45 gr. mercyzyrowane od 75 gr.; sweterki dziecięce od 1.50; kamizelki nowość od 2.50; berety czeskie od 1.35; parę ol damski 4.50, modny 5.75, jedwabny elegancki 10.85, garsonki, golfy, trykotaże bielizna, biżuterja, nowości najtaniej Warszawskim Składzie Fabrycznym Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej. zdw 60 838

1.90 koszula
ciepła trykotowa męska; pulowery od 3.75; kalesony macco 1.60; czapki sportowe od 1.75; skarpety 38 gr., niciane mocne 45 gr., deseniowe jedwabne 90 gr., eleganckie 1.50; wełniane 1.75; krawaty od 65 gr.; bielizna dzienna, nocna największy wybór, najtaniej Warszawskim Składzie Fabrycznym Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej. zdw 60 839

Kino
aparaty dwa (Ernemann) i (Patego) tanio. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 520

Kanapę
z dwoma fotelami, dobrze utrzymaną, tanio sprzedam. Przecznica 12, mieszkanie 4. zdw 60 511

Lustro
(Trumeau) duże, tanio sprzedam. Patrona Jackowskiego 19, podwórze, mieszkanie 16 zdw 60 515

Wiolonczelę
połówkę w dobrym stanie sprzedam 120 zł. Wrocławska 14, m. 16 do 3. zdw 60 440

Kiosk
duży, murowany, towarem przyległym pokoikiem dobrze prosperujący, sprzedam śpiesznie z powodu wyjazdu. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 589

Skład papieru
sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 585

Płaszczy
kilka modelowych sprzedam okazyjnie. Matejki 56, m. 4. zdw 59 134

Samochód
Chevrolet, limuzyna, mało używany, korzystnie na sprzedaż. Leon Studziński, Kościerzyna — Pomorze. Telefon 67. zdw 59 014

Futro
męskie, oraz damskie seale sprzedam okazyjnie. Matejki 56, m. 4. zdw 59 1[illegible]

3,50 pulower męski
sweterki od 1.50; kalesony ciepłe 1.50; berety od 1.35; koszule wierzchnie 2.95; pończochy oryginalne Bemberga 3.50; jedwabne 1.40; macco 0.95; skarpetki 0.35; nicianki 0.45; jedwabne 0.90. Krawaty, rękawiczki najtaniej w Składzie Fabrycznym Władysława Trojanowskiego, Wielkie Garbary 36, obok Wielkiej. zdw 59 409

Pianino
krzyżowe zagraniczne okazyjnie do sprzedania Strzelecka 26 m. 6 zdw 59 552

Eleganckie kapelusze damskie
filcowe, aksamitne w wielkim wyborze po niskich cenach poleca G. Lewicka Poznań-Jeżyce, ul. Kraszewskiego 17 (wejście z ul. Szamarzewskiego).

Okazja
Sprzedam bardzo korzystnie natychmiast mało używany trak. Ładownia Akumulatorów Leon Jankowski, Poznań Aleje Marcinkowskiego 19. zdw 60 407

Obrączki ślubne
biżuterje i zegarki poleca najkorzystniej A. Prante Stary Rynek 91, wejście z ul. Wronieckiej zdw 60 439

Okazja!
Dobra lokata kapitału. Sprzedam 96 mórg dobrej ziemi nadającej się na przemysł każdej branży, tor kolejowy na miejscu, 12 km od Poznania Komunikacja dogodna. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 421

Tanio
sprzedamy kilka używanych samochodów otwartych i krytych. „Praga" Automobile Plac Wolności 11, telefon 55-33. zdw 60 380

Urządzenie
hotelu: łóżka krzesła, szafy, korony sufitowe, kanapy szeslągowe, materace włósienne. Składowa 4 (podwórze) od 3 do 6. zdw 60 328

Willa
na prowincji z wolnem mieszkaniem dochodem 5 000 rocznie, gotówką 30 000, reszta hipoteka. — Oferty Kurjer Poznański zdw 60 400

Samochód
reklamowy Ford okazyjnie sprzedam. Stary Rynek. Ratuszowa 31, restauracja. rw 2706

2 motory
elektryczne na prąd zmienny Stocznia Gdańsk 220/380 3.2 kw. 1430 obrotów, Braun Browerі 220/380 wolt. 2.25 kw. 1440 obrotów mało używany, sprzedam tanio. Bittner, Dąbrowskiego 79. rw 2706

Gramofon
nowy tanio. Słowackiego 27, Szymańska. zdw 60 338

Kluby
skórzane, kasę National sprzeda okazyjnie Nowy Dom Komisowy, Woźna 16 rw 2694

Motocykl
Indian z przyczepką 10-konny, dobrze utrzymany tanio sprzedam. Małe Garbary 5, mieszkanie 4. rw 2693

Restauracja
3 pokoje, sala, trzypokojowe mieszkanie, wprost od gospodarza zaraz wolne, ul. Główna 122. rw 2691

Maszyna
„Singera" w dobrym stanie na sprzedaż. Obejrzeć można od 3 po południu. Kościelna 16, jw 1437

Wóz
rzeźnicki (berliński) z powodu nabycia samochodu na sprzedaż. W. Tomkiewicz Dąbrowskiego 88. rw 2690

Śrem
skład z dwoma oknami wraz z 5-pokojowem mieszkaniem przy głównej ulicy bez odstępnego zaraz do wynajęcia. J. Szubert, Rynek 19. rw 2682

Restaurację
z mieszkaniem blisko Starego Rynku zaraz sprzedam. Oferty Kurjer Poznański Stary Rynek rw 2673

Gościniec
kolonjalka, skład rzeźnicki, bez konkurencji, w dużej wsi (1.500 mieszkańców), przy lesie i jeziorze, sześć pokojowe mieszkanie, sala, trzy morgi ogrodu, sprzedam lub wydzierżawię dogodnych warunkach. Oferty Kowalski, Kcynia, Dworzec. Pw 7 335/36 56.495/96

Sprzedam
parę koni, kare walachy. Czajcza 4. zdw 60 940/41

Majątek
ziemski nadgraniczny ca 700 mórg z idealnemi warunkami hodowli i zbytu masowo drobiu spec. gęsi za granicę, z dobrą ziemią i budynkami oraz inwentarzami — sprzedam niebywale tanio przy wpłacie małej reszte na długie lata z amortyzacją Oferty Kurjer Poznański zdw 60 388

Folwark
ca 680 mórg magdb sprzedam szybko się decydującemu za 150 tys. zł przy wpłacie od 50 tys. z powodu zmiany stosunków, reszte na kilkadziesiąt lat, niski procent. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 387

Majątek
ca. 400 mórg, blisko Poznania, przy szosie, przy głównej linji kolejowej, położenie piękne, ziemia dobra, komunikacja świetna, zamienię na dom w Poznaniu lub Gnieźnie. Zmiana z powodu stosunków rodzinnych. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 364

Centrum
miasta Grodziska skład do każdej branży wolnem mieszkaniem — ewentualnie kamienica zaraz dogodnych warunkach do nabycia. Zgłoszenia Stasiński, Grodzisk, Zbąszyńska 1. zdw 60 313

Para
średnich koni do sprzedania. — Dąbrowskiego 28, biuro. zdw 60 306

Pianino - Fisharmonję
tanio sprzedam. Prymas, Langiewicza 2. zdw 60 304

Wyżeł
w drugiem polu dobry na kury i zające na sprzedaż. Bolesław Buda, Porażyn, poczta Opalenica. zdw 60 297

Wózek dziecięcy
futro męskie i buty wysokie — sprzedam tanio. Wybickiego 2, parter, prawo. zdw 60 294

Wózki dziecięce
teraz tanio. Grudnia 15, podw. zdw 60 357

Pies
szpic do sprzedania. Dębiec, ul. Wiśniowa 58. zdw 59 442

Wiedeński
salonik, pierwszorzędnie wykonany, mahoń nieużywany, kryty drogocennym brokatem, za połowę ceny okazyjnie do sprzedania. Zgłosz.: Kucharzyk, ppłk. w st. spocz., Rawicz, Wały Poniatowskiego 13. zdw 59 692

Meble
jadalnę tanio sprzeda Stolarnia, Kanałowa 13. zdw 60 341

3.00 pulower
męski, Sweterek 1.30 Kalesony ciepłe 1.30, Berety 1.30, Koszule wierzchnie 2.90, Pończochy oryginalne Bemberg 3.25, macco 0.80, krawaty od 0.40, tylko Wielkie Garbary 10, Jamont. zdw 60 538

Platformę
30 i wozy sprzedam. Zwierzyniecka 28. zdw 60 393/4

Wózek
lalkę sprzedam. Półwiejska 5, III., lewo. zdw 60 542

5 mórg
pod budowę lub ogrodnictwo sprzedam. Winiary, św. Leonarda 11. zdw 60 525

Skład cukierków
z mieszkaniem w powiatowem mieście sprzedam na dogodnych warunkach. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 532

Parcele
budowlane, Antoninek, Junikowo, metr kwadratowy ca. 0.60 do 1.50, oraz wszystkich dzielnicach Poznania sprzedaje „Osadopol", Rzeczypospolitej 9. zdw 60 831

Pianino
krzyżowe „Ecke" sprzedam. — Skryta 9, mieszkanie 5. zdw 60 548

Gruszki
sprzedaję Starościńska 1 a. zdw 60 431

Na pończochy
wielka zniżka cen — A. Szymański, Specjalny magazyn pończoch. Poznań, św. Marcin 1 przy placu św. Krzyskim. Pw 7031/32-35.149/150

Skład
rzeźnicki sprzedam tanio. Ulica Wodna 17/18, skład cukierków. zdw 60 487

Pianino
orzechowe sprzedam. Piekary 5, II., lewo. zdw 60 490

Skład
kolonjalny (suterena) na Górnej Wildzie z maglem i mieszkaniem za 5 500 Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 60 500

Łóżeczko
dziecięce, stół kuchenny z ramą, nowe tanio spurzedam Strusia 6, mieszkanie 30. zdw 60 468

Piekarnię
w pełnym biegu małem mieście, do objęcia 2 000 zł. Kompletne urządzenie. Adres Kurjer Pozn. zdw 60 396

Radjo
4 lampowe ekranowane, najnowszego układu wprost do sieci okazyjnie sprzedam. Łukaszewicza 19, mieszkanie 5. zdw 60 833

Piec
przenośny, kaflowy, 1.50 m. wysoki, okazyjnie sprzedam Łukaszewicza 19 mieszk 5. zdw 60 834

Elektrolux
nowy typ sprzedam korzystnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 836

Wóz
rzeźnicki, fason berliński sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 60 804

Łóżko
żelazne z materacem, szafkę i stół sprzedam. Niegolewskich 10, II. prawo. zdw 60 743

Radjoaparat
czterolampowy Neutrovox Młyńska 12a, mieszkanie 6. zdw 60 754

Parcele
897 m. kw. sprzedam zaraz przy ul. Gen. Kosińskiego. Zgłoszenia Dolina 2 m. 6. zdw 60 756

Płaszcz
zimowy, męski czarny, damski jasny ubranie granatowe, mało używane, eleganckie. Pocztowa 21 I. prawo. zdw 60 757

Dobrą kurtkę
skórzaną sprzedam. Kłosowski Wrocławska 13. zdw 60 970

Samochód
ciężarowy, zagwarantowany zarobek 400—500 zł tygodniowo, z powodu choroby sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 830

Gospodarstwo
12 mórg ziemi, zabudowania masywne, żywy i martwy inwentarz, cena według ugody — sprzedam natychmiast. — Józef Frąckowiak, Obrzycko, plac Lipowy 4. zdw 60 913

Eleganckie
urządzenia kuchenne tanio. Tasiemski, stolarnia, Czesława 11 (Wilda). zdw 60 936

Rzeźnicki
skład, bez konkurencji, bardzo ruchliwa ulica, najchętniej nowożeńcom z prowincji sprzedam za raz. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 898

Jadłodajnia
w pełnym biegu sprzedam. Wskaże Kurjer Poznański zdw 60 862

Łóżeczko
materacem, pościelą. Przecznica 2, m. 4. zdw 60 745

Maszynę
krawiecką sprzedam. Matejki 5, mieszkanie 16. zdw 60 810

Salonowy
gramofon okazyjnie poważnym reflektantom. Focha 27, front II. m. 9. zdw 60 606

Pszczoły
ule sprzedam bardzo korzystnie. Mazowiecka 37, II. zdw 60 634

„Tatrę"
limuzynę, dwucylindrową, czterodrzwiową, mało używaną okazyjnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 822

Skład
nabiału, delikatesów sprzeda korzystnie Jewasiński, Długa 8. zdw 60 784

Wózek
Brennabor, granatowy, niklowany dobrze utrzymany sprzedam — Półwiejska 2 m. 8 zdw 60 789

Skład
cukierków dobrze zaprowadzony sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdw 60 790

Maszynę
słupkową i damską sprzedam korzystnie Kownacki Niegolewskich 22. zdw 60 797

Maszynę
krawiecką Singera sprzedam. Św. Marcina 66/67 mieszkanie 40, ostanie podwórze, lewo. zdw 60 982

Motocykl
sprzedam tanio. Adres Kurjer Poznański zdw 60 985

Maszyna
damska Singera, okrągłe czółenko. Szyperska 3, m. 3. zdw 60 978

Skład
spożywczy i nabiału sprzedam. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 619

Młyn
motorowy, przemiał 150 centnarów, zamienie na dom, folwark. Cyraniak, Kozia 12 zdw 60 612

Radjokomplet
czterolampowy, nowoczesny, opancerzony, lampa ekranowa, aparat anodowy, prąd stały, razem lub oddzielnie, gotówka, spłaty, okazyjnie zaraz Łąkowa 14, m. 22. zdw 60 646

Sprzedam
prawie nowy ciepły płaszcz, czarną suknię za bezcen średnia figura. Ryś Wodna 17/18 zdw 60 975

Szklarnia
skład papieru, galanterji i obrazów z mieszkaniem w mieście powiatowem dużo szkół i wojsko tanio sprzedam. Kurjer Poznański nw 5656

Skład
galanterji skórzanej, zabawek, zaprowadzony od 35 lat, bezkonkurencyjnem położeniu kuracyjnej miejscowości Wielkopolsk. z dużym zapasem świeżego towaru, całym inwentarzem, ewentl. mieszkaniem sprzedam wskutek śmierci właściciela za ⅔ wartości. Cena 18—20.000 bez najmniejszego długu. Zgłoszenia poważnych reflektantów do Kurjera Poznańskiego pod dw 998

Mody męskie
tanio, modnie, według miary, pod gwarancją. Ubrać można się tylko u Stachowskiego. Woźna 14b, skład sukna. zdw 60 894

Po prezenty i nagrody
alpakowe, mosiężne, srebrzone, porcelanowe, szklane, fajansowe, tylko wprost do Hurtowni Porcelany Wronięcka 24 podwórze. Tamże kupuje się tylko tanio. — Tamże kupuje się tylko najkorzystniej. zdw 60 893

Wyżeł
dobry wiatr na sprzedaż. Wrocławska 18, podwórze lewo. Wieliński. zdw 60 652

Firany
tiulowe, woalowe, madrasowe, kołdry na wacie i wełnie własnej fabrykacji już od 14.50. Wełna chemicznie czyszczona na kołdry kg od 12 zł. Wata od 2 zł. kilogram — W. Groszkiewicz, Poznań, ul. Wrocławska nr. 3. Hurtownie i detalicznie Pw 7233-36.98

Dom
rodzaj willi, pół morgi ogrodu, przy Poznaniu 7.000, wpłaty 5.000. Półwiejska 18, mieszkanie 19. zdw 60 875

Dwa pontony
żel. 8×150 mtr. zbiorniki do okowity, smary itp. W. Kluczyński, Piekary 4, tel. 7973. zdw 60 908

Płachty
nieprzemakalne, worki do cebuli, derki na konie, dostarcza najtaniej Wejman Syn, Poznań Kościelna 24. zdw 60 905

Skład
samochodów, motocykli i przyborów samochodowych z towarem, wartości 30 tysięcy, sprzedam bardzo okazyjnie, ewentualnie zamienię na parcelę, dom, hipotekę oraz dopłacę do 20 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdw 60 912

Restaurację
jadłodajnię z mieszkaniem, centrum, sprzedam 7.000. Pijanowski, Zielona 3, parter, lewo. zdw 60 935

Seter iryjski
w drugiem polu, sprzedam pod gwarancją. Kurasz, Sędziuko, poczta Buk. zdw 60 907

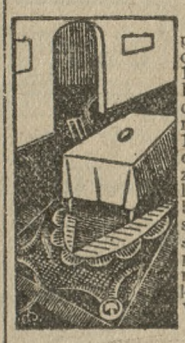

Dywany
perskie 175 × 250 od 42.00, bouclé 175×250 od 50.00, bouclé 175 × 250 od 125.00, chodniki z metra od 1.95, linoleum, ceraty, stołowizna, płótna, inlety, serwety gobelinowe, pluszowe, stale na składzie, poleca po zniżonych cenach W. Groszkiewicz, Poznań, Wrocławska 3. Pw 7 234-36.99

Skład
ul. Nowa nadający się na skład futer. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 901

Drukarnia
z maszyną pospieszną 7 000,— Oferty Kurjer Poznański zdw 60 951

Pracownię
krawiecką z mieszkaniem w Toruniu w centrum punkcie dobrze zaprowadzoną, sprzedam zaraz. „Par", Toruń Szeroka 46. Pw 7340-64.277

Wózek
dziecięcy tanio Wielkie Garbary 33, mieszkanie 12. zdw 60 956

5 KUPNA

Aparat
podzielczy do gryzarki horyzontalnej kupi używany „Montan", Ostrów. Raszkowska 26. zdw 60 246

SAMOCHODY
używane, kryte i otwarte kupimy za gotówkę. „AUTO-LOT", Dąbrowskiego 83-85, tel. 77 67. zw 10 882

Kupuję
złoto, srebro, brylanty i płacę najwyższe ceny F. Tarkowska Plac Wolności 11. Pw 6992-20 143

Gabinety męskie
jadalnie, sypialnie, garnitury klubowe w skórze i gobelinie, biurka, szafy, stoły, krzesła, łóżka, bibljoteki, pianina kupuje i płaci wysokie ceny Dom Komisowy — Dominikańska 3, telef. 2442. Pw 7126-35.68

Willę
wygodnie urządzoną z ogrodem, położoną w śródmieściu Poznania, kupię za pełną gotówkę. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 58 934

Suszarnię
płatków ziemniaczanych, możliwie systemu „Förstera", tylko w dobrym stanie, poszukujemy zaraz. — Dziabaszewski, Poznań, Przemysłowa 35, fabryka maszyn. zdw 59 546

30 krzeseł
i żarówki 220 volt używane kupię. Kurjer Poznański zdw 60 356

Psa
mocnego, czujnego, ostrego kupię. Oferty Kurjer Poznakski zdw 60 350

Kupię
fabrykę wód mineralnych i hurtownię piw Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 60 360

Frak
średnią figurę kupię Oferty Kurjer Poznański zdw 59 612

Piec
używany kaflowy przenośny kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 58 892

Kupię realność
wysoko dochodową, gotówka lub wpłata do 80 000 zł. Oferty tylko wyczerpujące z dokładnym opisem pod „Dochodowa", „Par", Bydgoszcz, Dworcowa 54 Pw 7300-63.496

Kupię
budynek (willę) 2—3 mieszkaniowy z ogrodem tylko Poznaniu za gotówkę. Agenci wykluczeni. — Oferty Kurjer Poznański zdw 60 061

Kupię
parcele 600—800 m kw. za gotówkę w śródmieściu lub Sołaczu, Mazowiecka. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 60 062

Parcele
600—900 m kw. Jeżyce, okolicy Grunwaldzkiej Marcelińskiej. — Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 60 060

Bufet
kredens modny kupię okazyjnie. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 614

Rower
damski w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 559

Parcelę
blisko tramwaju za gotówkę kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 445

Rusztowanie
murarskie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 519

Kolonjalkę
tanią kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 603

Kupię
dobre używane linoleum. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 594

Koncesję
na wyszynk wódek kupię lub wydzierżawię. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 846

Psa
dobermanna, czujnego, ostrego kupię. Aleje Marcinkowskiego 15, magazyn futer. zdw 60 751

Piecyk
westfalski kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 761

Kupimy samochód
używany, małą limuzynkę w dobrym stanie. Oferty z dokładnym opisem i ceną do ekspedycji Kurjera Poznańskiego dw 1058

Brylanty, złoto, srebro
kupuje stale Zygmunt Kutzner św. Marcin 50. zdw 60 720

Regał
bufetowy do składu piek. 3.00 — 3.50 szeroki kupię. — Zgłoszenia spieszne Ludwiczak Marcelego Mottego 2 zdw 60 947

6 KAMIENICE

Willę
wolnem mieszkaniem sprzedam. Czech. Puszczykówko. zdw 60 367

Willa
sześciopokojowa, komfortowa — ogród 50 000 sprzedam Czarnecki Ratajczaka 13. zdw 60 296

Kamienicę
nowszą czynszową do 50 000 — wpłacę 30 000 kupię. Gniezno — Inowrocław. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 59 966

Kamienicę komfortową
przy głównej ulicy z składami, wolnem mieszkaniem sprzedam. Cena 150 000 wpłaty 90 000, dochód 18 000 reszta hipoteki. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 205

3 domki
3 morgowy ogród, 6 pokojowe wolne mieszkanie, elektryczność, telefon (79-49). Całość, częściowo korzystnie sprzedam. Bosa 20. Górczyn. zdw 60 181

Administrację
domów oraz prowadzenie ksiąg meldunkowych przyjmuję. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 501

Willa nowa
2 mieszkania 5 i 4 pokojowe i 2 małe mieszkania, ogród, 10 minut drogi od placu Wolności, cała wolna, wydzierżawię za 40—50.000 pożyczki I. miejsce lub sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 549

„Polsko - Angielskie"
Tow. „Elastic-Beton" buduje domy na 15-letnie spłaty — Parcele pod Poznaniem od 50 gr mtr² Informacje Aleje Marcinkowskiego 13 pok. 15 telefon 3715 Pw 7022/23-34.83/4

Ratajczaka
narożnik, sprzedam zamienię. Gotówka. Kurjer Pozn. zdw 60 741

Kamienica
dwupiętrowa, czynsz 3.700 złotych (Jeżyce) cena 32.000 wpłaty 18 000 spiesznie sprzeda „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 60 673

6 000
poszukuje na I hipotekę kamienicy. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 874

Kamienica
4 piętrowa, narożnikowa, w centrum, dochód 23 tysiące, wolne mieszkanie 7 pokojowe, sprzedam za 210 tysięcy, wpłaty 60 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 911

Kamienica
3 piętrowa, olbrzymi narożnik, 70 metrów frontu. Dochód przeszło 16 tysięcy, sprzedam za 150 tysięcy, wpłaty 70 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 60 910

7 PIENIĄDZ

5 000 zł
poszukuje na I hipotekę gospodarstwa 70 morgowego w dobrej kulturze, procent podług ugody. Zgłosz. do Kurjera Poznańskiego zdw 60 267

Zł 700
za gwarancją i dobrem oprocentowaniem na miesięczne spłaty poszukuje urzędniczka na stałej posadzie. Łaskawe oferty uprasza Kurjer Poznański zdw 59 742

Bezkonkurencyjny i rentowny
przemysł, mający wspaniałe widoki rozwoju poszukuje udziałowców od 1000.— zł wzwyż wskutek zamiany zakładów na spółkę, statutowo gwarantowna dywidenda 12 procent. Reflektanci z podaniem wysokości udziału dopóki zapas starczy oraz po bliższe szczegóły zdw 60 347

5 000 zł
wypożyczę na I hipotekę, procent 2—3 pokojowe mieszkanie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 303

10 000
poszukuję na I. hipotekę majątku wartości 80 000 Oferty Kurjer Poznański zdw 60 301

Zaraz
wypożyczę 15 000. Kurjer Pozn. zdw 60 344

20—30 000 zł
na I. hipotekę domu wartości 300 tys. poszukuję. Dam dobry procent Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 473

Kto
pożyczy 5 000, gwarancja hipoteczna. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 945

Wspólnika
(wspólniczki) z gotówką 2000 zł poszukuje inwalida z koncesją na pełen wyszynk do pierwszorzędnego lokalu w powiatowem mieście. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 471

10 000 dolarów
pożyczki poszukuję na jeden rok pod zastaw pierwszomiejscowej hipoteki na realności wartości 350 tysięcy. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 510

6 000
poszukuję na I. hipotekę. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 438

Wspólnik (czka)
do składu, centrum, 1.500 gotówki. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 657

Dam
dobrą stałą posadę za wypożyczenie 2.000—6.000 w bezkonkurencyjnem przedsiębiorstwie handlowem, centrum Pozannia. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 735

7 000
dam na I hipotekę; warunek mieszkanie 3. lub 2 pokoje Poznań. jako procent. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 802

Kto
pomoże wdowie i pożyczy 100—200 złotych kaucji celem uzyskania stałej pracy? Oferty Kurjer Poznański zdw 60 267

Poszukuję
pożyczki 5.000 zł gwarancja pewna. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 900

8 — 20 000
dam I. hipoteka dom Poznaniu. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 897

60 000 zł
na I hipotekę poszukuje na 2 lata. Procent za rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 819

Poszukuję
pożyczki 4.000 zł na I. hipotekę gospodarstwa 85 morgowego wartości 35 tysięcy, zabezpieczenie w dolarach. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 60 928

15 000
wypożyczę I. hipotekę. — Adres Kurjer Poznański zdw 60 610

10 000 zł
na hipotekę domu w Poznaniu dam temu właścicielowi, który mi da 3 pokojowe mieszkanie (pośredników wykluczam). Zgłoszenia przyjmuje Onufrego Kopczyńskiego 22. I piętro. zdw 60 969

70 — 100 000 zł
pożyczki poszukuje na przeciąg 1 roku poważny młyn parowy położony w dobrej okolicy dobrze prosperujący, o wartości 1.200.000 bez długu, za zabezpieczeniem I hipoteki w złotych w złocie wzgl. w dolarach. Procent podług umowy. Zdolność przemiałowa 170 tysięcy centnarów rocznie. Zgłoszenia skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 60 886

Okazja
Za wypożyczenie 5 000 zł dam udział w zyskach, oraz dobrą posadę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 954

8 000
szukam na hipotekę, procent 3 pokoje, komplet umeblowane i utrzymane. Kurjer Poznański — Jarocin „pożyczka". nw 5658

Wspólnika
10.000 do intratnego przedsiębiorstwa przemysłowego poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 958

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
2 pokojowe z kuchnią od gospodarza w Mosinie. Lipowa 10 do wynajęcia zdw 59 933

2 pokoje
z kuchnią w Puszczykówku wynajmę Nowacki. zdw 60 227

Dwa
pokoje kuchnia w śródmieściu z meblami 2 000 Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 60 219

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia, 90 miesięcznie. 2 lata naprzód. — Baranowska, Grobla 17. Pw 7 283-56.469

Okazja
skład rzeźnicki warsztatem, kompletnem urządzeniem korzystne położenie, dogodne warunki do wydzierżawienia od 1 X Bliższe informacje ul Ostrówek 6. I. zdp 58 494

Pokój
kuchnia meblami Górczynie zł 1 500 oddam zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 844

Willa
w Sołaczu dwa mieszkania po 5 pokoi sprzedam 80 000 zł lub wydzierżawię jedno mieszkanie. — Oferty Kurjer Poznański zdw 60 412

Mieszkanie
komfortowe 2 pokoje kuchnia, balkon, nowoczesna willa ulica Wyspiańskiego, wynajmie zaraz właściciel inteligentnemu samotnemu małżeństwu. Czynsz rok zgóry 1 500 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 455

4 pokoje
z przynależytościami w nowej willi na Sołaczu wprost od gospodarza do wynajęcia Informacje od 2.30—3.30. Matejki 50. — mieszkanie 7 zdw 60 373

Puszczykówku
3 pokojowe przy dworcu wydzierżawi Czech. zdw 60 366

Pokój
z kuchnią od gospodarza bezdzietnym. Aleja Szelągowska 13. zdw 60 317

Puszczykówko
2 i 3 pokoje i kuchnia do wydzierżawienia na stałe. Bliższe wiadomości: Restauracja Murawski, Puszczykówko zdw 59 583

Mieszkanie
3 pokojowe obszerne jasne z przynależytościami w spokojnym domu w najlepszym punkcie miasta Poznania bez pośrednictwa do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 339

Mieszkania
w willi przy lesie, piękne i zdrowe 2×3 pokoje kuchnia, łazienka. 2×1 pokój kuchnia z światłem elektr. 1. 10. wprost od gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia Wojciech Antkowiak Kolska 21, Osiedle przy Warszawskiej. zdw 60 505

2 ewentl. 3 pokojowe
mieszkanie wprost od gospodarza miesięczny czynsz w Ławicy wydzierżawię Zgłoszenia „Par" Al Marcinkowskiego 11 pod 56.447 Pw 7 189-56.447

Mieszkanie
2 pokoje i kuchnia na piętrze, wprost od gospodarza do wynajęcia 60 zł. miesięcznie dwa lata naprzód wskaże Kurjer Poznański zdw 60 534

Czteropokojowe
komfortowe zaraz, willa, Szelągowska 19. zdw 60 442

Mieszkania
2 i 3 pokojowe do wynajęcia od właściciela. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 555

Pięciopokojowe
z ogrodem warzywnym i owocowym w Swarzędzu Adres Kurjer Poznański zdw 60 491

Trzypokojowe
małe, komfortowe zaraz. — Szelągowska 19 zdw 60 441

Gospodarz
wynajmie 3 pokojowe, nowoczesne mieszkanie kwartalnym czynszem. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 408

Oddam
za pożyczkę 5 000 zł dwa pokoje kuchnię gwarancja hipoteka. — Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 60 489

Pokój
kuchnia, zwrot kosztów, zaraz wolne. Michalska, św. Marcin 14 zdw 60 712

Dwa
i jeden pokój z kuchnią na Komandorji od gospodarza. Dzierżawa rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 678

2
pokoje z kuchnią 3 pokoje z kuchnią zaraz do wynajęcia, willa 2 lata czynsz zgóry, przy ulicy Józefa Chociszewskiego Łazarz. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 744

2
pokoje kuchnia elektryczność o gródek czynsz miesięczny 65 zł. Żabikowo ul. Poniatowskiego 10. zdw 60 750

Puszczykowo
do wynajęcia przy dworcu w nowej willi 2 umeblowane pokoje z kuchnią, spokojnym lokatorom Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 592

Czterypokojowe
i sześciopokojowe, z komfortem, (Łazarz) już wolne za czynszem wynajmie „Pawilon", Marszałka Focha 15.. zdw 60 614

Czteropokojowe
Puszczykowie (willa) elektryczność, ogród oddam. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 816

5
pokoi, I. piętro, willa, zwrot dzierżawy 2.000. Cyraniak. Kozia 12. zdw 60 611

4 pokoje
słoneczne parterowe kuchnia łazienka, ogród wprost od gospodarza zaraz. Górna Wilda 113 m. 4. zdw 60 840

Małżeństwu
duży, frontowy, słoneczny i mniejszy gotowaniem. Jackowskiego 39 mieszkanie 6. jw 1448

4 pokoje
z kuchnią, front, II piętro, w najlepszem położeniu handlowem do wydzierżawienia. Oferty „Par" Aleje Marcinkowskiego 11. pod 36.100 Pw 7331-36.100

Mieszkanie
3 pokojowe, komfortowe, I. piętro, od 1. 10. do wynajęcia. Dębiec, Szosa Okrężna, przy Debinie. zdw 60 742

Dwa
próżne pokoje małżeństwu używaniem kuchni za zgodą gospodarza u starszej bezdzietnej wdowy. Wierzbięcice 29, m. 7, III. zdw 60 701

Dwupokojowe
kuchnia, czynsz 45 złotych, pokój kuchnia czynsz 25 złotych korzystnie odstąpi „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 60 672

Pokoik
z kuchnią, meblami zgodą gospodarza korzystnie odstąpię. Werner, Droga Urbanowska 47. II. zdw 60 906

Dwa
mieszkania dwupokojowe od gospodarza, czynsz zgóry. Sołacz, ul. Dobrzyńska. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 679

Trzypokojowe
Mazowiecka 5 oprócz niedzieli. zdw 60 950

2 pokoje
i kuchnia do wydzierżawienia od gospodarza Witkowska 21, Za Bramą Warszawską zdw 60 955

Pokój
łącznie kuchnią 200 wskaże Łukaszewicza 6, m. 14. zdw 60 962

9 SZUKA MIESZK.

Dwupokojowego
mieszkania z kuchnią i łazienką najchętniej w okolicy Łazarza lub centrum. Oferty z podaniem warunków Kurjer Poznański zdw 59 605

Mieszkania
2—3 pokojowego łazienką wprost od gospodarza za dzierżawę zgóry poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdw 59 613

3 pokojowego
mieszkania poszukuje za odstępnem bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 458

Dwupokojowego
mieszkania kuchni od gospodarza poszukuję. Oferty piśmienne — Kazimierz Chybiński, inspektor celny, Dyrekcja Cel, Poznań. zdw 60 485

Poszukuję
mieszkania 3—4 pokojowego płacę czynsz rok zgóry. Oferty z warunkami Kurjer Poznański zdw 60 323

Oficer
poszukuje 2—3 pokojowego mieszkania z przyległościami nie wyżej II. piętro Czynsz zgóry ewentualnie zwrot remontu. — Oferty Kurjer Poznański zdw 60 050

Poszukuję
5 pokojowego mieszkania komfort Łazarz lub Jeżyce zaraz. — Oferty Kurjer Poznański zdw 60 158

Mieszkania
poszukuję centrum. Czynsz zgóry Oferty Kurjer Poznański zdw 60 444

Potrzebne
2—3 pokojowe komfortowe mieszkanie od 1 10. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 363

Pokoju
próżnego z kuchnią lub bez wprost od gospodarza poszukuję. Dzierżawa za pół roku zgóry. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 878

Pokoju
z kuchnią, czynsz roczny, Jeżyce lub pobliżu Oferty Kurjer Poznański zdw 60 398

1 — 2 pokoje
kuchnia, przedmieście Poznania, od gospodarza, czynsz półroczny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 60 863

Pokoju
poszukuję od gospodarza Dzierżawa zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 687

Pokoju
z kuchnią ewentl. dwóch poszukuję. Płacę zgóry Oferty Kurjer Poznański zdw 60 497

Pokoju
z kuchnią poszukuje młode małżeństwo Oferty Kurjer Poznański dw 1 009

Poszukuję
mieszkania 3—4 pokojowego nie wyżej II piętra w spokojnej dzielnicy od 1 10 wprost od gospodarza Oferty z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego. zdw 60 772

Stróżostwa
poszukuje ślusarz, obeznany centralnem ogrzewaniem, instalacją. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 643

Mieszkania
1—3 pokojowego poszukuję, najchętniej w śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 60 639

Poszukuję
3 wzgl. 4 pokoi na I piętrze przy ul. Aleje Marcinkowskiego, Plac Wolności 3 Maja, Rzeczypospolitej, Placu Nowomiejskim Młyńskiej, Pocztowej od I października br. na biuro. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 60887

Poszukuję
pokoju z kuchnią wprost od gospodarza, w centrum. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 665

2 pokoje
kuchnię poszukuje najchetniej w śródmieściu. Płacę zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 648

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
kamienice w mieście powiatowem gdzie wszelkie szkoły średnie na majątek ziemski od 600 mórg. Dochód z kamienicy około 18 000 rocznie. Oferty wyczerpujące i bonitacje do Kurjera Poznańskiego zdw 59 297

Mieszkanie
trzypokojowe z kuchnią, słoneczne, I. piętro, śródmieście, Inowrocław, zamienię w centrum Poznania za dopłatą. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 659

Zamienię
5 pokoi z kuchnią w mieście kuracyjnem Inowrocławiu w willi, I. piętro, na podobne w Poznaniu, nie wyżej II. piętra. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 60 738

11 POKOJE UMEBL.

Młyńska 4
parter prawo, pokój umeblowany zaraz jednemu lub dwom. zdw 59 628

Słowackiego 27
wejście z Asnyka 1. III., mieszkanie 5, pokój dwuosobowy. zdw 60 072

Duży
jasny frontowy pokój dwuosobowy elektrycznością. Młyńska 3, mieszkanie 9. zdw 60 047

Pokój
z fortepianem zaraz. Wierzbięcice 53, m. 1. zdw 60 007

Centrum
pokój elegancki niekrępujący z utrzymaniem Wały Kościszki 9 II prawo. zdw 59 941

Elegancko
umeblowany, dwuosobowy pokój z wszelkiemi wygodami, z utrzymaniem do wynajęcia. telefon. Wały Wazów 3 b. II zdw 60 070

Pokój
dwuosobowy, dobrze umeblowany, pianino, elektryczność, łazienka. Ratajczaka 27. II., front. zdw 60 080

Umeblowany
pokój do wynajęcia. Maleckiego 33, I. prawo. zdw 60 263

Zaraz do wynajęcia
dwa pięknie umeblowane pokoje na atelier dla dentysty lekarza, adwokata lub biura Poznań ul. Gwarna 11. m. 5 telefon 52-55. Tamże jest pomieszczenie dla dwóch studentek z lepszych domów. zdw 59 962

Pokój
dwom panom. Rynek Jeżycki 2, mieszkanie 7. zdw 60 277

Pokój
panu. Matejki 65 I. lewo. zdw 60 166

Pokój
dla 1—2 z obiadami bez. Matejki 68 mieszkanie 1. jw 1 434

Pokój
inteligentnemu panu wynajmę. Długa 3 II ptr., prawo. zdw 59 144

Pokój
spokojny z komfortem, pianinem Wolnica 3. m. 9. zdw 59 560

Dla panów
duży ładny umeblowany pokój z łazienką elektryczność, telefon, zaraz. Mickiewicza 15. I. lewo, od 3. zdw 60 411

Frontowy
elektr. łazienka panu lub pani wynajmę blisko śródmieścia. — Stroma 7. m. 7 zdw 60 460

Centrum
pokój dla 1 lub 2 osób. Ul Kreta 22. m. 10, lewo. zdw 60 378

2
frontowe. Marsz Focha 49. m. 1 zdw 60 397

Umeblowane
dobrze 3 lub 2 pokoje kuchnia, elektryka, łazienka zaraz lepszym małżeństwu. Centrum. — Dzierżawa 6 mies. naprzód Oferty Kurjer Poznański zdw 60 385

Pokój
umeblowany, elektryczność. Spokojna 25 a. II. prawo. zdw 60 320

1—2 pokoje
razem lub osobno, eleganckie, czyste z utrzymaniem lub bez telefon. fortepian łazienka do dyspozycji. Grunwaldzka 20 a. m. 3. zdw 60 312

Pokój
Dolina 3, mieszkanie 3. zdw 60 299

Ładny
elektryczność, przystępna, Strusia 3, III., prawo Bardasz. zdw 60 362

Dla
osób z towarzystwa dwa mniejsze pokoje z kaloryferami wolne. Matejki 61, mieszkanie 4. zdw 60 358

Pokój
Grottgera 2 IV. zdw 59 492

Centrum
elegancki ewentl dwuosobowy, utrzymanie bez telefon. Kreta 6, wysoki parter, lewo. zdw 60 345

Pokój
umeblowany i biuro zaraz do wynajęcia. Działyńskich 7. m. 15. zdw 60 333

Uniwersytecie
Operze ładny dwuosobowy wynajmę zaraz Libelta 3. m. 4. zdw 60 332

Pokój
umeblowany, centralne ogrzewanie, łazienka, lift wynajmę. — Wały Leszczyńskiego 2. III. m. 7 zdw 60 329

Centrum
inteligentnym spokojnym osobom Ratajczaka 10. II. zdw 60 486

Czysty
pokój. Ratajczaka 11 a. mieszkanie 117. zdw 60 469

Pokój
duży zaraz. Aleje Marcinkowskiego 3 a. mieszkanie 7. zdw 60 466

Umeblowany
Ratajczaka 11 a. mieszkanie 54. zdw 60 508

Słoneczny
elektryczność, centralne ogrzewanie, Aleje Marcinkowskiego 24 mieszkanie 25. zdw 60 504

Dwuosobowy
z obiadami. Plac Nowomiejski 10 a. I. lewo. zdw 60 058

Ratajczaka
28, parter, prawo pokój panu. zdw 59 718

Mały
skromny pokoik (elektryczność) inteligentnemu panu. Wybickiego 2, m. 9. Wilda. zdw 60 215

Frontowy
elektryczność, Śniadeckich 9 m. 10 zdw 60 226

Frontowy
Małeckiego 10 mieszkanie 4. zdw 60 228

Umeblowany
przy dworcu, Focha 27, m. 12 Adamska. zdw 60 256

Skromny
pokoik. Skryta 10 mieszkanie 1 zdw 60 275

Pokój
dwuosobowy inteligentnym, utrzymaniem Słowackiego 35. II. prawo. zdw 60 289

Pokój
umeblowany słoneczny zaraz do wynajęcia. Niegolewskich 12. — mieszkanie 8. zdw 60 138

Pokój
1—2 osobowy. Wierzbięcice 39 a dom boczny II zdw 60 293

Centrum
słoneczny. dwuosobowy wynajmę Murna 3. II. m. 14 zdw 60 123

Pokój
frontowy, elektryczność panu. — Strusia 3. m 4. zdw 60 116

2 uczni
lub uczennice na wspólny pokój z utrzymaniem lub bez przyjmę. ewentl. korepetycje na miejscu. Piekary 5. mieszk. 2. zdw 58 946

Pokój
frontowy, elektrycznem oświetleniem 15 lub 1. 10. także na czas przejściowy Mickiewicza 11 parter, prawo. zdw 60 502

Frontowy
słoneczny, elektrycznością, biurkiem, 1—2 osobowy, pianino w domu. Marcin 59. III. zdw 60 564

Ładny
wynajmie. Kantaka 8. III. lewo. zdw 60 573

Dwuosobowy
Marszałka Focha 49. mieszkanie 8. zdw 60 571

Pokoje
elektryczność, Łazarz, Kossaka 21, mieszkanie 4. narożnik Wyspiańskiego. zdw 60 537

Dwuosobowy
Śniadeckich 9. mieszkanie 8. zdw 60 530

Pokój
elektryczność. Skryta 9, mieszkanie 3. zdw 60 526

Pokój
kuchnia w willi zaraz. Winiary, św. Leonarda 11. zdw 60 524

Pokój
wynajmę. Ratajczaka 13, II. zdw 60 523

Frontowy
wspólny panu. Łąkowa 13, m. 5. zdw 60 521

Elegancki
pokój panom wynajmę. Plac Sapieżyński 5. mieszk. 7. zdw 60 597

Pokój
frontowy dla 2 pań lub panów. Rybaki 9. III. lewo. zdw 60 602

Krasińskiego 8 b
pokój, elektryczność, centralne ogrzewanie, wynajmę. zdw 60 608

Pokój
dwuosobowy, frontowy wynajmę. Ogrodowa 11. III. lewo. zdw 60690

Pokój
słoneczny, niekrępujący, dwuosobowy wynajmę. Wały Królowej Jadwigi 2-a, m. 21. zdw 60 545

Pokój
dla 3 panów, światło elektryczne, łazienka, własna pościel. Śniadeckich 18, parter, lewo. zdw 60 543

Pokój
elektrycznością — inteligentnemu panu wynajmę. Słowackiego 37, Wielgoszowa. zdw 60 554

Pokój
1—2 inteligentnym panom elektrycznością wynajmę. Kraszewskiego 8. I., prawo. zdw 60 553

Spokojnemu
panu wynajmę pokój. Piekary 10, parter, lewo. zdw 60 551

Centrum
dwuosobowy. Kantaka 7, m. 9. zdw 60 560

Studentom (tkom)
frontowy, utrzymanie. — Wały Zygmunta Starego 6, m. 9. zdw 60 561

Centrum
wspólny panienkom, panom Marcina 29, III. zdw 60 558

Pokój
frontowy. Wierzbięcice 55, mieszkanie 3. zdw 60 557

Pokoik
bez pościeli, czysty, spokojny, elektryczność, zaraz. Poplińskich 19, III., Drygalska. zdw 60 562

Wdowa
wynajmie pokój. Wierzbięcice 49, mieszkanie 6 zdw 60 535

Śródmieście
dwuosobowy. Wrocławska 3. II., prawo. zdw 60 865

Dwu — trzyosobowy
solidnym osobom wynajmę. — Elektryczność: Józefa 6, II., lewo. zdw 60 427

Centrum
pokój od 15 oddam. Murna 3. — parter, prawo. zdw 60 374

Pokój
2 osobowy z elektryką przy Parku Wilsona Maleckiego 28. mieszkanie 22 II. zdw 60 384

Pokój
panom, pościel własna. Plac Nowomiejski 10 b, I. zdw 60 474

Frontowy
duży dwuosobowy niedrogi. — Szyperska 1, III. zdw 60 477

Spólnika
Rynek Łazarski 1, mieszkanie 10. zdw 60 182

Paniom
27 Grudnia 19. Strzelecka. zdw 60 492

Jednoosobowy
dwuosobowy Wodna 11, I. zdw 60 443

Pokój
utrzymaniem bez. Wierzbięcice 39 a. parter, prawo. zdw 60 498

35
pokoik umeblowany, elektrycznością, łazienka. Śniadeckich 4, parter, prawo zdw 60 461

Pokój
św. Wojciech 21, I., prawo. zdw 60 467

Pokój
na dwie osoby tanio. Wierzbięcice 34, m. 9. zdw 60 379

Pokoik
przy Starym Rynku 15. 9. Kozia 29, III. zdw 60 550

Pokój
dwuosobowy. Kanałowa 15, parter, lewo, m. 11. zdw 60 522

Pokój
dwuosobowy. — Stroma 26, mieszkanie 13. zdw 60 527

Pokój
Św. Józefa 3, parter, prawo. zdw 60 529

Pokój
balkonowy inteligentnej osobie. Zupańskiego 5, I., prawo. zdw 60 533

Pokój
dwuosobowy — Długa 4, parter, prawo, podwórze. zdw 60 552

Panience
pokój, pościel pożądana. Piekary 6, III., prawo. zdw 60 539

Dąbrowskiego
25 a, I., lewo !jeden, dwuosobowy. zdw 60 513

Dwuosobowy
wszelkiemi wygodami Słowackiego 21, II. zdw 60 451

Słoneczny pokój
ładny, pobl. parku Wilsona — elektr. dla lepszego pana Focha 27, m. 8. zdw 60 453

Dwuosobowy
Śniadeckich 6, mieszkanie 7. zdw 60 402

Dwuosobowy
czysty, bezdzietnemu małżeństwu, używalność kuchni, łazienki. Łazarz, Kanałowa 6, I., mieszkanie 15. zdw 60 403

Pokój
z klatki schodowej, św. Marcin 49, II. lewo. zdw 60 625 6

Pokój
Kopernika 8, I. prawo. zdw 60616

Dwusobowy
oraz wspólny. Wierzbięcice 39a, mieszkanie 10 zdw 60 601

20
pokoik, pokój 15.— dla pani. Wierzbięcice 31. m. 11. zdw 60 607

Panu
wspólny. Rybaki 9. dom tylny, I. prawo. zdw 60 579

Pokój
2 panom. Łąkowa 16. parter lewo. zdw 60 583

Pokój
Szwajcarska 16. m. 15. zdw 60 902

Pokój
dwuosobowy. Rybaki 12, m. 24. zdw 60 567

Małżeństwu
bezdzietnemu lub panienkom. — Kanałowa 7, IV., front. zdw 60 676

Pokój
wspólny. Ogrodowa 5. m. 9. zdw 60 623

Pokój
umeblowany. Długa 4. Bączkowska. zdw 60 664

Wspólny
panu, elektryczność. Szkolna 3, prawo, meszkanie 26. zdw 60 856

Pokoik
25 zł. Skryta 14, mieszk. 3. zdw 60 842

Tani
Grobla 19, m 12. zdw 60 843

Pokoik
panience. Kręta 4. II. prawo. zdw 60 708

Pokój
małżeństwu. Wielkie Garbary 18, III., lewo. zdw 60 866

Dwuosobowy
Piekary 20-21. m. 7. zdw 60 577

Pokój
frontowy, słoneczny, elektryczność, wynajmę. Niegolewskich 12, III, mieszkanie 7. zdw 60 586

Centrum
dwuosobowy utrzymaniem. (Aleje Marcinkowskiego 16. II. prawo. zdw 60 600

Pokój
z klatki schodowej 15. 9. Masztalarska 7a, III. zdw 60 599

Elegancki
duży, frontowy pokój dwuosobowy, elektryczność, 60.— Marsz. Focha 27, front II, m. 9. zdw 60 605

Pokój
wynajmę. Nowy Rynek 14-15. parter, prawo. Drożdżyńska. zdw 60 615

Pokoje
ładne, czyste, śródmieście, okolica teatru, uniwersytetu, jednej i dwom panienkom utrzymaniem. Wały Kościuszki m. 1. zdw 60

Pokoje
frontowe. Pomorska. Zygmunta Starego 6. zdw 60 635

Inteligencji
pokoje wynajmuje Aleje Marcinkowskiego 1. II. m. 7. zdw 60 674

Pokój
wspólny panu, paniom wynajmie Waliszka. Wybickiego 3. zdw 60 849

Dwa
łączne na mieszkanie lub biuro, telefon. św. Marcin 5. m. 13. zdw 60 825

Zygmunta
Augusta 10. IV. umeblowany. zdw 60 855

Pokój
frontowy na dwie osoby zaraz wynajmę. Kwiatowa 3. II piętro lewo. zdw 60 854

Pokój
wynajmę. Jeżycka 45. m. 9. zdw 60 882

Zupełnie
niekrępujący z klatki, salonik sypialnia, elegancko umeblowany. Piekary 24, m. 2. zdw 60 841

Dwuosobowy
duży, słoneczny, elektryczność Kantaka 7, m. 7. zdw 60 845

Pokoje
Gwarna 8. III. prawo. zdw 60 847

Pokój
umeblowany. Młyńska 12a, mieszkanie 10. zdw 60 828

Pokój
wejście klatki schodowej elektr., Górna Wilda 42 mieszkanie 9. zdw 60 824

Elegancki
pokój inteligentnej osobie 40 zł. Polna 3. front, II prawo. zdw 60 823

Dwuosobowy
słoneczny elektryczność. Szamarzewskiego 13-15. dom tylny I. piętro, m. 31. zdw 60 821

Ładny
dwuosobowy, utrzymaniem. Poplińskich 9. m. 5. zdw 60 820

Klatka
jeden, dwa inteligentowi u samotnej pani. Orzeszkowej 16. II. zdw 60 852

Panienkom
Krasińskiego 8c. zdw 60 818

Pokój
dwuosobowy Jeżycka 45. parter prawo. zdw 60 812

Pokój
wynajmę lepszemu panu Stary Rynek 60. m. 4. od 15-go. wchód Wrocławska. zdw 60 811

Pokój
panom. Kwiatowa 13. III. prawo. zdw 60 808

Słowackiego 35
mieszkanie 12, dwa pokoje wynajmę. zdw 60 778

Pokój
Maleckiego 8. I. zdw 60 776

Dwuosobowy
Romana Szymańskiego 9. m. 11. zdw 60 775

Pokój
elegancki, niekrępujący dla 1—2 Wolnica 3 m. 10. zdw 60 774

Pokój
centralne ogrzewanie Śniadeckich 24, mieszkanie 9. zdw 60 773

Niekrępujący
śródmieście. Adres Kurjer Poznański zdw 60 780

Pokój
dwuosobowy, utrzymanie, elektr., telefon, Pocztowa 29 III. prawo zdw 60 781

Niekrępujący
Łąkowa 15. III. prawo. zdw 60 782

Pokój
frontowy, osobny elektr., panu 15. 9. Wrocławska 20. III., lewo. zdw 60 783

Dwuosobowy
ogrzewanie, elektryczność, fortepian. Wierzbiecice 58. m. 17. zdw 60 719

Willa
umeblowany kulturalnemu. Topolowa 6 I., koniec Ratajczaka. zdw 60 666

Pokój
solidnemu panu. Wały Król. Jadwigi 5. II prawo. zdw 60 654

Panią
z całkowitem utrzymaniem mies. 70—80 zł. św. Józefa 6. III p. prawo. zdw 60 717

Wspólny
pokój panu. Piątek. Skarbowa 9. zdw 60 727

Wrocławska 5/6
mieszkanie 4. zdw 60 734

Pokój
miły tanio. Wrocławska 38, dom boczny, mieszkanie 32. zdw 60 724

Pokój
Ratajczaka 11a. 7 wejście. parter. prawo. zdw 60 725

Dwom
studentom pokój Spokojna 1. II. lewo. zdw 60 876

Pokoik
osobne wejście zaraz lub 15 wynajmę. Wesołowska 27 Grudnia 16. II lewo zdw 60 703

Dwuosobowy
utrzymaniem bez. Romana Szymańskiego 4. m. 8. zdw 60 800

2 inteligentne
panienki dobrem całodziennem utrzymaniem tanio. Półwiejska 7, m. 9. zdw 60 799

Pokój
niekrępujący elektryczność. Szewska 9. III lewo. rw 2705

Jedno
dwuosobowy. Różana 21. m. 6. rw 2700

Pokój
wynajmę. Wielkie Garbary 48, m. 7. rw 2697

Dąbrowskiego
23, mieszkanie 7, słoneczny, centralne ogrzewanie z utrzymaniem. jw 1450

Duży
słoneczny, z biurkiem, wynajme zaraz. Jackowskiego 39. m. 6. jw 1449

Dwuosobowy
Poznańska 27. mieszk. 4. jw 1445

Pokój
Przybylski, Matejki 46 zdw 60580

Pokój
dwuosobowy. Poznańska 26, m. 9. zdw 60 636

Mielżyńskiego
25 a. II., prawo, frontowy, duży, bez pościeli. zdw 60 647

Pokój
Strzelecka 28 a, parter, lewo, II. drzwi. zdw 60 642

Centrum
zaraz pokój czysty, słoneczny, osobne wejście. Kozia 25, front, mieszkanie 3 zdw 60 730

Dwuosobowy
Młyńska 12 a, mieszkanie 6. zdw 60 753

Pokój
centralne ogrzewanie. Słowackiego 31/33, m. 17 zdw 60 763

Pokoje
na jedną, więcej osób, utrzymanie. Mielżyńskiego 1, III. piętro. zdw 60 761

Panienki studentki
z lepszych domów przyjmie dom ziemiański. — Zapewniam macierzyńską opiekę, komfortowe mieszkanie, zdrowy wikt. Miesięcznie 140 zł. Staszica 17, I. piętro, m. 5. zdw 60 758

Ładnie
umeblowany 1—2 osobowy pokój z telefonem do wynajęcia. Marszałka Focha 47, mieszkanie 3. zdw 60 697

Niekrępujący
Patrona Jackowskiego 35, II., prawo. zdw 60 974

Pokój
frontowy, słoneczny małżeństwu lub panom. Ogrodowa 15. II. m. 5. zdw 60 721

Pokój
umeblowany 1—2 pań, panów. Szamarzewskiego 47, II. lewo. zdw 60 713

Pokój
klatki schodowej Piotra Wawrzyniaka 37, I. p. prawo. zdw 60 710

Pokój
słoneczny dla 1—2 pań lub panów. Kraszewskiego 9a, I. zdw 60 714

Pokój
frontowy, Śniadeckich 9. mieszk. 1 zdw 60 716

Dwuosobowy
jednoosobowy słoneczne, elektr., Mostowa 5, III. lewo. zdw 60 892

Ładny
jedno dwuosobowy, niekrępujący. Różana 4. m. 6. zdw 60 890

Pokój
balkonowy z utrzymaniem 2 inteligentnym panienkom Drowa Korbońska. Pocztowa 28. zdw 60 889

Pokój
Rzeczypospolitej 2. Chudzicka. zdw 60 675

Pokoje
utrzymaniem, bez. Poznańska 58a II prawo, narożnik Mickiewicza. zdw 60 651

Pokój
Grobla 30. II lewo narożnik Garbar. zdw 60 667

Pokój
oddam ewtl. małżeństwu. Kopernika 4. m. 7. zdw 60 792

Pokój
1—2 osobowy utrzymanie, obiady i bez. Grunwaldzka 17. I. zdw 60 794

Dwuosobowy
panom wynajmę. Cieszkowskiego 7, m. 5. zdw 60 795

Tani
z klatki, elektryczność. Drużbackiej 1 a, m. 6. zdw 60 628

Pokój
elegancki solidnemu panu, 3. Maja 7, m 11. zdw 60 624

Skromny
pokój dla 2 panienek. Łąkowa 19, parter, lewo. zdw 60 620

Pokój
dwuosobowy utrzymaniem zaraz. Św. Marcin 5. m. 11. zdw 60 618

Dwuosobowy
utrzymaniem. Łąkowa 16. I., — prawo zdw 60 079

Elegancki
pokój do wynajęcia. Słowackiego 25 parter, lewo. jw 1444

Pokój
dwuosobowy ewent. utrzymaniem wolny. Dąbrowskiego 36. m. 7. jw 1443

Czysty
dwuosobowy wynajmę. Dąbrowskiego 52. mieszkanie 4. jw 1440

Pokój
dwuosobowy. Wierzbięcice 37 a, m. 4. zdw 60 767

.. Dwuosobowy
Maleckiego 37, I., Szymańska. zdw 60 771

Zamku
blisko pokój frontowy utrzymaniem. Składowa 4. III. zdw 60 695

Śniadeckich 28
m. 6. pokoje, centralne ogrzewanie, utrzymanie lub bez do wynajęcia. zdw 60 700

Frontowy
dwie osoby Św. Marcin 22 m. 7. zdw 60 702

Pokoje
utrzymaniem 1—3 osobom. Półwiejska 2. m. 6. zdw 60 871

Elegancki
1—2 osobowy, elektr. łazienka Siemiradzkiego 11 Rujnerowa. zdw 60 967

Cieszkowskiego
7 III., prawo dwuosobowy. zdw 60 966

2 pokoje
umeblowane kuchnia 100 zł wynajmę. Rynek Jeżycki 3. m. 8. zdw 60 968

Pokój
niekrępujący. wejście Zielona 6. II. zdw 60 870

Dwuosobowy
małżeństwu używaniem kuchni lub studentom wynajmę. Górna Wilda 80. II prawo. zdw 60 904

Pokoje
1—2 wynajmę. Matejki 57. m. 2. zdw 60 909

Przyjmę
na stancję 2 kształcące się panienki z dobrem utrzymaniem i opieką rodzicielską. Fortepian w domu. Zgłoszenia: M. Kozłowska, Fr. Ratajczaka 15. zdw 60 696

Pokój
1—2 osób. Matejki 5. mieszkanie 7. zdw 60 689

12 SZUKA POKOJU

Czystego
wygodnego, jasnego, najchętniej utrzymaniem poszukuje na stałe wyższy urzędnik. Cena i piętro do Kurjera Pozn. zdw 58 085

Dwa pokoje
elegancko umeblowane, niekrępujące z łazienką, możliwie z telefonem w centrum miasta poszukuje pan Oferty Kurjer Pozn. zdw 59 596

Kto
wynajmie pokój solidny godzinowo dla przyjezdnych. Odpowiedź Kurjer Poznański zdw 60 415

Pokoju
bardzo zacisznego, słońce od rana do 2 z oknami na ogród, piec kaflowy kuchnia djetetyczna. — Kurjer Poznański zdw 60 335

Przyjezdny
poszukuje zupełnie niczem niekrępującego pokoju kilka dni miesiącu. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 517

Dwuosobowego
od pierwszego solidne urzędniczki warunek: centrum, spokój, fortepian. Oferty, cena Kurjer Poznański zdw 60 563

Dwóch
umeblowanych pokoi używaniem kuchni poszukują od 15. dwoje młodych, bezdzietnych małżeństw u spokojnych ludzi. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 566

Niekrępującego
pokoju umeblowanego z pościelą szuka pan Światło elektryczne. Cena: 35—40 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 425

2 pokoi
możliwie próżnych kuchnia poszukuje małżeństwo. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 463

Pokoju
wspólnego dla 2 solidnych panów poszukuje śródmieście. Oferty cena Kurjer Poznański zdw 60 414

Małżeństwo
urzędnik komunalny szuka pokoju próżnego lub umeblowanego. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 60 391

Próżnego
pokoju bez kuchni. Wilda, poszukuję. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 753

Pokój
dla dwóch osób z używaniem fortepianu, poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 596

Poszukuję
pokoju jednoosobowego w śródmieściu do 40 zł w rodzinie inteligentnej. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 990

Pokoju
trzyosobowego niekrępującego, używaniem kuchni krótki czas zaraz poszukuje starsza inteligentna rodzina. Cena Kurjer Poznański zdw 60 815

Poszukuję
pokoju próżnego z klatki schodowej śródmieście z podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 60 844

Małżeństwo
bezdzietne pokoju używaniem kuchni 40 najchętniej u samotnej osoby zaraz Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 972

Pokoju
na cichą pracownię, najchętniej wysoki parter, w centrum. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 645

2 pokoi
umeblowanych — większego i mniejszego — poszukuje od 1 października starszy pan z córką maturzystką. Oferty z podaniem ceny uprasza Kurjer Poznański zdw 60 641

Pokoju
z klatki schodowej, niekrępującego poszukuje kupiec. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 885

Próżnego
pokoju, poszukuje bezdzietne małżeństwo. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 722

Studentka
szuka pokoju utrzymaniem ewtl. obiadami w dobrym domu. Oferty cena Kurjer Poznański zdw 60 959

13 LOKALE

2
suche piwnice frontowe, nadające się na drukarnię oraz biuro do wydzierżawienia. Dąbrowskiego 28, biuro. zdw 60 305

Poszukujemy
1 do 2 ubikacji na biura od 1. 1. 1932. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 192

Lokal
sklepowy, nadający się na składnicę, do wynajęcia od gospodarza. Piekary 18, II., lewo. zdw 60 518

Okazja dla lekarza
ubikacje parterowe przy ul. Fredry, gdzie dotychczas mieściła się praktyka lekarska, są zaraz wprost od gospodarza do wynajęcia. Nadają się także na zakład dentystyczny. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 547

Ubikacji
na jadłodajnię kuchnią za miesięczną dzierżawą poszukuję. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 693

Ubikacje
na stajnie lub składnice wydzierżawię. Wierzbięcice 37. zdw 60 857

Ubikacyj suterenowych
jasnych, nadających się na pracownię i na pokój z kuchnią, poszukuję. Okolica obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 891

Skład
4 duże ubikacje przy ruchliwej ulicy do wynajęcia. Wiadomość przy ul. Matejki 65a, mieszkanie pierwsze, lewo. zdw 60 827

Skład
do wynajęcia, Kramarska 25 zdw 60 770

3
duże, jasne ubikacje suterenowe, światło elektryczne, w śródmieściu, mam zaraz do wynajęcia oraz składnicę. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 981

Ubikacje
przemysłowe, do wydzierżawienia większe i mniejsze gospodarz. — Dąbrowskiego 88. zdw 60 988

W Warszawie
można nabyć na własność nowoczesnym domu spółdzielni mieszkania: trzypokojowe około 12.000 zł czteropokojowe około 12 000; wszelkie wygody. Spłata długu bankowego utrzymanie domu, miesięcznie 180—210 zł. Po bliższe wiadomości adresować: Warszawa, Uniwersytecka 1. m. 8. nw 5655

Ubikacje
przemysłowe 450 kw. m. w całości lub częściowo do wynajęcia. Bittner, Dąbrowskiego 79. rw 2702

Garaże
warsztaty samochodowe i inne ubikacje. Bittner. Auto Garaże, Dąbrowskiego 79. rw 2703

Ubikacje
parter, I piętro, sklep 360 m. kw., Wielka, oraz parter 300 m. kw. św. Marcin, na hurtownię, przemysł, wydzierżawię. Bukowska 43, mieszkanie 5. zdw 57 945

2 pokoje
cele przemysłowe parter lub I piętro okolicy św. Marcina poszukuję od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 661

Skład
z przyległemi 5 ubikacjami nadający się na każdą branżę (ewent. kawiarnię, śniadalnię) przy najruchliwszej ulicy, śródmieścia — wprost od gospodarza od zaraz do wynajęcia. Oferty do „Par" pod 56.499 Pw 7339-56.499

14 DZIERŻAWY

Stajnię
na jednego konia i szopę. Dąbrowskiego 45 I. zdw 60 493

Natychmiast
wydzierżawię w Rynku Wildeckim trzy wielkie nowe lokale jadłodajnię z kioskiem, fryzjernię, rzeźnicki z gazem elektryką, woda. Informacji udzieli właściciel, wejście z Rynku Wildeckiego. zdw 60 837

Placu
szopami poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 261

Polowanie
Szukam dzierżawy. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 257

Piekarnia
kompletna z mieszkaniem do wydzierżawienia. Zgłoszenia Pośledniik, Leszno Wschowska 14. nw 5634

Poszukuję
korzystnej dzierżawy kina. Szczegółowe wyczerpujące zgłoszenia Agencja „Par", Katowice pod „Dzierżawa". Pw 7314-71.77

Fotograficzny
zakład, pryncypalna ulica, centrum Bydgoszczy (120 000 mieszkańców) istniejący 20 lat, solidna klientela bezpośrednio wydzierżawi gospodarz bez odstępnego. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod nw 5628

2 pokoje
kuchnia, garaż ewentl. całą willę 5 pokojową w Junikowie, 3 min. dworzec, 20 min tramwaj wynajmę. Szkoła Łomnica, powiat Nowy Tomyśl. zdw 59 819

Cukiernikowi
z własną pracownią wydzierżawię skład z urządzeniem na sprzedaż ciast, wódek gatunkowych. Marsz. Focha 40. zdw 60 480

Garaż
do wynajęcia (Solacz). Oferty Kurjer Poznański zdw 59 920

Warsztaty garaże
do wydzierżawienia. — Globisz, Kwiatowa 4. zdw 60 575-6

Składu
z mieszkaniem poszukuję Oferty Kurjer Poznański zdw 60 832

Do wynajęcia
dom — Żabikowo pod Poznaniem, 5 pokoi, kuchnia i ogródca, 1 morga, od 1 listopada b. r. wprost od gospodarza. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 108

500
mórg buraczanej ziemi wydzierżawię. J. Staszewski, Pobiedziska. rw 2696

Kawiarnia
z obszernem mieszkaniem, w mieście, bez konkurencji, z powodu zmiany stosunków rodzinnych do wydzierżawienia. Potrzeba gotówki 700 zł, w tem zapłacona dzierżawa 4 miesiące. Spieszne zgłoszenia Biernat, Rawicz, Kolejowa 51. zdw 60 919

Przy mleczarni
na wsi wydzierżawię ubikacje dzielnemu handlowcowi. Witt, Łopienno. zdw 60 920

Restauracja
bardzo dobrze prosperująca, zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 617

15 UZDROWISKA

„Miłowody", zakład przyrodoleczniczy
leczy nerwy i choroby wewnętrzne. Ceeny niskie. Poczta stacja kol Oborniki Wlkp. dw 1 045

Zakład Sióstr w Zaniemyślu
przyjmuje od 1. 10. br. na stałe mieszkanie z utrzymaniem starsze panie i panów. Bliższe informacje na życzenia. Telefon nr. 22. dw 1035

Bystra koło Białej
pensjonat Europejski pod opieką lekarską dra Pawlaka przyjmuje rekonwalescentów. Otwarta grużlica wykluczona. Centralne ogrzewanie. dw 1059

16 OSOBISTE

Unieważniam
legitymację związkową Nr. 26 która była wydana przez Cech Rzeźnicki Rawicz na nazwisko Ignacy Knychała, Krotoszyn ul. Zdunowska 29. m. 3. zdw 60 272

Obserwacje
wywiady, sprawach majątkowych, matrymonjalnych, małżeńskich dyskretnie załatwiam. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 337/8

Pogotowie krawieckie Rekord, Jezuicka 4 Tel. 22-59
wykonuje pospiesznie prasowanie, reparacje i chemiczne czyszczenie. zdw 60 835

Ostrzeżenie
Za długi mego męża Władysława nie odpowiadam. Felicja Silska, Małe Garbary 6. zdw 60 805

Weksle
pięć po 100 zł. wystawca Fr. Wyrwiński, Piątkowo, żyrant Jarocki-Sołacz unieważniam. Fr. Wyrwiński, Piątkowo. zdw 60 663

Unieważnia
się zaginiony weksel w wysokości 1000 zł z podpisami żyrantów Jan Przyniczyński i Zofja Przyniczyńska zdw 60 933

17 PODZIĘKOWANIA

Pracownicy
Poznańsko - Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń Poznań, ul. Kantaka 2—5 złożyli na ubogich miasta Poznania kwotę w wysokości 20.— zł w miejsce wieńca na trumnę ś. p. żony p. M. Dworzańskiego. Za dar składamy szczere podziękowanie. — Magistrat VIII/1. zdw 60 447/a

Podziękowanie
WPan Kaczmarek, właściciel przedsiębiorstwa elektrotechnicznego, Stary Rynek 52, ofiarował na ubogich miasta Poznania z okazji 10-lecia swych zakładów elektrotechnicznych 100 złotych. Szczere Bóg zapłać! Poznański Okręg Caritas. zdw 60 448/a

21 ZGUBY

Zagubioną
książeczkę wojskową unieważniam. Stanisław Urbanowicz zdw 59 655

Wieczne pióro
zgubiłem dnia 10 bm. Za oddanie dam wynagrodzenie. Wieloch Roman Wały Leszczyńskiego 6, pokój 186. zdw 60 424

Zgubiono
złotą brożkę z jelenim zębem. — Bardzo proszę o zwrot za wynagrodzeniem u portjera, Aleje Marcinkowskiego 11 zdw 60 686

22 ROZMAITE

Salon Meri
wykonuje elegancko: suknie, kostjumy, płaszcze, futra. Wszelkie przeróbki ceny zniżkowe. PP. urzędniczkom dogodne warunki. Polecam jedwabie georgetty po cenach fabrycznych. Słowackiego 44, tel. 74-06. zdw 60 023

Akuszerka
Kleinwächterowa, Poznań, centrum, ulica Romana Szymańskiego 2, pierwsze piętro, lewo, drugi dom od pl. Świętokrzyskiego. zdw 52 576/7

Kołdry
puchowe, wełniane i watowane nowe i stare do przeróbki odpowiednie, bardzo tanio. Fibichowa, Stary Rynek 60, wejście z Wrocławskiej. zdw 60 806

Kursy modniarstwa
Oznajmiam, że 15 września już otwieram nowy trzymiesięczny kurs modniarstwa kapeluszy damskich. Koszty kursu 150 zł w 3 ratach. Zgłoszenia przyjmuje F. Niemyjska, „Salon mód", Matejki 1 telefon 72-16. zdw 60 698

Kuśnierka
modernizuje futra, kołnierze obsady w domu i wyjeżdża. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 888

Wypożyczalnia nut
przy księgarni Dippel, Poznań, Plac Wolności 11, poleca wszystkie nowości na dogodnych warunkach. zdw 60 668

Chiromantka
przepowiada z kart i rąk — ul. Sew. Mielżyńskiego 22 m. 8. Liczne podziękowania. zdw 60 729

Salon Mód Modes de Paris
św. Marcin 34, II. wykonuje na sezon jesienno-zimowy płaszcze, kostjumy oraz wszelką garderobę damską pod gwarancją pierwszorzędnie. Ceny niskie. zdw 60867

Fartuchy
damskie, dziecięce poleca hurtownie Marjan Garstecki, Wytwórnia Fartuchów, Poznań, Kozia 19 zdw 60 711

Kuchmistrz prywatny
poleca się na śluby i wszelkie uroczystości Wł. Weiss, Półwiejska 33, mieszkanie 9 zdw 60 957

Salon
mód, pracownia najnowszych modeli sukien, dział angielski, płaszczy, kostjumów. Praca li najprzedniejsza pod gwarancją. Firma Jankowski, Kręta 23. zdw 59 744

Futra
modernizuje, naprawia, poszywa kołnierze, obsady, rzetelna pracownia damskich, męskich futer. Firma Jankowski, Kręta 23. zdw 59 743

Obiady kresowe
Kantaka 8 9. III zdwp 60 174

Fotografje
portrety Bracia Pecherscy — Aleje Marcinkowskiego nr 8 — Ceny zniżone dw 3 276

6,90
koszula zefirowa biała smokingowa od 8.90; sportowa z krawatką od 5.90; marquisette jedwabne od 10.50; nocne od 7.90, dzienne białe od 3.90. — trykotowe 2.90, kalesony trykotowe od 2.25. Trykoty męskie i dziecięce w wielkim wyborze po znacznie zniżonych cenach poleca Fabryka Bielizny J. Schubert, ul. Wrocławska 3. Pw 7 224-36.38

Worki
jutowe, lniane, z metkalu i inne, nowe oraz używane do wszelkich celów, oraz szycie powierzonych worków, płacht itp. wykonuje i dostarcza po cenach konkurencyjnych: R. Kunert i Ska. T. z o. p., Poznań, Woźna 12, tel. 29-21, fabryka worków, płacht i namiotów, hurtownia filców i brezentu Pw 6988-35.9

Na jesień
niezbędne suknie kostjumy swetry jumpry pullowery wykonuje przerabia „Tricot" Szymańskiego 10 przy Świętokrzyskim mieszkanie 12. Pw 7010-33.27

Pensjonat
dla przyjezdnych Jadwiga Zielewicz Wały Jana III. 11. przy Zamku. zdw 60 419

Futra
gotowe i na miarę, skórki i futra w wielkim wyborze po cenach bardzo korzystnych poleca Z. Królikiewicz Poznań Podgórna 6 telefon 58-87. Przeróbki wszelkich futer według najnowszych fasonów. — Przyjmuje asygnaty Tow. „Kredyt". Pw 7009 32.26

Obiady
kresowe, smaczne, urozmaicone. Wały Zygmunta Augusta 1, m. 8 (narożnik Marcina). zdw 59 146

„Klara"
Pracownia Pończoch, Rzeczypospolitej 3, podwórze, prawo, parter. Specjalność: nadrabianie stóp podnoszenie wysnutych oczek. zdw 60 457

Pensjonat
dla przyjezdnych Poznań, Gwarna 17. III. Pokoje umeblowane, większe i mniejsze. Ceny przystępne. zdw 60 375

Chiromantka
wykłada z kart od godz. 5—8 Św. Czesława 11 a, II., mieszkanie 5. zdw 60 370

Kołdry
wykonuje, stare przerabia. — Smoczyńska, Kwiatowa 8. zdwp 60 311

Chiromantka
z długoletnią doświadczoną praktyką przepowiada przeszłość teraźniejszość i przyszłość; z rąk, fizjognomji, grafologji, fotografji i kart. Liczne podziękowania. — Przyjmuje od 10—1 i od 3—8 w wieczór Franciszka Ratajczaka 15, m. 10, II piętro, 1 wejście z Pasażu Apollo zdw 59 773

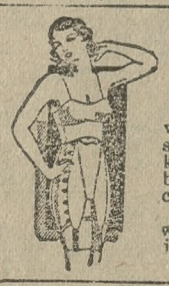

Pracownia Gorsetów „Wanda"
Ratajczaka 27 wykonuje szybko sumiennie wszelkie gorsety pasy bandaże do po ciąży operacji itp. Biustonosze wszelkiego rodzaju oraz reperacje zdw 60 813

Kapelusze
wszelkiego rodzaju czyszczę, farbuję i przefasonowuję. Nowe kapelusze po cenach fabrycznych. Masztalarska 5a. zdw 60 572

Krawcowa
wykonuje suknie tanio. Nowakowa, Składowa 12. zdw 60 570

Pogotowie krawieckie
Mostowa 5a. Poszywanie, reparacja futer, czyszczenie, prasowanie odzieży. zdw 60 581

Krawcowa
w dom. szyje tanio i dobrze. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 556

Pensjonat
Ratajczaka 40 poleca pokoje na stałe i dla przyjezdnych. Ogurkowska, telefon 5518. zdw 60 348

Chiromantka
z długoletnią doświadczoną praktyką, przeprowadziła się z ulicy Marcelego Mottego 2 na ulicę Franciszka Ratajczaka 15, mieszkanie 10, II. piętro, 1 wejście z Pasażu Apollo zdwp 59 769/70

Dziewczynkę
nowo narodzoną, blondynkę, oczy niebieskie, z lepszej rodziny oddam na własne. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 472

Wykonuję
wszelką garderobę damską, dziecięcą tanio; kapelusze 3 zł, wykonanie pierwszorzędne. — Grosman, Piekary 18, powórze, lewo 4. zdw 60 541

Wykonuję
suknie, płaszcze, kostjumy szybko i tanio. — Pocztowa 30, III., mieszkanie 29 zdw 60 546

Hafty
monogramy wykonuję. Tamże hafciarka biegła potrzebna. — Wielkie Garbary 18, mieszkanie 4. zdw 60 509

Paniel
Wykonuję tanio kapelusze. Wroniecka 24, II ptr. zdw 60 631-2

Dekoracje
okien wystawowych, galanterji kto wykonuje? Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 60 591

Fotograficzne
aparaty naprawia fachowo, tanio. Nowak, Łąkowa 10. zdw 60 850

Wózki
dziecięce używane kupuje i sprzedaje Razer, Szewska 11. zdw 60 787/8

Prasowaczka
poszukuje pracy w d m i poza dom. Kwiatowa 6, mieszkanie 10. zdw 60 807

500 złotych
dam za wskazanie posady biurowej z pensją 300 złotych. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 806

Dreliszki
trawę afrykańską, alpejską, włosie na materace najtaniej. T. Szelągowicz artykuły wyściółkowe, Poznań Tama Garbarska 25, telefon 27-11 zdw 60 747/8

Wózki
dziecięce i budki pociąga ceratą, reparuje, maluje, kółka, gumy na składzie, Razer, Szewska 11. zdw 60 785/6

Akuszerka
Krajewska, Strzelecka 2, przy placu Świętokrzyskim przyjmuje panie, udziela porady i pomocy położniczej. zdw 60 942/3

23 OŻENKI

Córka
ziemianina lat 32 chce poznać inteligentnego dobrego katolika, Polaka przystojnego wysokiego zdrowego z stałym charakterem niezależnego materjalnie chętnie leśnika do lat 38. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia proszę skierować do Kurjera Poznańskiego możliwe z podobizną pod zdw 59 472

Kawaler
32 lata, zdrowy dobrze zbudowany przystojny zamożny przemysłowiec, samotny, z braku znajomości prosi panie do lat 37 z gotówką od 15 000 zł o oferty. Cel matrymonjalny. Nieanonimowe poważne zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 59 296

Dla
brata cukiernika lat 30, z gotówką 10 000 poszukuję żony, panny lub młodej wdowy, posiadającej interes realność lub gotówkę. Oferty Kurjer Pozn. zdw 59 864

Poszukuje żony
kawaler lat 38, wysokiego wzrostu kupiec samodzielny. Panie (wdówki 1—2 dziećmi nie wykluczone), miłego usposobienia z majątkiem conajmniej 10 000 raczą oferty wraz z fotografją złożyć do Kurjera Poznańskiego pod zdw 60 430. Dyskrecja rzecz honorowa.

Kawaler
lat 42, na posadzie etatowej pensja 500 zł, wysoki, przystojny, posiadający 10 000 gotówki poszukuje panny lub wdówki bezdzietnej może być z realnością przystojnej i wysokiej do lat 35, celem ożenku. Oferty z fotografją którą zwrócę Kurjer Pozn. zdw 58 523

Urzędnik
bankowy kawaler lat 30 posiadający willkę pozna inteligentną panienkę posiadającą umeblowanie wzgl gotówkę. Cel ożenek. Zgłoszenia możliwie z fotografją którą się zwraca do Kurjera Poznańskiego zdw 60 327

Panna
samotna inteligentna, gospodarna lat 40 własne 3 pokojowe mieszkanie Poznaniu zawrze znajomość inteligentnym panem stosownym wieku celu matrymonjalnym Oferty Kurjer Poznański zdw 60 470

Która
pań o słonecznem usposobieniu, inteligentna, subtelna, dobrem sercu zawrze przyjaźń z drogerzystą lat 29, wyższe wykształcenie w celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 465

Kapitan
lat 42 przystojny, dobrego charakteru, posiadający 50 000 majątku pragnie poznać pannę lub wdowę rozsądną poważnie myślącą w celu matrymonjalnym. Posag odpowiedni wymagany. Na anonimy nieodpowiadam. Pośrednictwo krewnych mile widziane. Dyskrecja. Poważne zgłoszenia możliwie z fotografją do Kurjera Poznańskiego zdw 60 051

Szatynka
inteligentna lat 26 korpulentna, muzykalna, z wyprawą (później majątek) pragnie poznać starszego pana. Cel matrymonjalny. — Oferty Kurjer Poznański zdw 60 040

Kawaler
lat 26 posiadający własne przedsiębiorstwo, dobrze prosperujące, szuka żony panie sympatyczne, miłej powierzchowności, mogą się zgłosić. Majątek pożądany dla powiększenia przedsiębiorstwa.— Oferty Kurjer Poznański zdw 60 030

Dla
mej siostry bardzo przystojnej, inteligentnej blondyny, panny lat 27, nieskazitelnej przeszłości, gospodarnej miłej posiadającej elegancką wyprawę na kilka pokoi, szukam męża. Panowie przystojni, inteligentni dobrze sytuowani zechcą swe oferty wraz z fotografją kierować do Kurjera Poznańskiego zdw 60 243

Samotna
szatynka, lat 30, średniego wzrostu przystojna inteligentna, dobrego charakteru, skromna i gospodarna (bez posagu) poszukuje z powodu braku znajomości towarzysza życia w celu matrymonjalnym. Wdowcy niewykluczeni. Łaskawe zgłoszenia proszę kierować Kurjer Poznański zdw 60 429. Rzecz traktuję poważnie.

Kawaler
lat 33 wysokiego wzrostu, rzemieślnik na dobrej stałej posadzie państw. zakładzie, mający cośkolwiek gotówki, szuka żony panny przystojnej do lat 28. Poważne oferty z fotografją, którą się zwraca do Kurjera Poznańskiego zdw 60 428

Pana
wykształconego, dobrze sytuowanego lub zamożnego poznam. — Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 428

Właścicielka
domu, składu wyjdzie zamąż. Zgł. Biuro Matrymonjalne „Record" Skarbowa 15, tel. 40-18. zdw 60 598

Kawaler
nieprzeciętnej inteligencji, urzędnik, średniozamożny, poślubi panienkę wieku balzakowskiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 60604

Dwie
koleżanki, wysokie, szatynki, lat 28 i 30, posiadające cośkolwiek majątku poszukują panów celem ożenku. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 809

Mrówka
Poitr. Ostrów (Wlkp.) Kościuszki 2 Poważne partje dla pań i panów. Dyskrecja. zdw 60 685

Wdowa
inteligentna, z ładnem mieszkaniem, pozna starszego pana. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 989

Panie
wszystkich sfer z całem zaufaniem niech się zwrócą do największego biura matrymonjalnego „Przyszłość", Poznań, Dąbrówki 13. zdw 60 693

Panna
posiadająca 20.000 gotówki, wyjdzie zamąż. Zgłoszenia: Biuro „Przyszłość", Poznań, Dąbrówki 13. zdw 60 964

Wdowa
posiadająca przedsiębiorstwo — wartości 380.000 — wyjdzie zamąż. Zgłoszenia: Biuro „Przyszłość", Poznań, Dąbrówki 13. zdw 60 965

Dla
mojego kuzyna, 33 lat, posiadającego nieduży lecz pomyślnie prosperujący sklep luksus., obuwia, poszukuję panny z posagiem. Cel: ożenek. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 881

Która
z pań do lat 25 życzyłaby założyć szczęśliwe ognisko domowe, proszę się zapoznać z moim kuzynem 30 lat, przystojnym brunetem, bez żadnych nałogów i z zapewnionym bytem. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 880

Przystojna
blondynka milutka, lecz biedna szuka męża materjalnie niezależnego. Wdowiec z dzieckiem niewykluczony. Oferty fotogr. Kurjer Poznański zdw 60 670

Żony
do lat 35, uczciwej, skromnej szuka kawaler, posiadam mieszkanie gotówkę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 877

Przystojna
inteligentna panna lat 23, posiadająca 80.000, wyjdzie zamąż za urzędnika lub ziemianina. Poważne zgłoszenia: biuro „Wanda", Fabryczna 35 a m. 20 zdw 60 979

Dla
syna, kończącego weterynarję, poszukuję partji. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 980

Kupiec
kawaler lat 30, posiedziciel nieruchomości w okolicy ciężkiego przemysłu wart. 120 000 zł pragnie się ożenić z panną posiadającą przynajmniej 15 000 zł. gotówki. Zgłoszenia z fotografją skierować do Kurjera Pozn. zdw 60 927

Nauczyciel
gimn., stały rzym.-kat., lat 35, średniego wzrostu, poszukuje żony o wysokiej kulturze ducha i serca, materjalnie niezależnej. — Łaskawe oferty z fotografją którą się zaraz zwraca do Kurjera Poznańskiego pod zdw 60 930

24 NAUKA

Kurs tańca
rozpoczynam. Mikołajczak Pocztowa 29. Pw 7 021-34.81

Gimnazjastów
przyjmie pedagog z zupełnem utrzymaniem i pomocą naukową Okolica Łazarza. Opłata 80 zł. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 59 414

Kursy
kroju i szycia. H. Sroczyńskiej, Wrocławska 26 zdw 59 950

4 kurs tańców
nowoczesnych, narodowych 15 rozpoczyna Profesor Szczurek Dom Rzemieślniczy, ul. Ratajczaka zdw 59 545

Kursy tańców Szczurkówny
Rzeczypospolitej 9 wysoki parter zdw 59 260

Szkoła tańca Antoszewskiego
Zielona 3 Pw 7026-35.77

Francuskiego
lekcyj, korepetycji, konwersacji udzielam gruntownie, przyjmuje 5—7. Mickiewicza 21/25, m 1, parter, lewo. zdw 58 768

Poszukuję
lekcji prywatnych początków polskiego i muzyki. Zgłoszenia listowne Turno Kinga Ostroróg 2 Poznań zdw 59 322

Pisania na maszynie
stenografji wyucza „Stenoma" Biuro Przepisywań, Powielań i Tłumaczeń Poznań ul. 27 Grudnia 18 (front gmachu Teatru Polskiego). zdw 59 581

Francuskiego
udziela doświadczona nauczycielka (Sorbonistka). Św. Marcin 64 III mieszkanie, p. Mecweldowskiej (front). zdw 60 410

Francuskiej
konwersacji wzmian niemieckiej poszukuje młody urzędnik Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 452

Korepetycji
zakresie V. klas udzielam. Prymas, Langiewicza 2 zdw 60 307

Matematyki
fizyki, łaciny nauki przyrodnicze udziela rutynowana siła uniwersytet, pięcioletnia praktyka. — Jackowskiego 31 m. 6. I. zdw 60 322

Lekcji
gry na fortepianie udzielam — szybkie postępy. Skryta 7 parter lewo. zdw 60 319

Nauka
języka francuskiego udzielam. — długoletnia praktyka dyplom Lille. Skryta 7 p. l. zdw 60 316

Filet
kto wyuczy? Zgłoszenia Kurjer Poznański jw 1431

Studentka
przyjmie korepetycje za obiady lub pokój. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 59 626

Studentki
kursistki przyjmuje Pensjonat przy ul. Skarbowej 9 Szczerbińska. Warunki przystępne. zdw 59 698

Poznańskie Kursy Budownictwa
Kraszewskiego 17 III., prawo, przyjmują jeszcze zgłoszenia. Początek kursu 15 września. Pw 7 321-56 485

Kurs niemieckiego
metodą psychotechniczną dla początkujących i zaawansowanych, najwyżej pięć uczestników, — otwiera 1 października profesor germanista. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 540

Studentów gimnazjastów
na stancję Marszałka Focha 82, mieszkanie 2. zdw 60 649

Pomoc w lekcjach
w zakresie gimnazjum lub poniżej w kółku zbiorowem, godzina 30 groszy. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 853

Pokój
za lekcje I. gimnazjum specjaln. francuski Oferty Kurjer Poznański jw 1442

Niemieckiego
udziela inteligentna Niemka. Oferty Kurjer Poznański jw 1438

Książkowości
stenografji, pisania na maszynach wyuczamy szybko. Postęp, plac Sapieżyński 2 a. zdw 60 899

Niemka
udzieli gruntownej nauki języka niemieckiego. Lekcja 4 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 59 439

Lekcyj
języka niemieckiego, francuskiego włoskiego, gry fortepianowej udzielam gruntownie 15 zł mies. Czachowska Ratajczaka 13 zdw 60 793

Szkoła tańców modernistycznych
Jarosław Średziński, kurs tańca rozpoczyna. Strzelecka 3. zdw 60 762

Szkoła Tańców Stelli Kledeckiej
Pocztowa 29, I. Kursy początkujące uzupełniające, lekcje prywatne. Pw 7232-36.92

Matematyczka
potrzebna ośmioklasistce. Kurjer Poznański zdw 60 707

25 MUZYKA

Fortepian
do ćwiczeń lekcje muzyki. Młyńska 3. III. lewo zdw 58 451

Kapelmistrz
do orkiestry dętej rutynowany z pełnemi kwalifikacjami poszukiwany. Oferty z odpisami świadectw i curiculum vitae oraz podaniem referencji nadsyłać należy do Kurjera Poznańskiego zdp 58 556

Dyplomowana
nauczycielka muzyki przyjmie jeszcze kilku uczniów (uczennic). Strzelecka 6 II m. 15. zdw 59 288

Absolwentka
konserwatorjum państwowego udziela lekcyj na fortepianie. — Adres Kurjer Pozn zdw 59 877

Profesorka
fortepianu, dyplom wirtuozowski, studja zagraniczne, nowoczesna metodą. Ratajczaka 29, III, lewo. zdw 60 354

Lekcyj gry na fortepianie
udziela Halina Malinowska b. prof. Państwowego Konserwatorjum w Poznaniu i Konserwatorjum Wrocławskiego. Zgłoszenia ul. Sew. Mielżyńskiego 1, III. zdw 59 380

Poznańska
Szkoła gry fortepianowej. Wpisy Wodna 8. Dla niezamożnych ulgi zdw 59 696

Lekcji
gry fortepianowej, historji muzyki, teorji udziela dyplomowana nauczycielka. Słowackiego 21, II zdw 60 456

Gruntowne
lekcje fortepianu poza domem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 59 699

Czarliński
nauczyciel muzyki — (fortepian, skrzypce). Kwiatowa 11, parter. zdw 60 399

Lekcyj
gry fortepianowej udziela dyplomowana nauczycielka. Plac Świętokrzyski 2. m. 5. zdw 60 401

Gry
fortepianowej udzielam tanio — fortepian do ćwiczeń. Wiśniewska. Młyńska 4 zdw 60 848

Gry
fortepianowej udzielam przystępnie. Rencowa. Dąbrowskiego 5. jw 1439

Lekcyj
gry fortepianowej udziela absolwentka państwowego konserwatorjum Wawrzyniakówna Rom. Szymańskiego 4 zdw 60 777

Skrzypek
do kina na prowincje może się zaraz zgłosić Zgłoszenia pod zdw 60 924

26 ROZRYWKA

Przyjemny
pobyt w Morskim Oku Młyńska 8 Ceny przystępne koncert seperatki. zdw 59 593

Kino Wilsona Łazarz „Lekarz wiejski"
(Śmiertelna krzywda) — Rudolf Schildkraut. W niedzielę przedstawienie dla młodzieży i dzieci: Charlie Chaplin jako bokser". Wstęp 50 groszy. zdw 60 326

Kino „Haria"
Focha 23 — „Miasto klęski". zdw 60 308

Kino „Odeon"
wyświetla od dziś wspaniały dramat dźwiękowo-śpiewny. p. t. Śpiewający Błazen. Ceny dla 2 osób zniżone. zdw 60 653

Kino „Tęcza"
„6 tygodni wśród apaszów". zdw 60 740

Kino Aurora
„Bandyta i Chaplin". zdw 60 949

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Magistra farmacji
z dwuletnią praktyką poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 59 645

Ogrodnik
kawaler, sumienny, energiczny, znający wszechstronnie swój zawód, specjalnie kwiaciarstwo i warzywnictwo poszukuje posady samodzielnej. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 057

Ogrodnik
kawaler lat 29 dobry fachowiec, inteligentny pracowity, szuka stanowiska samodzielnego o szerokim zakresie działalności. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 60 056

Dziewczyna
z gotowaniem poszukuje posady. Zgłoszenia: telefon 62-03 zdw 59 249

Kucharka wiejska
poszukuje posady do dwojga osób Oferty Kurjer Poznański zdw 60 435

Nauczycielka
z maturą i praktyką lat 27, poszukuje posady najchętniej jako wychowawczyni. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 971

Wychowawczyni
nauczycielka długoletnie świadectwa przyjmie posadę bony — może zastąpić panią. Ofery Kurjer Poznański zdw 59 980

Poszukuję
posady gospodyni - kucharki w restauracji od 15. — 1. 10 Oferty Kurjer Poznański zdw 59 926

Posługaczka
poszukuje posługi Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 59 967

Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego przyjmie posadę od 15 września. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 960

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady od 15 września. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 955

Młodsza kucharka
poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 077

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posługi całodziennej. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 076

Dziewczyna
skromna, uczciwa, dobrze polecona od państwa, szuka posady Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 081

Dobra kucharka
poszukuje miejsca jako przychodnia lub zastępstwa w majątku. Zgłoszenia: Ratajczak, ulica Grodziska 39 zdw 60 083

Nauczyciel
młody poszukuje posady prywatnej lub korepetycyj. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 143

Służąca
gotowaniem uczciwa sumienna, pracowita, dobremi świadectwami poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 60 128

Dziewczyna
z gotowaniem do prac domowych poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 126

Nauczyciel
dyplomowany udzieli korepetycji lub wyjedzie na wieś do 2 lub 3 dzieci Wynagrodzenie według umowy Oferty Kurjer Poznański zdw 60 049

Sierota
uczciwa poszukuje posady do wszystkiego, tylko w lepszym domu od 15 9. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 60 037

Inteligentna
umiejąca smacznie gotować poszukuje posady najchętniej u księdza Haliną u Nowakowej. Czesława 11 a. zdw 60 042

Dziewczyna
pracowita szuka posady od 15-go września z cośkolwiek gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 033

Fryzjerka manicurzystka
dzielna poszukuje posady. Zgłoszenia z warunkami do Kurjera Poznańskiego zdw 59 919

1—2 000 zł kaucji
da zdolny ekspedjent z branży bławatów za otrzymanie posady. Referencje, świadectwa bardzo dobre Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 59 917

Dziewczyna
czysta, pilna szuka posady do dzieci lub lekkich prac domowych od 15 9 — 1. 10. Oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 59 915

Gospodyni
kucharka z dobremi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego 15 września lub 1 października. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 998

Poszukuję
posady do wszelkich prac domowych, posiadam dobre świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 982

Gospodyni
młoda, dzielna w swym zawodzie poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański rw 2 688

Aptekarz
katolik z prawem zarządu apt., bardzo dobrze polecony poszukuje od 1 X 31. odpowiedniej posady w aptece lub w fabryce farmaceutycznej. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 249

Służąca
z samodzielnem gotowaniem zaprawianiem poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 168

Krawcowa
szyje poza domem. Wielkie Garbary 23. I. zdw 60 173

Panienka
poszukuje posady do dzieci z krawiecczyzną i robótkami tylko na prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 153

Ogrodnik
kawaler z 11-letnią praktyką, z dokształcającym kursem ogrodniczym zmieni posadę. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 129

Panna
inteligentna, z lepszego domu lat 18, znajdująca się w krytycznem położeniu prosi o jakąkolwiek posadę. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 268

Inteligentna
panienka szuka jakiejkolwiek pracy, także na wyjazd. Kurjer Poznański zdw 60 269

Maszynistka
z maturą przyjmie posadę sekretarki, kasjerki lub stosowną biurową, za skromnem wynagrodzeniem tylko w poważnej instytucji. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 252

Panienka
z lepszej rodziny, znająca szycie, przyjmie posadę do dzieci. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 237. nw 5636

Służąca
z dłuższemi i bardzo dobremi świadectwami, uczciwa, czysta, poszukuje od 15. 9. lub 1. 10. posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 922

Poszukuję
prania. Przemysłowa 29 a, mieszkanie 4 zdw 59 923

Poszukuję
posady jako kucharka od pierwszego października. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 985

Dziewczyna
szuka posady do wszystkiego 15 września lub całodziennej posługi Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 59 978

Pokojowa
dobrze polecona szuka posady od 15 lub 1 — 3 Maja 5. IV m. 14 Cieślewiczówna. zdw 59 973

S. O. S.
Pomocnik handlowy (kolonjalista) palacz kawy biurowy i korespondent żonaty bezdzietny lat 23 wolny od wojska prosi o jakąkolwiekbądź posadę choć za niskiem wynagrodzeniem. Posiada chlubne świadectwa Łaskawe oferty Kurjer Poznański

Posługaczka
bardzo uczciwa, poszukuje zaraz tanio na Jeżycach lub okolicy posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 496

Dziewczyna
skromna, uczciwa i spokojna, skromne gotowanie i praniem, szuka od 15. lub 1. posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 868/9

Kucharka
młodsza szuka posady w lepszym domu lub restauracji od 15. 9. lub 1. 10 Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 433

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 432

Dziewczyna
lat 19, zdrowa, czysta i pracowita z długoletnią praktyką poszukuje posady do lekkich prac domowych lub do dzieci 15. 9. lub 1. 10. Oferty proszę Kurjer Poznański zdw 60 422

Kucharka
uczciwa, pracowita z dobrem gotowaniem, z kilkoletnią praktyką dobremi świadectwami szuka posady 15 września lub 1 października. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 420

Gospodyni - kucharka
restauracyjna, samodzielna z dobremi świadectwami poszukuje posady w restauracji lub zakładzie Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 60 377

Rutynowana
urzędniczka bankowa z praktyką handlową, zna wszelkie prace w zakres bankowości wchodzące, obeznana z różnemi rodzajami buchalterji, pisze także na maszynie, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 794

Aptekarska
siła pomocnicza (dyplom drogista) z 6 letnią praktyką w aptekach poszukuje posady w aptece, drogerji lub hurtowni zaraz lub później Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 59 862

Dzielny
czeladnik piekarski poszukuje posady natychmiast lub później Oferty Kurjer Poznański zdw 59898

Osoba
rzetelna szuka posługi możliwem z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 406

Bona
przychodnia z językiem polskim i niemieckim, z dobremi świadectwami poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 60 459

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posługi na popołudniu Oferty Kurjer Poznański zdw 60 454

Dziewczyna
19 letnia poszukuje jakiejkolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdpw 60 437

Maszynistka
bardzo biegła obeznana z wszelkiemi pracami kancelaryjnemi poszukuje posady u adwokata. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 946

Rutynowany
starszy ogrodnik specjalista w hodowli wczesnych warzyw pod szkłem, sadownictwie, reflektuje na posadę w większem ogrodnictwie od 1 10 lub później. Pierwszorzędne polecenia świadectwa na życzenie Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 247

Łacinnik
10 lat praktyki szuka pracy w gimnazjum. Adres: Pińsk. Listowskiego 3 profesor łaciny zdw 60251

Śpiewaczka
zarazem skrzypaczka-obligacistka rutynowana wolna. Skrytka pocztowa 30. Inowrocław. zdw 60 250

Młynarz
lat 26 kilkoletnią praktyką poszukuje posady. Obeznany również z obsługą motoru ssącego i Diesla. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 59 473

Panna
lat 21, uczciwa pracowita poszukuje obsługi do 1—2 dzieci przy lepszej rodzinie od 15 września. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 58 810

Aptekarska
siła pomocnicza żeńska z 5 letnią praktyką poszukuje posady w Poznaniu lub na prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 238

Początkujący korespondent
polski, niemiecki, angielski, francuski, znajomość maszyny. Oferty Kurjer Poznański zdw 50 005

Buchalter - handlowiec
kawaler siła rutynowana, długoletnią praktyką, dokładną znajomością spraw wekslowych podatkowych ubezpieczeniowych, wszechstronne znajomości wszelkich prac biurowych poszukuje odpowiedniej posady Oferty Kurjer Poznański zdw 59 587

Techniczka
dentystyczna, obeznana z operatywą, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 59 745

Maszynistka
biegła w niemieckim, pracowała w notarjacie, szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn zdw 60 093

Uczeń
drogeryjny z dwuletnią praktyką pragnie się douczyć, miejscowość obojętna Oferty Kurjer Poznański zdw 60,112

Biuralista
poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 346

Szofer
dziesięć lat praktyki poszukuje posady zaraz. Leon Przybylski. Rybowo, poczta Pawłowo Żońskie, powiat Wągrowiec. zdw 60 345

Panienka
mająca 6 klas gimnazjum, władająca polskim i niemieckim językiem poszukuje zajęcia w jakimkolwiek składzie Oferty Kurjer Poznański zdw 60 336

Gospodyni
młoda z dobrem gotowaniem, samodzielna z dobremi świadectwami poszukuje posady od 15 września Oferty Kurjer Poznański zdw 60 484

Inteligentna
starsza pani o skromnych wymaganiach z dobremi poleceniami nawskroś uczciwa znająca się na wykwintnej kuchni i drobiu. — przyjmie posadę samodzielnej zarządczyni Łaskawe zgłoszenia upraszam Markiet, Gąsiorowskich 8 mieszkanie 7. zdw 60 481

Gospodyni
w średnim wieku z dobrem gotowaniem i wszelkie prace domowe dobremi świadectwami szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 476

Kucharka
dzielna w swym zawodzie poszukuje posady do wszystkiego zaraz Oferty Kurjer Poznański zdw 60 475

Kucharka
samodzielna z dobrem gotowaniem lub do wszystkiego 15. 9. lub 1. 10. poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 464

Posługi
poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 507

Pomorzanka
inteligentna poszukuje posady do zarządu domu chętnie zaopiekuje się dziećmi lub chorą osobą. — Oferty Kurjer Poznański zdw 60 310

Inteligentna
panienka ukończony Kurs Higienistek, kilkomiesięczną praktyką samodzielnem stanowisku poszukuje jakiejkolwiek posady w górskiej okolicy. Wymagania skromne Oferty Kurjer Poznański zdw 1046

Uczeń
z gimnazjalnem wykształceniem oraz dobrem wychowaniem poszukuje posady jako drogerzysta najchętniej na prowincji Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 59 990

Absolwentka
Państw. Szkoły Handlowej poszukuje posady jako stenotypistka początkująca za małem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 220

Kasjerka - sekretarka
z kilkoletnią praktyką na intensywnych majątkach ziemskich polsko - niemiecka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 235

Panna
z prowincji 100 zł kaucji szuka posady jako uczennica do składu piekarskiego, rzeźnickiego lub kolonjalnego od 1. 10 Oferty Kurjer Poznański zdw 60 281

Kuśnierka
siła samodzielna, poszukuje posady, przyjmuje również prace w dom. Wielka 19, mieszkanie 6. zdw 60 516

Poszukuję
posady kasjerki inteligentna osoba lub jakiegokolwiek stosownego zajęcia. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 514

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 446

Panienka
z ukończoną szkołą gospod. domową poszukuje odpowiedniej posady od 15 bm. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw. 60 503

Szofer
uczciwy poszukuje posady zaraz. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 915/6

Uczennica
z dobrego domu szuka posady do składu obuwia. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 731

Krawcowa
poszukuje posady. Szyje poza domem, wykonuje przeróbki i reparacje bielizny. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 568

Posługi
przed południem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 582

Książkowa
siła samodzielna, długoletnią praktyką, dokładną znajomością języka niemieckiego, szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 534

Praczka
poszukuje prania, uczciwa i sumienna. J. Rogalska, Za Bramką 11. zdw 60 528

Leśniczy
zawodowy energiczny lat 35 z długoletnią praktyką w lasach państwowych i prywatnych posiadający bardzo dobre świadectwa szuka posady. Łaskawe zgłoszenia przyjmuje Kurjer Poznański zdw 60 372

Sierota
kochająca dzieci, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 662

Podróżujący
sumienny poszukuje posady. Kaucja 3 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 658

Służąca
kilkoletnie świadectwa, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 801

Technik
dentystyczny z 8-letnią praktyką szuka stałej posady. Informacje tel. 7037. jw 1447

Kuchmistrz
siła pierwszorzędna poszukuje posady zaraz, okolica obojętna. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 60 638

Pielęgniarka
przyjmie nocną lub dzienną pielęgnacje. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 752

Bona
frebl., z krawiecczyzną, bardzo dobremi świadectwami i poleceniami, poszukuje posady od 1-go października. Tomkiewiczówna. Golębowo, poczta Wargowo, powiat Oborniki. zdw 60 749

Kucharka
restauracyjna, wzgl. starszego państwa, samodzielna, lat 30, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 765

Krawcowa
poza dom. Bóżnicza 16, mieszkanie 16 zdw 60 764

Dziewczyna
uczciwa, gotowaniem, szyciem, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 760

Robotnik
woźnica, rolnik, sprzedawca komisant z dobremi świadectwami (z gwarancją) poszukuje jakiejkolwiek posady. Łaskawe szczegółowe oferty Kurjer Poznański zdw 60 976

Gospodyni
w średnim wieku, umiejąca dobrze gotować, znająca się na gospodarstwie wiejskiem i miejskiem, poszukuje miejsca od 1-go października Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 60 977

Biegła
maszynistka, „Adler", z praktyką adwokacką, poszukuje posady, lub godzinowej pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 986

Panienka
lat 21, poszukuje posady do dzieci. Miejscowość obojętna Oferty Kurjer Poznański zdw 60 973

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem, dobremi świadectwami poszukuje posady 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 395

Rutynowana
stenotypistka polsko - niemiecka, kilkuletnia praktyka, dobry francuski, stenografja obecnie w Warszawie poszukuje posady w Poznaniu Ofe. v Kurjer Pozn. Poznań zdw 60 934

Dziewczyna
wiejska z dobrej rodziny, porządna, uczciwa, poszukuje posady do wszystkiego Oferty Kurjer Poznański zdw 60 386

Zatrudnienia
przy niemieckiej korespondencji poszukuje. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 60 383

Krawcowa - mistrzyni
poszukuje posady. Może wyjechać. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 351

Poszukuję
posady od 15 panienka z dobrej rodziny, dotychczas przy rodzinie w restauracji Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 60 349

Dziewczyna
z dobremi świadectwami poszukuje posady do pokoi lub do lżejszych prac kuchennych z robótkami. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 371

Pomocnik
fryzjerski szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 369

Panienka
skromna, inteligentna, religijna posiadająca dobre świadectwa poszukuje posady do składu lub do dzieci. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 368

Karmicielka
zdrowa, czysta, sumienna poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 365

Bez wynagrodzenia
jakiejkolwiek posady poszukuje inteligentny, młodszy handlowiec-książkowy. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 60 309

Wdowa
miłej powierzchowności przyjmie posadę gosposi u księdza Oferty Kurjer Poznański zdw 60 321

Mistrz piekarski
poszukuje posady jako samodzielny lub kierownik Ofetry Kurjer Poznański zdw 60 318

Piekarz
dobry piecownik szuka pracy. — Oferty Kurjer Poznański zdw 60 298

Kasjer
książkowy z długoletnią praktyką w handlu i przemyśle branży spożywczej i materjałów budowlanych, poszukuje odpowiedniej posady Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 361

Służąca
starsza z dobremi świadectwami, szuka posady — Wymagania skromne. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 961

Służąca
młodsza z praniem cośkolwiek gotowaniem poszukuje posady zaraz lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 960

Dziewczyna
skromna, uczciwa poszukuje posady z gotowaniem od 15 września. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 704

Reprezentację
lub podróżującego z poważnej firmy elektrotechnicznej lub maszynowej przyjmę Oferty Kurjer Poznański zdw 60 951

Panna
poszukuje posady do dzieci z szyciem. Najchętniej na wyjazd. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 953

Krawcowa
pierwszorzędna z dobrym krojem, wykonuje płaszcze, futra, sukrie kostjumy według najnowszych modeli. Szuka pracy poza dom. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 660

Posługaczka
dobra szuka posługi na cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 939

Posada
stała, potrzeba 2 000 złotych, wysoka pensja, uczciwa gwarancja zapewniona. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 937

Inteligentna
osoba, z lepszej rodziny, zajmie się całkowitem gospodarstwem u samotnych. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 983

Maturzysta
umiejący nieco pisać na maszynie, poszukuje posady biurowej. — Oferty zdw 60 984

Ogrodnik
kawaler, lat 27, dobrze polecony, zmieni posadę od 1. 10. Łaskawe zgłoszenia uprasza A. Długiewicz, Rusko, pow. Jarocin. zdw 60 917

Ogrodnik
kawaler, lat 28, z praktycznem i teoretycznem wykształceniem, zaznajomiony w całym zakresie ogrodniczym, poszukuje od 15 albo od 1. 10. odpowiedniej posady w ogrodzie handlowym albo w większym majątku. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 60 922

Freblanka
długoletnią praktyka, dobremi świadectwami, językiem niemieckim poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 903

Kasjerka
dzielna, znająca książkowość poszukuje posady ewtl. zaraz. Referencje pierwszorzędne. Grotówna, Kościerzyna, Gdańska. zdw 60 931

Gosposia - kucharka
z dobremi świadectwami, poszukuje posady, najchętniej u samotnej osoby, od 1. 10. 31. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 726

Dziewczyna
sumienna, pracowita, umiejąca cośkolwiek gotować, poszukuje posługi 15. 9. lub 1. 10. 31. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 728

Posługaczka
szuka posady zaraz śródmieście. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 718

Posługaczka
poszukuje całodziennej posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 60872

Rysownik
ma praktykę budownictwie meljoracji i miernictwie, szuka posady za niskiem wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 609

Stolarz
który zna centralne ogrzewanie, poszukuje jakiejkolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 629

Dziewczyna
czysta, uczciwa, kochająca dzieci poszukuje posady do wszystkiego bez gotowania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 684

Ogrodnik-szofer
lat 30, żonaty z 12-letnią praktyką w wzorowych ogrodach pewny w swym fachu z dobremi poleceniami chciałby zmienić posadę na stałą. Łaskawe zgłoszenia zdw 60 769

Szukam
posady z gotowaniem z praniem do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 791

Fryzjer
dzielny w swym zawodzie, szuka posady 15. 9. lub 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 929

Panienka
poszukuje posady do wszelkiego szycia i przeróbek. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 630

Dziewczyna
czysta i nawskroś uczciwa, z dobrem gotowaniem, z dobremi długoletniemi świadectwami, poszukuje posady od 15 lub 1 października. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 627

Starsza
panna z długoletniem świadectwem z dobrą praktyką prowadzenia gospodarstwa domowego z gotowaniem przyjmie posadę na wsi najchętniej na probostwie. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 60 671

Za
kaucję 250.— poszukuje młody robotnik jakiejkolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 4 4

Fryzjerka
poszukuje posady Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 60 376

Starszy
samotny praktyk rolny poszukuje posady jako przedsiębiorca z ludźmi na wykopki kartofli i buraków lub za włódarza podwórzowego, polowego. posiadam praktykę w hodowli drobiu i trzody chlewnej, także uprawie ogrodu. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 488

Inwalida
wojenny, rymarz, tapicer, poszukuje posady. Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym, Poznań, Fredry 7, pokój 47, telefon 39-97. zdw 60 450/a

Inwalida
wojenny malarz poszukuje pracy. Wykonuje samodzielnie wszelkie prace w zakres wchodzące. Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym, Poznań, Fredry 7, pokój 47, telefon 39-97. zdw 60 449/a

Posługaczka
młoda sumienna, uczciwa czysta poszukuje posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 381

Dobra
krawcowa 3 zł. dziennie chętnie wyjedzie na wieś Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 413

Cieśla
dzielny, szuka jakiegokolwiek zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 390

Stolarz
mebl. samodzielny poszukuje posady. Dam kaucję kilkaset złotych. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 569

Młodszy
emeryt kolejowy szuka jakiejkolwiek pracy, może stawić kaucję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 860

Uczciwa
posługaczka poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 732-3

Sierota
zna gotowanie, szycie, prasowanie sztywnej bielizny, szuka posady od 1. 10. 31. jako kucharka lub do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 584

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady 15 września. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 593

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 622

Bona
z długoletnią praktyką, dobrze polecona, szuka posady, może udzielać konwersacji niemieckiego, francuskiego zajmie się też chętnie nieco pracą domową. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 60 392

Freblanka
wychowawczyni, dłuższa praktyka, język polski i niemiecki udzielająca początków nauki lub pomoc w lekcjach szuka posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 60 925

Panna
inteligentna, młoda córka, rolnika, sierota nawskroś uczciwa, 4-letnią praktyka, dobremi świadectwami poszukuje posady gospodyni lub tem podobnej. Łask zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 926

Bona
Niemka lub znająca niemieckie do 2 dzieci. Pomorska, Kolejowa 55 zdw 60 353

Podróżujący
na województwo poznańskie i pomorskie do sprzedaży pokupnej galanterji potrzebny Wymagalna kaucja 300 złotych oraz poważne referencje Oferty Kurjer Poznański zdw 60 099

Ekspedjentka
wykwalifikowana i uczciwa potrzebna. Zgłoszenia z podaniem warunków i odpisami świadectw. Cukiernia Nasiadek Bydgoszcz, Marszałka Focha 10. Pw 7 219 63.506

Ekspedjentka
dzielna z branży rzeźnickiej może się zgłosić Potocki Fr Ratajczaka 32. zdw 60 314

Chłopiec
chcący się wyuczyć piekarstwa może się zgłosić zaraz u A. Pabiszczka, mistrza piekarskiego, Poznań Wielkie Garbary 46. zd 60 213

Praczka - prasowaczka
z pierwszorzędnemi poleceniami potrzebna 1. 10 Morawska, Lulin, p. Pamiątkowo. zdw 60 499

Stenotypistka
ewtl. korespondentka lub książkowa biegła w języku niemieckim z gotówką natychmiast potrzebna. Cel: objęcie kierownictwa biura z równoczesnem udziałem w generalnej agenturze na bezkonkurencyjne masowe artykuły. 100 porcent zyski. Zgłoszenia z podaniem wysokości posiadanej gotówki uprasza się do Kurjera Poznańskiego pod zdw 60 426

29 sierpnia otrzymaliśmy **706**

31 sierpnia **725**

drobnych ogłoszeń

Nakład najwyższy — liczba czytelników niedościgniona przez inne pisma — a przedewszystkiem ujawnianie prawdy drukowanego rzeczywistego nakładu — oto tajemnica naszego powodzenia.

Kurjer Poznański
Administracja.

Posługi
poszukuję. Oferty Kurjer Pozn zdw 60 691

Posługaczka
poszukuje posługi Oferty Kurjer Poznański zdw 60 705

Posługaczka
poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 914

28 WOLNE MIEJSCA

Filet
wyuczam gruntownie, kurs 10 zł. Sosińska Wysoka 4 (Przy Piekarach. zdw 60 952

Dziewczyna
z dobremi świadectwami do wszelkich prac domowych może się zgłosić od 7—8 wieczorem — Ludwiczak, Marcelego Mottego 2 zdw 60 948

Uczniа
uczciwego branży restauracyjno-kolonjalnej przyjmę zaraz na prowincję. Zgłoszenia z świadectwami i fotografją do Kurjera Poznańskiego rw 2 674

Sekretarki
osoby inteligentnej, wykształconej poszukuje Naukowa Organizacja Gorzelnictwa Poznań Mazowiecka 48. Stanowisko odpowiedzialne Płaca 300 wzgl 350 zł. Wymagana biegłość angielskiego lub niemieckiego oraz maszyna. Zgłoszenia piśmienne z dokładnym życiorysem i fotografją zdw 60 315

Stenotypistka
rutynowana potrzebna do biura notarjalnego i adwokackiego w Poznaniu Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 59 905

Dziewczyna
czysta, uczciwa, pracowita, lubiąca dzieci do wszystkiego potrzebna 15 Zgłoszenia niedziela 4—6. Kobielska, Mickiewicza 31 podwórze, II zdw 60 300

Emeryt
inteligentny w silę wieku samotny znajdzie zajęcie na wsi za pełne utrzymanie. Życiorys bezzwrotny pod adresem: Maj. Batorowo, p. Tarnowo Podgórne. zdw 59 995

Potrzebna
od 1. 10. rb. uczciwa, sumienna osoba umiejąca dobrze gotować, prać i znająca się na gospodarstwie domowem Meyszerowa, — Rudki, p. Trzemeszno. zdw 60 245

Fryzjerka
domowa potrzebna Matejki 61, mieszkanie 4. zdw 60 359

Marszantka
znająca bardzo dobrze fryzowanie i wykończanie różnych piór potrzebna od zaraz Zgłoszenia składać do Kurjera Poznańskiego zdw 60 201/2

Szofera
z kaucją na dorożkę Oferty Kurjer Poznański zdw 60 342

Sekretarkę
na dwugodzinną pracę dziennie pod dyktandem na sześć tygodni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 483

Kupiec
solidny poszukuje współpracownika wkładem około 1000 złotych Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 60 462

Praczka
umiejąca prać i prężyć firany kolorowe białe tiulowe siatkowe itp potrzebna od zaraz Zgłoszenia składać do Kurjera Poznańskiego zdw 60 203 4

Ucznia
przyjmie organista farny Poznań zdw 60 417/8

Dziewczę
zdrowe (przychodnie) do dziecka, lekkich prac domowych zaraz. Chwaliszewo 29/30 m. 13. zdw 60 416

Maturzystka
(typ humanistyczny) poszukiwana na wieś dla 3 dzieci. Pomoc w lekcjach. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 409

Podróżujący
na miasto, dobrze zaprowadzony w składach kolonjalnych i cukierków potrzebny. Szamarzewskiego 38, mieszkanie 10. Zgłoszenia od 4—6. jw 1446

Uczeń
piekarski potrzebny. Żórawia 19. jw 1435/6

Trykotarka
do maszyny może się zgłosić zaraz. Wł. Buchert, ul. Dębiecka 51. zdw 60 759

Kuśnierka
potrzebna. Półwiejska 37, m. 4. zdw 60 803

Kartoniarka
biegła potrzebna. Oferty Kurjer Poznańsk rw 2699

Uczeń
do składu żelaza utrzymaniem. H. Dudelska, Poznań, Chwaliszewo 53-54. rw 2692

Uczennice
do szycia, dobra krawcowa Böttcher, Górna Wilda 43, podwórze, parter. zdw 60 655

Fryzjer
młodszy potrzebny. Warunki i wiek podać. Oferty Kurjer Poznański jw 1441

Służąca
do wszystkiego, gotowanie. Gen Prądzyńskiego 11, mieszkanie 3. zdw 60 699

Przyjmę
panienkę do nauki gotowania życiem dopłatą. Wierzbięcice 58, m. 2. zdw 60 859

Wspólnika
autem Fordem krytym rocznik 30 może zarobić 500 miesięcznie. Szybkie zgłoszenia Focha 94 VIII 19. zdw 60 736

Urzędnik
gospodarczy, samodzielny kawaler, potrzebny zaraz na folwark 170 ha w Księstwie Warunek kaucja od 10 000 zł w gotówce zabezpieczona i po roku zwrot. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 389

Ekspedjent
ekspedjentka rutynowani do działu gramofonów potrzebni Zgłoszenia z podaniem pensji do Kurjera Poznańskiego zdw J 590

Ekspedjenta
samodzielnego, kaucja 2.000 złotych poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 814

Chłopiec
do posyłek potrzebny. Pluciński, Stary Rynek 51. zdw 60 944

Chłopca
w naukę przyjmie Maciaszek, mistrz krawiecki, Żydowska 1, wejście z Kramarskiej. dw 1 060

Egzystencja
przez zakup receptu 120 złotych. Oferty Kurjer Pozn. zdw 60 879

Uwaga!
Dwa przedsiębiorstwa w Poznaniu
wspólne ekspedycyjne i stróżowania zaprowadzone dobra egzystencja z powodu przejęcia eksportu za 6 000 sprzedam lub oddzielnie każde. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 237

Czysta
dziewczyna z gotowaniem i praniem potrzebna Mickiewicza 17 m. 5 zdw 60 324

Podróżującego
zamierzającego ubocznie zabrać na prowincję artykuł dla składów delikatesowych poszukuję. Zgłoszenia pod 150 Par. Bydgoszcz Dworcowa Pw 7303 63.512

Stróż
domowy, uczciwy znający się na drobnych naprawach i centralnem ogrzewaniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 723

Służąca
uczciwa skromne wymagania. — Kozia 18, III. zdw 60 644

Dekorator (ekspedjent) i kierowniczka
zdolni potrzebni zaraz do składu bławatów konfekcji i artykułów męskich Zgłoszenia z dołączeniem świadectw z podaniem pretensji do Kurjera Poznańskiego zdw 60 132

Pomocnika
krawieckiego damskiego poszukuję. Adres Kurjer Poznański zdw 60 971

Przykrawacza
samodzielnego cholewkarza poszukuje zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nw 5654

Bufetowa
która ma bufet na rachunek, z obsługą gości, skromna uczciwa panienka która pracowała na prowincji potrzebna do pierwszorzędnego hotelu na prowincji. Kaucja konieczna Zgłoszenia Par Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr 35 133 Pw 7333-36.35

Magister
bez praktyki władający niemieckim językiem potrzebny od 1. 10. Apteka przy Placu Teatralnym Bydgoszczy. zdw 58 882

Panienka
inteligentna umiejąca szyć, potrzebna do dzieci. Stasiakowa, Kwiatowa 8 zdw 60 798

240,— zł
miesięcznie zarobią przy nowoczesnym pomyśle handlowym, umiejący pisać, pracą piśmienną w domu. St. Wybraniec, Strzegowo, pow. Mława. zdw 60 918

Poszukuję
ekspedjenta do restauracji i kolonjalki z kaucją 3.000 zł. Zgłoszenia: R. Schliter Szadłowice, pow. Inowrocław. zdw 60 921

Kino-operator
egzaminowany na prowincję może się zaraz zgłosić. Zgłoszenia pod zdw 60 923

Podróżujących
do branży spożywczej z małą kaucją poszukujemy. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 991

300
złotych miesięcznie zarobią sprzedawcy na zapalaczach do węgla. Patent Aleje Marcinkowskiego 16 mieszkanie 16 zdw 60 796

Biały, pełen ognia
brylant
2½ k.
okazyjnie do nabycia
W. SZULC,
pl. Wolności 5.
Pw 78 5-3 78

CZYTELNIA DIPPLA POZNAŃ PL WOLNOŚCI 11
zw 10 787

Kursy handlowe Tadeusza Preissa
w Poznaniu, ul. Fr. Ratajczaka nr. 29.
Nauka rozpoczyna się z początkiem każdego kwartału.
Tygodniowo 30 lekcyj. dw 910
Nowe kursy 1 października 1931.
Wpisy od godz. 9-1 i od 3-6. Prospekty na żądanie.

Panienka
lat 17, poszukuje posady do dzieci lub lekkich prac domowych 15. 9. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 587

Maszynistka
początkująca, ze stenografją, poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 595

Dziewczyna
z dobremi świadectwami, uczciwa, chętna, szuka od 15. 9. posady z gotowaniem. ferty Kurjer Poznański zdw 60 613

Posługaczka
szuka posługi całodziennej. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 382

DZISIAJ w KINIE

Apollo: „Postrach Salonów".
Aurora: „Bandyta i Chaplin".
Colosseum: „Skąd niema powrotu..."
Corso: „Na pokładzie Łodzi podwodnej oraz Pat i Pachon".
Edison: „Biały Kapitan".
Harfa: „Miasto Klęski".
Metropolis: „Świetna Partja oraz rewja p. t. Babie Lato".
Odeon: „Śpiewający Błazen".
Renaissance: „Piękna Helena i Upadek Troji".
Słońce: „Na falach namiętności".
Tęcza: „6 tygodni wśród apaszów".
Wilsona: „Lekarz Wiejski" (Śmiertelna krzywda).

Nauczyciela
szkół powszechnych z pełnemi kwalifikacjami i praktyką do przygotowania dwojga dzieci z drugiej i trzeciej klasy powszechnej na stały pobyt w domu poszukuję Adres: Dyrekcja Szkoły Rolniczej Bielawki, poczta Pelplin. dw 1061

Podróżującego
dzielnego poszukuje poważna firma. Zgłoszenia Kurjer Pozn. dw 1062

Hurtownicy poszukiwani
w Poznaniu, i we wszystkich miastach Województwa Poznańskiego do przejęcia sprzedaży do składów, klienteli intratnego masowego artykułu codziennego użytku, dającego znaczne zyski. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 60 895

Agentów
do sprzedaży ratalnej artykułu poważnego zbytu na wysoką prowizję poszukuje firma solidna. Również dobry artykuł dla podróżujących z innemi towarami. Oferty do eksp. Kurjera Poznańskiego nw 5626

Książkowy
potrzebny na stałą posadę do przedsiębiorstwa handlowego w Bydgoszczy Pożądane: język polsko - niemiecki oraz kaucja 10 000 złotych. Zgłoszenia poważnych reflektantów do Kurjera Poznańskiego z życiorysem i odpisami świadectw zdw 59 191

Chcesz
otrzymać posadę? Naucz się pisać na maszynie „Remington" Zapisy codziennie w firmie Block-Brun w Poznaniu, Plac Wolności 8, I. piętro. Pw 5709-30.91

Nie opuszczać rąk!
Jeżeli ktoś jest bez pracy — to często tak bywa, i jest w tem trochę winy własnej Zamiast martwić się trzeba czynić starania a zwłaszcza dać parę drobnych ogłoszeń do gazety. Kurjer Poznański czytają wszyscy.

Uczennica
do krawieczyzny oraz posługaczkę. Sulewska, Mostowa 5. zdw 60 494

Dziewczyna
do wszystkiego z umiejętnością gotowania potrzebna zaraz lub 15 9. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 60 331

Uczennica
z całkowitem utrzymaniem potrzebna. Fryzjer, Kanałowa 3. zdw 60 325

PUDER ŚNIEG TATRZAŃSKI NR 755
ZŁ 1.50
FALKIEWICZ-POZNAŃ
Pw 6 982-34,62

Humor zagraniczny

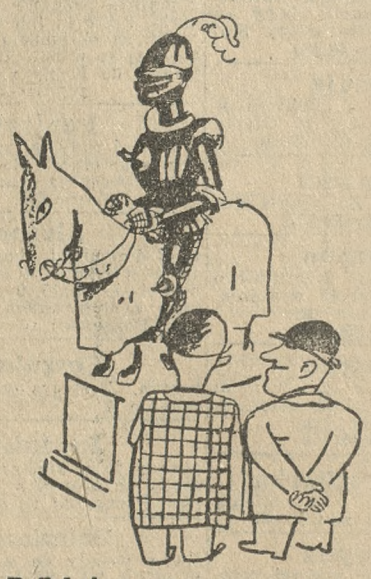

Refleksje w muzeum wojskowem.
Zwiedzający: Chciałbym wiedzieć jak wówczas postępowali, gdy ich pchła gryzła!
(Judge N. Jork). S. F.

Przedpłata na wrzesień 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez poczte poza Poznaniem miesięcznie zł 5.01 kwartalnie zł 15.03 pod opaską miesięcznie w Polsce zł 9.00, w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr na stronie czwartej 100 gr na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego „drobne" do godz. 11 większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072. w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.